บทที่ 5

บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยต่อการส่งสินค้าออก

ในบทก่อนได้กล่าวถึงบทบาทของธนาคารพาณิชย์ที่พึงมีต่อการส่งสินค้าออกโดยทั่วไป ในบทนี้จะกล่าวถึงบทบาทของธนาคารพาณิชย์รวมทั้งสถาบันการเงินอื่น ๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจด้านต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ว่าอำนวยความสะดวกแก่ผู้ส่งสินค้าออกอย่างไร ขอบเขตของการศึกษาในบทนี้มีดังนี้

1. บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยที่พึงมีต่อการส่งสินค้าออก
2. บทบาทของสถาบันอื่น ๆ ในประเทศไทยที่พึงมีต่อการส่งสินค้าออก
3. วิเคราะห์ความสำคัญของธุรกิจด้านการส่งสินค้าออกของธนาคารพาณิชย์

1. บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยที่พึงมีต่อการส่งสินค้าออก

ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ส่งสินค้าออกมีสาระสำคัญพอจะกล่าวได้ดังนี้

1.1 การให้กู้ (Loans and Overdrafts)

1.2 การรับซื้อลดบิลสินค้าขาออก (Bills Discounted)

1.3 การให้ความช่วยเหลือด้านคลังสินค้า (Warehousing Facilities)

1.4 การค้ำประกันด้านสินค้าออก (Export Guarantee)

ในการวิจัยจะศึกษาวิธีการโดยทั่ว ๆ ไปที่ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยทำได้ และดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์คิดจากลูกค้า

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันที่ระดมเงินฝากจากแหล่งต่าง ๆ และนำเงินฝากมาลงทุนให้กู้ยืม รายได้ส่วนใหญ่ของธนาการได้รับมาในรูปของดอกเบี้ย และรายได้ประเภทนี้มีเป็นจำนวนมากคุ้มกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของธนาคาร ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในการระดมเงินทุนจากแหล่งต่างๆ และนำไปจัดสรรให้ผู้ที่มีความสามารถทำธุรกิจต่าง ๆ แต่ขาดแคลนเงินทุน ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยได้ขยายสาขาของธนาคารไปทุก ๆ ส่วนภูมิภาคแล้ว มีธนาคารพาณิชย์และสาขาอยู่มากกว่า 700 แห่ง[18/] เพื่อให้บริการต่าง ๆ แก่ลูกค้าได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น และดอกเบี้ยในการกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ต่ำกว่าดอกเบี้ยในการกู้เงินจาก unorganized market ซึ่งคิดดอกเบี้ยในอัตราสูงมาก การที่ธนาคารพาณิชย์คิดดอกเบี้ยจากลูกค้าในอัตราค่อนข้างต่ำเป็นเพราะ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์พึงเรียกเก็บจากลูกค้าไว้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดเอาไว้นั้น เพื่อป้องกันมิให้ธนาคารพาณิชย์หากำไรจากการให้กู้โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงจนเป็นอุปสรรคในด้านการค้า การลงทุน ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

1.1 การให้กู้

ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีวิธีปฏิบัติสองวิธีเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศอื่น ๆ คือโดยการให้เงินกู้และเบิกเงินเกินบัญชี (Loans and Overdrafts) ธนาคารพาณิชย์เป็นสถานที่ระดมเงินฝาก (deposit) และนำเงินฝากไปให้กู้และลงทุนในหลักทรัพย์หรือกิจการต่าง ๆ ธุรกิจด้านการ

18/ ตัวเลขในปี 2517

ให้กู้ยืมเป็นหัวใจของธนาคารพาณิชย์ ในการวิจัยจะให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่ธุรกิจด้านต่างประเทศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจด้านต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ การให้กู้ยืมเพื่อการส่งออก เพื่อการนำเข้า การให้บริการด้านฉารเ็กเลตเตอร์ออฟเครดิต และการอนุมัติแบบแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ล.ป.) ต่าง ๆ เป็นต้น

การให้เงินกู้ ลูกค้าจะรับเงินไปหมดทั้งจำนวนธนาคารพาณิชย์จะคิดดอกเบี้ยจากยอดเงินทั้งจำนวนตามอัตราที่ตกลงกัน แต่ต้องไม่เกินอัตราสูงสุดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ ร้อยละ 15 ต่อปี เนื่องจากภาวะการเงินในขณะนี้ เงินฝืดมากและระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมาก อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำที่ธนาคารพาณิชย์คิดจากลูกค้าที่ดี ในขณะนี้ (ปี 2517) เป็นร้อยละ 10 ½ ถึง 12 ½ ต่อปี และอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์คิดจากลูกค้า สำหรับการให้กู้ยืมทั่ว ๆ ไปส่วนใหญ่เป็นร้อยละ 14–15 ต่อปี โดยคิดดอกเบี้ยจากลูกค้าทุก ๆ เดือน

การให้เบิกเงินเกินบัญชี ธนาคารกำหนดวงเงินไว้ในบัญชีกระแส–รายวัน เช่น ธนาคารอนุมัติให้ลูกค้าเบิกเงินเกินบัญชีได้ 1,000,000.- บาท ลูกค้าจะเบิกเงินได้ตามจำนวนที่ต้องการใช้แต่ต้องไม่เกิน 1,000,000.- บาท และเสียดอกเบี้ยตามจำนวนเงินและจำนวนวันที่เบิกออกไป ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยทุก ๆ เดือน อัตราดอกเบี้ยสำหรับการเบิกเงินเกินบัญชีโดยทั่วไปเป็นร้อยละ 15 ต่อปี ถ้าลูกค้ามิได้ต้องการใช้เงินทั้งจำนวนในขณะใดขณะหนึ่ง แต่ลูกค้าต้องการใช้เงินเป็นครั้งคราว การขอเบิกเงินเกินบัญชีจะเสียดอกเบี้ยต่ำกว่าการเบิกเงินไปหมดทั้งจำนวน แต่การเบิกเงินเกินบัญชีธนาคารสามารถคิดดอกเบี้ยทบต้นได้ทุกเดือน ถ้าลูกค้าไม่สามารถชำระดอก–เบี้ยสำหรับเดือนใดเดือนหนึ่ง ดอกเบี้ยที่ค้างชำระจะถูกทบเป็นเงินต้น การคิดดอกเบี้ยในเดือนต่อไปก็จะคิดจากยอดเงินเบิกเกินบัญชีและดอกเบี้ยที่ค้างชำระซึ่งลูกค้าจะเสียดอกเบี้ยสูง

ลูกค้าจะเลือกกู้เงินไปทั้งจำนวนหรือเบิกเงินเกินบัญชี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการใช้เงินของลูกค้า ถ้าลูกค้าต้องการใช้เงินทั้งจำนวนในขณะนี้ ลูกค้าก็ควรจะกู้เงินไปทั้งจำนวน แต่ถ้าลูกค้าต้องการใช้เงินเป็นคราว ๆ ลูกค้าก็ควรจะเลือกใช้วิธีเบิกเงินเกินบัญชี

อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์คิดจากผู้ส่งออก

อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์คิดจากลูกค้าสำหรับการให้กู้เพื่อการจัดส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศ ขึ้นอยู่กับฐานะของลูกค้าและชนิดของสินค้าที่ส่งออกเป็นสำคัญ ถ้าธนาคารเห็นว่าลูกค้าที่มาขอกู้เงินเป็นลูกค้าที่ดี มีการส่งสินค้าออกสม่ำเสมอ ไม่เคยเสียหายในด้านการส่งออก ธนาคารอาจพิจารณาขออนุมัติต่อธนาคารแห่งประเทศไทยให้เป็นผู้ส่งสินค้าออกที่พึงเชื่อถือได้ และเมื่อผู้ส่งออกรายนั้นได้รับอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้เป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้แล้ว ธนาคารก็จะให้ผู้ส่งออกกู้เงิน โดยให้ผู้ส่งออกออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่ธนาคาร ธนาคารสามารถนำตั๋วสัญญาใช้เงินของผู้ส่งออกรายดังกล่าวไปขายช่วงลดกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ในกรณีนี้ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยจากผู้ส่งออกเพียงร้อยละ 7 ต่อปี และขายลดตั๋วสัญญาใช้เงินกับธนาคารแห่งประเทศไทยโดยเสียดอกเบี้ยในอัตรา ร้อยละ 5 ต่อปี ในการนำผู้ส่งออกมาขอกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์จะได้กำไรในอัตราร้อยละ 2 ต่อปี ในทางปฏิบัติเมื่อลูกค้ามาขอกู้เงินเพื่อจัดส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศ ธนาคารจะพิจารณาว่าลูกค้ารายนั้นมีฐานะเป็นอย่างไร ทุนจดทะเบียนเท่าไร ทุนที่ชำระแล้วเท่าไร ใครเป็นผู้บริหาร ดำเนินงานอย่างตรงไปตรงมาหรือไม่ เป็นต้น ถ้าธนาคารเห็นว่าลูกค้ารายนั้นฐานะไม่ดี ธนาคารจะปฏิเสธการให้กู้สำหรับลูกค้ารายนั้นไปเลย ระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อเพื่อการส่งสินค้าออก (Packing

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

credit) ไม่เกิน 180 วัน ธนาคารอาจให้สินเชื่อแก่ลูกค้าในระยะเวลา 1 เดือน, 2 เดือน, 3 เดือน, 4 เดือน, 5 เดือน หรือ 6 เดือน ก็ได้ แต่ธนาคารส่วนใหญ่จะให้เครดิตแก่ลูกค้าในระยะเวลาสั้น อัตราดอกเบี้ยที่คิดจากผู้ส่งออก ธนาคารจะพิจารณาสำหรับลูกค้าเป็นราย ๆ ถ้าลูกค้าเป็นผู้ส่งออกที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติให้เป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือ ธนาคารพาณิชย์จะคิดดอกเบี้ยจากผู้ส่งออกในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี เนื่องจากธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ต่อจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งให้ความช่วยเหลือในด้านการส่งสินค้าออก โดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินและคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี เท่านั้น ธนาคารพาณิชย์ก็ยินดีที่จะนำผู้ส่งออกที่เชื่อถือได้ไปกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย เพราะธนาคารได้ค่านายหน้าร้อยละ 2 โดยที่ธนาคารไม่ต้องลงทุนอะไร นอกจากนี้ธนาคารยังได้กำไรในด้านการปริวรรตจากการที่ลูกค้านำบิลสินค้าขาออกมาขายกับธนาคาร

การให้กู้ยืมโดยตรงของธนาคารพาณิชย์เพื่อช่วยเหลือผู้ส่งสินค้าออก

1. การให้กู้เพื่อการจัดส่งสินค้า (Packing Credit) ไปจำหน่ายต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยจะให้กู้ภายใต้เงื่อนไขดังนี้
   ก. การให้กู้ยืมตามสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อ
   ข. การให้กู้ยืมเมื่อมีเลตเตอร์ออฟเครดิตจากต่างประเทศเปิดมา
2. การให้กู้ยืมโดยการรับจำนำสินค้า

1. การให้กู้เพื่อการจัดส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศโดยธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

เมื่อผู้ส่งออกได้รับคำสั่งซื้อสินค้า และได้รับแจ้งการเปิดเลตเออร์ออฟเครดิตจากผู้สั่งสินค้าเรียบร้อยแล้ว บางครั้งผู้ส่งสินค้าออกมีความขัดข้องทางการเงิน ผู้ส่งสินค้าออกอาจจะขอกู้เงินจากธนาคาร เพื่อนำเงินไปจัดซื้อสินค้าและเตรียมการส่งสินค้าออก ลูกค้าจะมอบเลตเตอร์ออฟเครดิต และสิทธิการรับเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิตให้แก่ธนาคารไว้เป็นหลักประกัน การให้กู้เพื่อวัตถุประสงค์นี้ ศัพท์ทางการธนาคารเรียกว่า Packing Credit [19]

ก. การให้กู้ยืมตามสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อ เมื่อผู้ส่งสินค้าออกได้ทำสัญญาซื้อขายกับผู้สั่งสินค้าเข้าหรือได้รับคำสั่งซื้อจากผู้สั่งสินค้าเข้าในต่างประเทศ เป็นธรรมดาอยู่เองที่ผู้ส่งออกจะต้องสามารถคาดการณ์ได้ว่าตนจะสามารถส่งสินค้าได้เมื่อใดและสามารถจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ครบเมื่อใด สมมุติว่า สามารถจัดส่งของและเตรียมเอกสารได้ใน 30 วันข้างหน้า ผู้ส่งสินค้าออกอาจจะมาขอรับเงินค่าสินค้าก่อนโดยยินยอมเสียดอกเบี้ยตลอดจนยอมลดอัตราแลกเปลี่ยนเมื่อนำตั๋วมาขายให้ธนาคารใน 30 วัน ข้างหน้า การให้สินเชื่อแบบนี้ธนาคารผู้ให้จะต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน เพราะธนาคารต้องเสี่ยงภัยต่อความไม่ซื่อสัตย์ของผู้ส่งออกมาก เพราะลูกค้าอาจไม่เอาตั๋วมาขายให้ธนาคารก็ได้ จึงควรมีหลักประกันไว้อย่างคุ้มค่า และก็ใช่ว่าธนาคารจะให้สินเชื่อแบบนี้แก่ผู้ส่งออกทุกราย จะให้เพียงบางรายเท่าที่ธนาคารเชื่อถือไว้วางใจผู้ส่งออกได้ดีที่สุดเท่านั้น [20] โดยปกติธนาคารจะให้ผู้ส่งสินค้าออกกู้ได้ประมาณ 70% – 100% ของจำนวนเงินตามสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อ

ข. การให้กู้ยืมเมื่อมีเลตเตอร์ออฟเครดิตเปิดมา เมื่อผู้ส่งสินค้าออกได้รับแจ้งการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตจากผู้สั่งสินค้าเข้าเรียบร้อยแล้ว

19/ ประยูร จินดาประดิษฐ์. " การให้ผู้ส่งสินค้าออกกู้เงินเพื่อจัดซื้อสินค้าและเตรียมส่งสินค้าออก (Packing Credit) " การธนาคารพาณิชย์การดำเนินงานและการบัญชี. หน้า 399

20/ วิชัย เมฆาสุวรรณดำรง. "เครดิตก่อนการส่งออก" สินเชื่อธนาคารต่างประเทศ หน้า 21

หากผู้ส่งสินค้าออกมีความขัดข้องทางการเงิน ผู้ส่งสินค้าออกจะยื่นคำขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อนำเงินไปจัดซื้อสินค้าและเตรียมการส่งออก โดยลูกค้าจะมอบเลตเตอร์ออฟเครดิตและสิทธิการรับเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิตให้แก่ธนาคารไว้เป็นหลักประกัน เมื่อลูกค้ายื่นคำขอมา ธนาคารจะต้องพิจารณาถึงรายละเอียด และเงื่อนไขของเลตเตอร์ออฟเครดิต ประกอบกับความสามารถของลูกค้าในการปฏิบัติตามเลตเตอร์ออฟเครดิตนั้น เช่นเดียวกับการที่ธนาคารพิจารณาในเรื่องการให้กู้ยืมและการให้เครดิตอื่น ๆ [21]

โดยปกติธนาคารจะให้ลูกค้ากู้เพื่อการจัดซื้อสินค้าและเตรียมการส่งสินค้าออก (Packing Credit) ประมาณร้อยละ 80–100 ของจำนวนเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือประมาณร้อยละ 70–100 ของจำนวนเงินตามสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อสินค้าที่ได้รับจากผู้สั่งสินค้าในต่างประเทศ การให้เครดิตเพื่อการจัดส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศ ธนาคารมักให้เครดิตแก่ลูกค้าในระยะสั้น ปกติธนาคารจะให้เครดิตแก่ลูกค้าประมาณ 180 วัน คิดดอกเบี้ยในอัตรามากกว่าร้อยละ 7 แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี แล้วแต่ฐานะทางการเงินของผู้ส่งออกแต่ละราย ส่วนการให้เครดิตเพื่อการอื่นธนาคารพาณิชย์คิดดอกเบี้ยประมาณร้อยละ 14–15 ต่อปี

ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความช่วยเหลือผู้ส่งออกโดยให้ผู้ส่งออกที่มีสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อจากต่างประเทศกู้เงินได้ไม่เกิน 70% ของจำนวนเงินในสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อ โดยผ่านธนาคารพาณิชย์ กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์จะให้ผู้ส่งออกที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติให้เป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือ กู้ได้ไม่เกิน 70% ของวงเงินดังกล่าวนี้ เงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ส่งออกกู้ธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ต่อ (Refinance) จากธนาคาร

---

[21] ประยูร จินดาประดิษฐ์. "การให้ผู้ส่งสินค้าออกกู้เงินเพื่อจัดซื้อสินค้าและเตรียมส่งสินค้าออก (Packing Credit) " การธนาคารพาณิชย์การดำเนินงานและการบัญชี. หน้า 399

แห่งประเทศไทยได้ทั้งจำนวน สำหรับผู้ส่งออกที่ได้รับเลตเตอร์ออฟเครดิต ที่เปิดมาจากต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะให้ผู้ส่งออกที่พึ่งเชื่อถือกู้เงินได้ไม่เกิน 80% ของวงเงินในเลตเตอร์ออฟเครดิต ธนาคารพาณิชย์ก็จะให้ผู้ส่งออกกู้ได้ไม่เกิน 80% ของวงเงินดังกล่าว เนื่องจากเหตุผลเดียวกันกับการให้กู้เมื่อมีสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อจากต่างประเทศ

สำหรับการให้กู้เพื่อการจัดส่งสินค้า (Packing Credit) เมื่อมี L/C จากต่างประเทศเปิดมา ผู้ส่งออกจะได้รับแจ้ง (Advise or Confirm) การเปิด L/C จากธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นธนาคารตัวแทน (Correstpondent Bank) ของธนาคารผู้เปิด L/C (Opening Bank) โดยธนาคารผู้เปิด L/C ขอให้ธนาคารตัวแทนแจ้ง (Advise or Confirm) การเปิด L/C ให้ผู้ส่งออกทราบ ธนาคารตัวแทนจะไม่คิดค่าธรรมเนียมในการแจ้งการเปิดเครดิต (Advising Charge) จากธนาคารผู้เปิด L/C ธนาคารตัวแทนจะคิดแต่ค่าไปรษณีย์ในการแจ้งการเปิด L/C เท่านั้น แต่อาจไม่คิดเลยก็ได้ ส่วนการยืนยัน (Confirm) การจ่ายเงินตาม L/C จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ส่งออกไม่รู้จักชื่อเสียง การดำเนินธุรกิจของธนาคารผู้เปิดL/Cผู้ส่งออกจะขอให้ผู้สั่งเข้าจัดให้มีการยืนยัน (Confirm) L/C โดยธนาคารในประเทศของผู้ส่งออก ผู้สั่งเข้าก็จะขอให้ธนาคารผู้เปิด L/C หาธนาคารในประเทศของผู้ส่งออกยืนยันการจ่ายเงินตาม L/C ธนาคารที่ยืนยันการเปิด L/C (Confirming Bank) อาจเป็นธนาคารตัวแทน (Correstpondent Bank) ของธนาคารผู้เปิด L/C ธนาคารที่ยืนยันการเปิด L/C หรือธนาคารตัวแทนจะคิดค่าธรรมเนียมในการยืนยันร้อยละ 10 ของจำนวนเงินใน L/C ที่เปิดมาจากธนาคารผู้เปิด L/C (Opening Bank) และธนาคารผู้เปิด L/C จะคิดค่าธรรมเนียมในการยืนยัน (Confirming Charges) จากผู้สั่งเข้าอีกต่อหนึ่ง

2. การให้กู้โดยรับจำนำสินค้า

ผู้ขายมีสินค้าที่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศแล้ว แต่ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนในการที่จะส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ผู้ส่งสินค้าออกอาจขอกู้เงินจากธนาคารโดยมอบสินค้าให้แก่ธนาคารเพื่อเป็นหลักประกัน ตัวอย่าง เช่น ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เมื่อโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังได้แล้ว ธนาคารก็จะให้โรงงานผู้ผลิตกู้โดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เป็นหลักประกัน เมื่อผู้ส่งสินค้าออกทำการขายสินค้าได้แล้วธนาคารก็จะหักเงินกู้ยืมที่พ่อค้าได้กู้ไป การให้กู้ประเภทนี้เป็นการให้กู้ในระยะสั้น ส่วนวงเงินให้กู้และอัตราดอกเบี้ยสำหรับการให้กู้แต่ละธนาคารเป็นผู้กำหนด โดยปกติธนาคารต่าง ๆ ให้วงเงินกู้ประเภทนี้ประมาณร้อยละ 80 ของราคาตลาดของสินค้าที่พ่อค้านำมาจำนำ ทั้งนี้แล้วแต่นโยบายของแต่ละธนาคาร อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารคิดจากลูกค้าที่ดี ๆ (Prime Customer) สำหรับการให้กู้โดยรับจำนำสินค้าที่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศประมาณร้อยละ 10 ต่อปี การให้กู้ประเภทนี้เป็นการให้กู้ในระยะสั้นและเป็นการช่วยเหลือให้ผู้ส่งออกมีทุนหมุนเวียนที่จะค้าขายต่อไป

การให้กู้เพื่อการจัดส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศโดยรับจำนำสินค้านั้น ธนาคารจะพิจารณาว่าผู้ส่งออกรายนั้นเป็นผู้ส่งออกที่เชื่อถือได้หรือไม่ หากธนาคารเห็นว่าเป็นผู้ส่งออกที่เชื่อถือได้ จะขออนุมัติธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อให้ผู้ส่งออกรายนั้นเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ และธนาคารจะให้ผู้ส่งออกกู้ โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี และสามารถกู้ต่อ (re-finance) จากธนาคารแห่งประเทศไทยโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ธนาคารจะได้กำไรร้อยละ 2 ต่อปี ส่วนลูกค้าที่มาขอกู้บางรายมีโครงการที่ดีแต่เป็นลูกค้ารายใหม่ ธนาคารอาจให้กู้ด้วยเงินของธนาคารเอง โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราสูงกว่าร้อยละ 7 แต่ไม่เกินร้อยละ 15 อัตราดอกเบี้ยจะเป็นเท่าไรนั้น ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินและโครงการของ

ผู้ขอกู้เงิน ส่วนลูกค้าที่ธนาคารเห็นว่าไม่น่าเชื่อถือ ธนาคารก็จะปฏิเสธการให้กู้ไปเลย แต่การให้กู้โดยการรับจำนำสินค้าที่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในด้านการส่งออก ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยในอัตราประมาณร้อยละ 14-15 ต่อปี

การให้กู้โดยการรับจำนำสินค้าในกรณีที่ผู้ขอกู้ฝากสินค้าไว้ในโกดังของบริษัทคลังสินค้า สามารถนำใบประทวงสินค้า (warehouse certificate)มาหลักหลังจำนำกับธนาคาร การที่ผู้ขอกู้เก็บสินค้าไว้ในโกดังของบริษัทคลังสินค้า ธนาคารไม่ต้องควบคุมดูแลสินค้าเพราะบริษัทคลังสินค้าเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องการดูแลสินค้า ธนาคารจะพิจารณาวงเงินที่จะรับซื้อเช็คลงวันที่ล่วงหน้าและอัตราซื้อลด (discount) สำหรับลูกค้าเป็นราย ๆ ไป

หลักพิจารณาในการให้กู้โดยรับจำนำสินค้า นอกจากธนาคารจะพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ ความสามารถในการดำเนินงานฯลฯ เช่นเดียวกับการให้กู้ยืมแบบอื่น ๆ ธนาคารจะต้องพิจารณาว่าสินค้านั้นราคาเคลื่อนไหว (price fluctuation) มากหรือไม่ ถ้าราคาสินค้าที่ผู้ขอกู้เงินนำมาเป็นหลักประกัน เคลื่อนไหวมาก หากธนาคารให้กู้ก็ย่อมจะมีความเสี่ยงมาก อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารคิดจากลูกค้าก็ย่อมสูงตามไปด้วย หรือถ้าสินค้านั้นไม่เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ ธนาคารอาจไม่ให้ผู้ส่งสินค้าออกกู้เงิน หากให้กู้ก็จะคิดดอกเบี้ยในอัตราสูงมาก

นอกจากนี้ธนาคารยังพิจารณาให้กู้แก่ผู้ขอกู้ เพื่อการจัดส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศ แต่มิได้ฝากสินค้าไว้ในโกดังของบริษัทคลังสินค้า ผู้ขอกู้ฝากสินค้าไว้ในโกดังแห่งใดแห่งหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโกดังของบริษัทคลังสินค้ามีไม่เพียงพอ หรือค่าเช่าโกดังของบริษัทคลังสินค้าสูงกว่าค่าเช่าโกดังที่ผู้ขอกู้ฝากสินค้าไว้ ในกรณีเช่นนี้ธนาคารอาจจะส่งเจ้าหน้าที่ไปควบคุมสินค้าในโกดังแห่งนั้นก็ได้ ส่วนการเก็บสินค้าไว้ในโกดังของบริษัทคลังสินค้าธนาคารไม่ต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปควบคุมดูแลสินค้า ทั้งนี้เพราะบริษัทคลังสินค้ามีหน้าที่ดูแลสินค้าของลูกค้าของตน หากไม่ควบคุมดูแลสินค้าให้ดีบริษัทคลังสินค้า

ก็จะเสียชื่อ

ในกรณีที่ผู้ส่งออกได้รับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย การให้กู้ยืมโดยการรับจำนำสินค้าหรือรับจำนำใบประทวนสินค้า ธนาคารพาณิชย์จะให้กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 80 ของมูลค่าสินค้าในใบรับฝากสินค้า ตามหลักฐานที่ธนาคารพาณิชย์ประเมินและธนาคารพาณิชย์จะกู้ต่อจากธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกไว้ ในวงเงินไม่เกินร้อยละ 80 ของมูลค่าสินค้าในใบรับฝากสินค้าตามหลักฐานที่ธนาคารพาณิชย์ประเมิน และธนาคารพาณิชย์จะกู้ต่อจากธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับการให้กู้โดยการรับจำนำสินค้าด้วยเงินของธนาคารพาณิชย์เอง ธนาคารมักให้กู้ประมาณร้อยละ 60–70 ของราคาสินค้าที่ผู้ส่งออกนำมาจำนำ ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารไม่ต้องการที่จะเสี่ยงในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและเงินให้กู้ของธนาคารมีจำกัด เพราะขณะนี้เงินฝืดมาก ธนาคารมักจะให้กู้ในด้านที่ธนาคารได้ดอกเบี้ยสูง เช่น การอนุมัติให้เบิกเงินเกินบัญชี (Overdrafts) หรือการให้เงินกู้ (loans) เป็นต้น

1.2 การรับซื้อลดบิลสินค้าขาออก (Export Bills Discounted)

การรับซื้อลดบิลสินค้าขาออกในที่นี้หมายถึงการรับซื้อลดตั๋วเงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกเท่านั้น ตั๋วเงินชนิดนี้มี 2 ชนิดคือ ตั๋วเงินที่มีกำหนดเวลา (Time Bill) และตั๋วเงินที่จ่ายเมื่อเห็น (Sight Bill) ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยแข่งขันกันซื้อตั๋วเงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก เพื่อแสดงให้ธนาคารในต่างประเทศทราบว่า ธนาคารมีฐานะทางการเงินน่าเชื่อถือ ธนาคารจะรับซื้อตั๋วเงินทั้งชนิดที่มีและไม่มี L/C เปิดมา ทั้งที่เป็นตั๋วเงินซึ่งมีกำหนดเวลา (Time Bill) และตั๋ว

เงินที่จ่ายเมื่อเห็น (Sight Bill) โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันเป็นอัตราซื้อ (Buying Rate) ในกรณีนี้พ่อค้าย่อมได้รับความสะดวก ไม่ต้องรอจนกระทั่งตั๋วถึงกำหนดเวลา เมื่อส่งสินค้าเสร็จแล้วพ่อค้าผู้ส่งออกเพียงแต่นำหลักฐานในการส่งออก (Shipping Documents) พร้อมทั้งตั๋วแลกเงินมาขายให้ธนาคารเท่านั้น ธนาคารก็จะจ่ายเงินค่าสินค้าให้แก่ผู้ส่งออกไปก่อนเลย ในการนี้ธนาคารได้รับผลประโยชน์คือ ดอกเบี้ยสำหรับการซื้อลดตั๋วเงินที่มีกำหนดเวลาและกำไรจากการปริวรรต

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Rate of Exchange)

ในประเทศไทยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Equalization Fund) ได้กำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทไว้กับทองคำบริสุทธิ์ และดอลลาร์ ส.ร.อ. อัตราแลกเปลี่ยนเสมอภาคนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อประเทศประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนในท้องตลาด (Market Exchange Rate) ที่แต่ละธนาคารกำหนดขึ้นอาจไม่เท่ากันก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม อัตราแลกเปลี่ยนในท้องตลาดจะแตกต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนเสมอภาคได้ภายในช่วง 4 ½ % ของอัตราแลกเปลี่ยนเสมอภาค ตัวอย่าง การรับซื้อลดตั๋วเงินทำให้ธนาคารได้กำไรจากการปริวรรต สมมุติว่าธนาคารซื้อตั๋วเงินชนิดเมื่อเห็น (Sight Bills) จำนวน 5,000,000 ดอลลาร์ ส.ร.อ. จากผู้ส่งออกในอัตรา 19.55 บาท ต่อหนึ่งดอลลาร์ส.ร.อ. และธนาคารขายเงินดอลลาร์ส.ร.อ. ที่ซื้อไว้จากผู้ส่งออกในอัตรา 20.45 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ส.ร.อ. การซื้อขายเงิน 1 ดอลลาร์ ส.ร.อ. ธนาคารจะได้กำไรเท่ากับ 0.90 บาท (20.45 ลบ 19.55) สำหรับเงินมูลค่า 5 ล้านดอลลาร์ที่ธนาคารรับซื้อ จะทำกำไรให้ธนาคารได้ถึง 4.5 ล้าน บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าการค้าเงินตราต่างประเทศ ธนาคารไม่ต้องลงทุน (Free

Cost) เพราะผู้ที่ได้รับเงินตราต่างประเทศจะต้องนำเงินตราต่างประเทศมาขายกับธนาคาร และผู้ต้องใช้เงินตราต่างประเทศจะต้องขอซื้อเงินตราต่างประเทศจากธนาคาร การค้าเงินตราต่างประเทศถึงแม้ว่าธนาคารจะได้กำไรต่อหน่วยน้อย แต่ก็สามารถทำกำไรให้กับธนาคาร แต่อย่างไรก็ตาม อัตราซื้อและอัตราขายเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ขึ้นอยู่กับปริมาณการซื้อขายในแต่ละคราวด้วย ถ้าผู้ส่งออกนำเงินตราต่างประเทศมาขายให้กับธนาคารเป็นจำนวนมาก ธนาคารก็อาจจะรับซื้อเงินตราต่างประเทศ ในอัตราที่สูงกว่าการรับซื้อเงินตราต่างประเทศรายย่อย ๆ

สำหรับตั๋วเงินค่าสินค้าออกที่มีกำหนดเวลา (Time or Usance Export Bills) ผู้ส่งสินค้าออกสามารถนำตั๋วเงินพร้อมทั้งเอกสารในการส่งออก (shipping documents) มาขายลดให้กับธนาคารได้ทันที ตามอัตราที่ธนาคารรับซื้อลดในวันนั้น อัตราที่ธนาคารรับซื้อตั๋วเงินค่าสินค้าขาออกที่มีกำหนดเวลาจะต้องต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารรับซื้อตั๋วเงินชนิดจ่ายเมื่อเห็น ธนาคารจะหักส่วนลดสำหรับระยะเวลาที่ธนาคารจ่ายเงินล่วงหน้าไปก่อน เนื่องจากธนาคารจ่ายเงินซื้อตั๋วเงินดังกล่าวแล้วจะต้องเสียเวลารอจนกว่าตั๋วเงินครบกำหนดจึงจะได้รับเงิน

ตัวอย่าง ผู้ส่งออกนำตั๋วแลกเงินชนิด 1 เดือน นับแต่ได้เห็น (1 month after sight) ตั๋วแลกเงินจะครบกำหนดในอีก 1 เดือนข้างหน้านับตั้งแต่วันที่มีการรับรองตั๋ว สมมุติว่าตั๋วแลกเงินมูลค่า 1.0 ล้านดอลลาร์ ส.ร.อ. ธนาคารจะรับซื้อโดยคิดส่วนลดในอัตราเดือนละ 0.17 บาท และถ้าอัตราแลกเปลี่ยนของเงินดอลลาร์ ส.ร.อ. ต่อเงินบาทเป็น $1 : ฿ 20.15

การคำนวณจำนวนเงินที่ธนาคารจ่ายในการซื้อลดตั๋วแลกเงินจะเป็นดังนี้

ตั๋วแลกเงินมูลค่า US$1,000,000.-	เป็นเงิน 20,150,000.-
ธนาคารคิดส่วนลด (1,000,000 คูณ 0.17)	เป็นเงิน 170,000.-
ธนาคารรับซื้อตั๋วแลกเงินจำนวน 1.0 ล้านดอลลาร์ส.ร.อ.	เป็นเงิน 19,980.000.-

เมื่อลูกค้าที่ต้องการรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย นำตั๋วแลกเงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกมาขายแก่ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารจะพิจารณาว่าลูกค้ารายนั้นเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้หรือไม่ ถ้าธนาคารเห็นว่าพึงเชื่อถือได้ ก็จะขออนุมัติต่อธนาคารแห่งประเทศไทยให้ลูกค้ารายนั้นเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ หากธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติ ธนาคารพาณิชย์จะให้ผู้ส่งออกกู้โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี และสามารถกู้ต่อได้จากธนาคารแหงประเทศไทย โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ในการนี้ธนาคารพาณิชย์จะให้ผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้กู้ในวงเงินไม่เกิน 90% ของจำนวนเงินตามตั๋ว ทั้งนี้เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยมีระเบียบว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก โดยที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้รับซื้อบิลสินค้าออกจากผู้ส่งออก เพื่อส่งไปเรียกเก็บเงินจากต่างประเทศเป็นจำนวนไม่เกินร้อยละ 90 ของจำนวนเงินตามตั๋ว สำหรับการที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ส่งออกกู้โดยใช้เงินของธนาคารเอง ธนาคารอาจซื้อลดตั๋วเต็ม 100% ของจำนวนเงินที่ระบุไว้ในตั๋ว (Face Value) และหักส่วนลดไว้ล่วงหน้าตามตัวอย่างในหน้าก่อน สำหรับดอกเบี้ยที่ธนาคารเรียกเก็บจากลูกค้ามากกว่าร้อยละ 7 ต่อปี แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารคิดจากลูกค้าจะเป็นเท่าไร ย่อมขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินของลูกค้าและโครงการของลูกค้า เป็นต้น

1.3 การให้ความช่วยเหลือด้านคลังสินค้า (Warehousing Facilities)

ธนาคารพาณิชย์ให้ความช่วยเหลือด้านคลังสินค้าโดย

1. การให้กู้ยืมโดยการรับซื้อลดใบประทวนสินค้า (Warehouse Warrent)
2. การให้บริการด้านคลังสินค้าโดยให้เช่าโกดังเก็บสินค้า

1. การให้กู้ยืมโดยการซื้อลดใบประทวนสินค้า

ผู้ที่ฝากสินค้าไว้ในโกดังของบริษัทคลังสินค้าหรือในโกดังของธนาคาร สามารถนำใบประทวนสินค้ามาสลักหลังจำนำกับธนาคาร ถ้าธนาคารให้ลูกค้ากู้เงินโดยใช้เงินของธนาคารเอง ธนาคารต่าง ๆ มักให้กู้ประมาณ 60-70% ของราคาตลาดของสินค้านั้น โดยคิดดอกเบี้ยในอัตรามากกว่าร้อยละ 7 ต่อปี แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี ทั้งนี้ธนาคารจะพิจารณาคุณสมบัติของผู้ขอกู้และลักษณะของสินค้า เป็นกรณี ๆ ไป สำหรับการให้กู้แก่ผู้ส่งออกที่ได้รับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารสามารถกู้ต่อ (refinance) กับธนาคารแห่งประเทศไทย การให้กู้ในกรณีนี้ธนาคารจะให้กู้แก่ลูกค้าที่ธนาคารเห็นว่าเชื่อถือได้ กล่าวคือเมื่อมีลูกค้ามาขอกู้เงินเพื่อการจัดส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศ (Packing Credit) ธนาคารจะพิจารณาว่าลูกค้ารายนั้นเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้หรือไม่ ถ้าธนาคารเห็นว่าเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ ธนาคารก็จะขออนุมัติต่อธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติให้ผู้ส่งออกรายนั้นเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ หากธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติ ธนาคารพาณิชย์จะให้ผู้ส่งออกกู้ได้ไม่เกินร้อยละ 80 ของมูลค่าสินค้าในใบรับฝากสินค้าตามหลักฐานที่ธนาคารพาณิชย์ประเมิน โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี ทั้งนี้เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกไว้เช่นนั้น

2. การให้บริการด้านคลังสินค้าโดยให้เช่าโกดังเก็บสินค้า

เนื่องจากการประกอบกิจการคลังสินค้าได้รับผลตอบแทนสูง ธนาคารพาณิชย์ต้องการลงทุนในด้านนี้บ้าง แต่ธนาคารไม่สามารถประกอบกิจการด้าน

คลังสินค้าได้เพราะขัดต่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบกิจการอย่างอื่นนอกเหนือจากกิจการธนาคารพาณิชย์ ธนาคารที่ต้องการลงทุนในธุรกิจด้านคลังสินค้า ก็จะกระทำได้โดยไปถือหุ้นในบริษัทคลังสินค้า โดยธนาคารเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ดีธนาคารจะถือหุ้นในบริษัทคลังสินค้ามากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนทุนของบริษัทคลังสินค้าไม่ได้เนื่องจากขัดต่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ธนาคารที่มีคลังสินค้าในที่นี้หมายถึงธนาคารที่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัทคลังสินค้า มีอำนาจในการบริหารงานในบริษัทคลังสินค้านั้น ธนาคารที่มีคลังสินค้าได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารกรุงไทย จำกัด ธนาคารศรีอยุธยา จำกัด และธนาคารกสิกรไทย จำกัด เป็นต้น

เนื่องจากโกดังเก็บสินค้าของธนาคารมีจำกัด ธนาคารจะให้กู้แก่ผู้ที่ฝากสินค้าไว้ในโกดังของธนาคาร ในโกดังของบริษัทคลังสินค้า และในโกดังอื่น ๆ วงเงินที่ธนาคารจะให้กู้และอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารจะคิดจากผู้ที่ฝากสินค้าไว้ ในโกดังเก็บสินค้า ธนาคารจะพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ในกรณีที่ผู้ขอกู้เงินเก็บสินค้าไว้ในโกดังของบริษัทคลังสินค้า บริษัทมีหน้าที่ควบคุมดูแลสินค้า ธนาคารจะไว้วางใจไม่ต้องส่งเจ้าหน้าที่ไปควบคุมดูแลสินค้า ส่วนในกรณีที่ผู้ขอกู้เงินเก็บสินค้าไว้ในโกดังแห่งหนึ่งแห่งใดที่ไม่ใช่บริษัทคลังสินค้า ธนาคารอาจจะต้องส่งเจ้าหน้าที่ของธนาคารไปควบคุมดูแลสินค้า ถ้าไม่มีบริการด้านคลังสินค้า ผู้ส่งออกจะต้องฝากสินค้าไว้ในโกดังของท่าเรือจนกว่าสินค้าจะถูกส่งลงเรือ ค่าเช่าโกดังของท่าเรือสูงกว่าค่าเช่าคลังสินค้าของบริษัทคลังสินค้า สำหรับค่าธรรมเนียมในการเก็บสินค้าในโกดัง บริษัทคลังสินค้าหรือธนาคารที่ลงทุนในคลังสินค้าจะคิดเหมาเป็นรายชิ้น เช่น เมล็ดพืชที่บรรจุใส่กระสอบจะเสียค่าธรรมเนียมในการเก็บรักษากระสอบละ 50 สตางค์ต่อเดือน เป็นต้น

1.4 การค้ำประกันด้านสินค้าขาออก (Export Guarantee)

การค้ำประกันด้านสินค้าขาออกเป็นบริการอันหนึ่งที่ธนาคารพาณิชย์ให้กับลูกค้าเพื่อช่วยเหลือเกี่ยวกับการส่งสินค้าออก ได้แก่ บริการต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. การค้ำประกันการประมูลการส่งสินค้าออก

2. การค้ำประกันการชำระเงินล่วงหน้าของผู้ซื้อจากต่างประเทศให้แก่ผู้ส่งสินค้าออก

3. การค้ำประกันการชำระเงินค่าสินค้า

1. การค้ำประกันการประมูลการส่งสินค้าออก

ในบางประเทศที่สั่งซื้อสินค้าโดยวิธีประมูล ไม่ว่าเป็นการซื้อขายระดับเอกชนหรือเป็นการซื้อขายระดับรัฐบาล เช่น ส่งปอไปพม่า ส่งปูนซิเมนต์ไปเวียดนามใต้ เป็นต้น เงื่อนไขการประมูลที่ผู้ส่งออกจะต้องปฏิบัติ คือ ต้องมีหนังสือค้ำประกันจากธนาคารและผู้ประมูลจะต้องส่งใบประมูลพร้อมกับหนังสือค้ำประกันดังกล่าวไปให้ผู้สั่งซื้อสินค้า ในบางครั้งผู้สั่งซื้อสินค้าอาจขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันดังกล่าว เพื่อให้แน่ใจว่าจะได้รับสินค้าตามที่สั่งซื้อ และในบางครั้งผู้สั่งซื้อสินค้าอาจจะขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำ – ประกันเข้าค้ำประกันรวมไปถึงให้ผู้ขายส่งสินค้าตามเงื่อนไขของสัญญา ตลอดจนคุณภาพและจำนวนด้วย

2. การค้ำประกันการชำระเงินล่วงหน้าของผู้ซื้อจากต่างประเทศให้แก่ผู้ส่งสินค้าออก

ในกรณีที่ผู้สั่งซื้อสินค้าในต่างประเทศยอมชำระเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้ขายสินค้า ต่อเมื่อแน่ใจว่าเมื่อจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายไปก่อนแล้ว ผู้ขายจะส่งสินค้า

ไปให้ตามสัญญาซื้อขาย ในบางคราวผู้ซื้ออาจขอให้ธนาคารค้ำประกันเงินที่จ่ายล่วงหน้า ผู้ส่งสินค้าออกจะต้องจัดให้มีธนาคารค้ำประกันเงินที่ผู้สั่งซื้อสินค้าชำระล่วงหน้า เมื่อธนาคารแน่ใจว่ามีปลักประกันพอสมควร ธนาคารก็จะเข้าทำการค้ำประกันให้ วิธีการดังกล่าวนี้ยอมเป็นประโยชน์ต่อผู้ส่งออกที่ได้รับเงินค่าสินค้ามาใช้ก่อน เพื่อเป็นทุนในการเพาะปลูก หรือซื้อสินค้า ผู้สั่งซื้อสินค้าจะยอมชำระเงินเฉพาะแต่สินค้าที่มีความต้องการสูง ขายได้กำไรดีหรือบริษัทผู้ขายเป็นบริษัทในเครือเดียวกัน เป็นต้น

3. การค้ำประกันการชำระเงินค่าสินค้า

เมื่อผู้ส่งออกได้ตกลงทำสัญญาซื้อขายกันกับผู้สั่งซื้อสินค้าในต่างประเทศแล้ว ผู้ส่งสินค้าออกประสงค์ที่จะให้ผู้สั่งซื้อชำระเงินค่าสินค้าล่วงหน้าก่อนการส่งสินค้า ถ้าไม่ได้เงินล่วงหน้าก่อนการส่งสินค้า ก็มีความประสงค์ที่จะได้รับการรับรองจากธนาคารว่าผู้สั่งซื้อสินค้าจะชำระเงินให้แน่นอน เมื่อได้จัดการส่งสินค้าให้แล้วและต้องการเงินสกุลของประเทศตนหรือเงินสกุลที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในตลาดเงินตราต่างประเทศด้วย ส่วนในแง่ผู้สั่งซื้อสินค้าไม่ประสงค์จะชำระเงินค่าสินค้าก่อนที่จะมีการส่งสินค้า และในปัจจุบันผู้สั่งสินค้าเข้ายังต้องการได้เครดิต โดยขอรับสินค้ามาขายก่อนที่จะชำระเงินค่าสินค้าด้วย

เมื่อความปรารถนาของทั้งสองฝ่ายขัดแย้งกัน ธนาคารจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในด้านการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้ผู้ส่งออกและผู้สั่งซื้อสินค้าได้ในสิ่งที่ทุกฝ่ายปรารถนา ธนาคารพาณิชย์จะเป็นสถาบันทางการเงินซึ่งทำหน้าที่จัดการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตที่เกี่ยวกับการสั่งสินค้าเข้า (Import Letter of Credit) ซึ่งเป็นการค้ำประกันของธนาคาร กล่าวคือ เมื่อผู้ขายส่งสินค้าและปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ในเลตเตอร์ออฟเครดิตแล้ว ก็จะได้รับการชำระเงิน ธนาคารจะเป็นผู้ตรวจเอกสารต่าง ๆ (Shipping Documents) ที่ผู้ขายนำมายื่นว่าตรงตามเงื่อนไขต่าง ๆ ในเลตเตอร์ออฟ

เครดิตหรือไม่ หลักประกันที่ผู้ขายและผู้ซื้อได้รับคือ การค้ำประกันของธนาคารในรูปของเลตเตอร์ออฟเครดิตนั่นเอง

หมายเหตุ ส่วนบริการด้านการประกันเกี่ยวกับตัวสินค้า เป็นบริการของบริษัทประกันภัย ซึ่งรับประกันภัยเกี่ยวกับ ชีวิต ทรัพย์สิน และภยันตรายต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังมีบริการอื่น ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์ให้แก่ผู้ส่งสินค้าออก ได้แก่

1. การแจ้งการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดมาจากธนาคารในต่างประเทศให้แก่ผู้ส่งสินค้าออก ซึ่งธนาคารทำหน้าที่ในการแจ้งหรือยืนยัน (Advice or Confirm) เลตเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดมา สั่งให้ส่งสินค้าไปให้ผู้ซื้อซึ่งอยู่ในต่างประเทศ รวมทั้งการโอน (transfer) การแจ้งการแก้ไข (Amendment) อีกด้วย

2. การสอบถามฐานะ ธนาคารรับสอบถามฐานะของบริษัทผู้สั่งซื้อสินค้าในต่างประเทศ และตอบการสอบถามที่บริษัทในต่างประเทศอยากจะทราบฐานะทางการเงินของผู้ขายในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาติดต่อค้าขายกัน

3. ธนาคารทำหน้าที่อนุมัติแบบควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ล.ป.) ต่าง ๆ โดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ

4. ธนาคารบริการส่งบิลและเอกสารที่เป็นเงินตราต่างประเทศไปเรียกเก็บให้

สรุป ธนาคารพาณิชย์นอกจากจะให้บริการด้านการให้กู้โดยรับจำนำใบประทวนสินค้าแล้ว ธนาคารยังให้บริการด้านการรับฝากสินค้า บริการทั้งสองประเภทนี้ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ส่งออกในระหว่างที่รอเรือบรรทุกสินค้า และค่าธรรมเนียมที่ธนาคารเรียกเก็บจากการรับฝากสินค้าในโกดังนั้นค่อนข้างต่ำ เนื่องจากมีบริษัทคลังสินค้าหลายแห่ง การประกอบกิจการด้านคลัง

สินค้าจึงมีการแข่งขันกันมากซึ่งทำให้บริษัทที่ประกอบกิจการคลังสินค้าคิดค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการไม่แพง.

2. บทบาทของสถาบันอื่น ๆ ในประเทศไทยที่พึงมีต่อการส่งสินค้าออก

บทบาทของสถาบันอื่น ๆ (นอกเหนือจากธนาคารพาณิชย์) ที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ส่งสินค้าออก ได้แก่

2.1 บทบาทของสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่ค้ำประกันด้านสินค้าขาออก (Export Guarantee)

2.2 บทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทยในการส่งเสริมด้านการส่งสินค้าออก

2.1 บทบาทของสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่ค้ำประกันด้านสินค้าขาออก (Export Guarantee)

ในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่มีสถาบันที่ทำหน้าที่ด้านการค้ำประกันสินค้าออก (Export Guarantee) ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 4 สำหรับประเทศไทยยังไม่มีสถาบันใดที่ทำหน้าที่ด้านการค้ำประกันสินค้าออก ในการวิจัยจะพิจารณาว่าถึงเวลาแล้วยังที่ประเทศไทยควรจะก่อตั้งสถาบันที่ทำหน้าที่ด้าน Export Guarantee และผู้ใดจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการก่อตั้งสถาบันดังกล่าวนี้

การที่ประเทศไทยไม่มีสถาบัน Export Guarantee เป็นเพราะระบบเศรษฐกิจของเรายังไม่เจริญก้าวหน้าพอ สินค้าออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าขั้นปฐม (Primary Product) และผู้ส่งสินค้าออกส่วนใหญ่ (ผู้ขาย)

ให้เครดิตแก่ผู้สั่งเข้า (ผู้ซื้อ) ในต่างประเทศไม่เกิน 180 วัน ยกเว้นสินค้าประเภทสิ่งทอ ผู้ส่งออกที่ได้รับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถให้เครดิตแก่ผู้ซื้อได้นานถึง 3 ปี เริ่มตั้งแต่ 30 กันยายน 2517 ถึง 31 สิงหาคม 2518 เนื่องจากประเทศเรามีสินค้าประเภทสิ่งทอค้างอยู่ในสต๊อคของผู้ผลิตและผู้ส่งออกเป็นจำนวนมาก ทางการจึงช่วยสนับสนุนด้านการส่งออกโดยยืดกำหนดเวลาในการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกประเภทสิ่งทอออกไปจาก 180 วัน เป็น 3 ปี

แต่ขณะนี้รัฐบาลกำลังเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยการยกเว้นภาษีและให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ (Preferential Treatments) แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ ส่งเสริมให้มีการบริโภคสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นสินค้าขาออก

อย่างไรก็ตาม สินค้าออกของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ไม่ถาวร (non-durable goods) ยังไม่อยู่ในลักษณะที่ผู้ส่งสินค้าออกจะสามารถให้เครดิตแก่ผู้สั่งสินค้าเข้าในระยะยาวได้ ส่วนสินค้าประเภททุน (capital goods) ที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมใช้ในการผลิต เป็นสินค้าที่มีราคาค่อนข้างสูง เป็นสินค้าที่คงทนถาวร (durable goods) มีอายุการใช้งานนาน และต้องสั่งจากต่างประเทศ หากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไม่ได้รับเครดิตจากผู้ขาย (suppliers ' credit) ก็ไม่มีเงินพอที่จะซื้อเครื่องมือ เครื่องจักรนั้นได้ อุปสรรคด้านเงินทุนนี้เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมภายในประเทศ

ในกรณีประเทศไทย ประเทศไทยไม่มีสถาบัน Export Guarantee ซึ่งทำให้มีปัญหาเรื่องการขาดแคลนเงินทุนที่จะใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ ในการประกอบอุตสาหกรรม จำเป็นต้องใช้เงินทุนก้อนใหญ่ในตอนเริ่มต้น นายทุนมักจะชักชวนเพื่อนฝูงมาลงทุนร่วมกัน แต่เนื่องจากคนที่รู้และเข้าใจงานอุตสาหกรรมมีจำนวนน้อย ต่างมักจะเห็นว่าเป็นงานที่เสี่ยง

มาก และในบางครั้งโอกาสในการทำมาหากินด้านอื่นก็ยังดีและแน่นอนกว่า การรวบรวมทุนจากเอกชนเข้ามาใช้ในการก่อตั้งอุตสาหกรรม จึงรวบรวมสำเร็จได้ยากมาก ผู้ที่มีความรู้ด้านอุตสาหกรรมและเห็นช่องทางที่จะหากำไรจากอุตสาหกรรม แต่ขาดแคลนทุนเริ่มงานจึงต้องอาศัย ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินอื่น เช่น บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (The International Finance Corporation of Thailand) บริษัทการเงินเพื่อการลงทุน (Investment Company or Investment Bank) ต่างยังเพิ่งเริ่มก่อตั้ง ไม่พร้อมที่จะช่วยอำนวยทุนรอนให้กับอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมได้บริบูรณ์ ธนาคารพาณิชย์จึงต้องรับหน้าที่อำนวยทุนให้อุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่

ธนาคารพาณิชย์มักจะช่วยเหลือด้านจัดทุนริเริ่มก่อตั้งอุตสาหกรรมโดย

1. ค้ำประกันการชำระเงินค่าเครื่องมือเครื่องจักร ที่ซื้อจากต่างประเทศ ซึ่งปกติผู้ขายยืดเวลาผ่อนชำระไป (suppliers ' credit) ได้นานถึง 5 ปีหรือกว่านั้น หรือ

2. ให้กู้เพื่อเป็นทุนซื้อเครื่องจักรหรือสร้างโรงงาน หรือทั้งสองอย่างรวมกัน

3. ช่วยหาทุนเพื่อใช้ก่อตั้งอุตสาหกรรมโดยเข้าค้ำประกันหุ้นกู้ของบริษัทอุตสาหกรรม

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนทุนเริ่มก่อตั้งในลักษณะที่กล่าวมานี้ ธนาคารพาณิชย์จะต้องกระทำอย่างระมัดระวัง ต้องมิให้เสี่ยงจนเกินไปเพราะธนาคารพาณิชย์นำเงินของบุคคลต่าง ๆ มาลงทุน โดยมีพันธะที่จะต้องชำระคืนภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

นอกจากการอุดหนุนทุนริเริ่มแล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังมีบทบาทช่วยอำนวยทุนหมุนเวียนเพื่อการผลิตและการจำหน่ายแก่กิจการอุตสาหกรรม โดยธนาคารให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนที่ใช้ซื้อวัตถุดิบ สำหรับในด้านการจำหน่ายซึ่งส่วนใหญ่มักกระทำด้วยเงินเชื่อไปสู่พ่อค้าคนกลาง การขายเชื่อเช่นนี้

บางครั้งก็ต้องมีระยะเวลาชำระเงินเป็นเดือน ธนาคารพาณิชย์จะช่วยด้วยวิธีการให้กู้ หรือไม่ก็รับซื้อลดตั๋วเงินค่าสินค้าที่ขายเชื่อ

ถึงแม้ว่าสินค้าออกส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นสินค้าเกษตรกรรม แต่ประเทศเราก็เริ่มมีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมบ้างแล้ว ในอนาคตประเทศเราจะมีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้น และมากพอที่จะส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนด้านการส่งสินค้าออก ทางการควรจะสนับสนุนให้บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมรับทำหน้าที่ด้านการค้ำประกันสินค้าขาออก (Export Guarantee) เพิ่มขึ้นอีกด้านหนึ่งดังที่ประเทศพัฒนากระทำกัน สถาบันดังกล่าวนี้จะอำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ในด้านการค้ำประกันการชำระเงินค่าเครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรม ตลอดจนการให้กู้เพื่อซื้อเครื่องมือ เครื่องจักร ดังกล่าว สถาบันดังกล่าวจะช่วยให้การค้าระหว่างประเทศขยายตัวมากขึ้น กล่าวคือ ถ้าในประเทศผู้สั่งสินค้าเข้า (ผู้ซื้อ) มีสถาบันที่ทำหน้าที่ด้าน Export Guarantee ค้ำประกันการชำระเงินค่าสินค้า ผู้ส่งสินค้าออก (ผู้ขาย) ก็ยอมเต็มใจที่จะให้เครดิตแก่ผู้สั่งสินค้าเข้าอันจะเป็นผลทำให้การผลิตภายในประเทศขยายตัว เพื่อความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ

ในอนาคตอันใกล้ ประเทศเราคงจะมีการส่งสินค้าอุตสาหกรรมออกไปจำหน่ายต่างประเทศมากขึ้น และคาดว่าในระยะเวลาประมาณ 3-5 ปีข้างหน้า ประเทศเราอาจผลิตเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ และส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศบ้าง รัฐบาลควรจะเริ่มก่อตั้งสถาบันที่ทำหน้าที่ด้าน Export Guarantee เสียในขณะนี้เลย ในการก่อตั้งสถาบันดังกล่าว รัฐบาลอาจจะดำเนินงานด้านนี้เสียเอง โดยการก่อตั้งสถาบันการเงินของรัฐบาลเพื่อรับดำเนินงานในด้านนี้ หรือรัฐบาลอาจจะตั้งวิสาหกิจธนาคารพาณิชย์ให้ดำเนินงานด้านนี้ โดยที่รัฐบาลเป็นผู้ยอมรับภาระด้านความเสี่ยง (Risks) เสียเอง นอกจากนี้รัฐบาลควรสนับสนุนให้เอกชนก่อตั้งสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่ด้าน Export Guarantee โดยตรง ดัง

ที่ Export Import Bank ในประเทศพัฒนากระทำอยู่

2.2 บทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทยในการส่งเสริมด้านการส่งสินค้าออก

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งสินค้าออก ว่าจะเป็นทางที่นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาช่วยพัฒนาประเทศ อันจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญก้าวหน้าและมั่นคง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้มีนโยบายส่งเสริมการส่งสินค้าออก โดยให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินแก่ผู้ส่งออกในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการส่งสินค้าออก

ความเป็นมาของการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

วิธีการช่วยเหลือ ธนาคารแห่งประเทศไทยกระทำโดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ส่งสินค้าออก[22/] ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2501 โดยให้ความช่วยเหลือแก่พ่อค้าผู้ส่งออกเท่านั้น ซึ่งปรากฏว่ายังไม่ได้รับผลเป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยยังคงสูงกว่าอัตราที่จะกู้ได้จากต่างประเทศ ทำให้มีผู้มาใช้บริการเป็นเงินเพียง 198.2 ล้านบาท (หรือเท่ากับ 4.94% ของยอดเงินให้กู้ยืมและซื้อลดของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดเมื่อสิ้นปี 2501) ในระยะ 10 เดือน หลังจากที่ออกประกาศเท่านั้น

22/ ศรีวงศ์ มหาสันทนะ. " การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทย " การสัมนา ณ โรงแรม - นารายณ์ วันที่ 22 สิงหาคม 2517

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ปรับปรุงระเบียบขึ้นใหม่เมื่อปี 2502 โดยให้ลดอัตราดอกเบี้ยลงอีก โดยธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดอัตรารับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 5 ต่อปี และธนาคารพาณิชย์ซื้อลดจากผู้ส่งออกร้อยละ 7 ต่อปี ต่อมาในปี 2503 ได้แก้ไขระเบียบใหม่ให้ความคลุมถึงสินค้าออกโดยทั่วไปไม่เฉพาะแต่เพียงข้าวเท่านั้น จนกระทั่งที่สุดเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2514 ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ออกระเบียบสินค้าออกฉบับล่าสุดขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นระเบียบสินค้าออกที่สมบูรณ์และให้ประโยชน์แก่ผู้ส่งออกมากที่สุด ได้ใช้ติดต่อกันมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ สิ่งที่จะกล่าวต่อไปคือ ระเบียบปัจจุบันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้ในการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ในการวิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์ของระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก พ.ศ. 2514

2. บทบาทของธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบการนี้

3. วิธีการและการปฏิบัติตามระเบียบของผู้ส่งสินค้าออก

ก่อนที่จะศึกษาถึงประเด็นต่าง ๆ ทั้งสามหัวข้อ ใคร่ขอกล่าวถึงคำว่าการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินเสียก่อน การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินก็คือวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ผู้ส่งออกกู้ยืมเงินเพื่อไปใช้ดำเนินการเพื่อการส่งออก แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้ให้ผู้ส่งออกกู้โดยตรง เนื่องจากพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 หมวด 2 ธุรกิจของธนาคารแห่งประเทศไทยมาตรา 12 อนุมาตรา (3) บัญญัติว่า

" มาตรา 12 ธุรกิจประเภทที่พึงเป็นงานของธนาคารกลางอันธนาคารแห่งประเทศไทยประกอบได้คือ

(1) _

(2) _

(3) การซื้อขาย และรับช่วงลดตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงิน

ที่เกิดจากการค้าหรือพาณิชย์อันสุจริต มีลายมือชื่อของบุคคลที่พึงเชื่อถือสองคนหรือมากกว่า ลายมือชื่อหนึ่งต้องเป็นของธนาคารใดธนาคารหนึ่ง หรือสถาบันการเงินอื่นสถาบันใดสถาบันหนึ่ง และถึงกำหนดใช้เงินภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด แต่ต้องไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันซื้อหรือรับช่วงซื้อลด โดยไม่รวมวันผ่อนเข้าด้วย 23/

"

กล่าวคือ กฎหมายของธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งออกโดยวิธีรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ส่งออก และกฎหมายก็กำหนดไว้อีกด้วยว่า ตั๋วสัญญาใช้เงินที่ธนาคารจะซื้อลดหรือรับช่วงซื้อลดจะต้องเป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่มีลายมือชื่อผู้พึงเชื่อถือได้สองชื่อ ลายมือชื่อหนึ่งต้องเป็นธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน ฉะนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยต้องทำการให้ผู้ส่งออกกู้ยืมเงินผ่านธนาคารพาณิชย์ กล่าวคือ ผู้ส่งออกเป็นผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและนำไปขายลดกับธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ซื้อลดไว้โดยหักส่วนลดหรือโดยหักค่าดอกเบี้ยไว้ล่วงหน้า และธนาคารพาณิชย์ส่งตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นมาขายกับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยทำการสลักหลังตั๋วให้ธนาคารแห่งประเทศไทยอีกต่อหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าธนาคารได้ซื้อลดตั๋วเงินจากธนาคารพาณิชย์โดยวิธีการรับช่วงซื้อลด (Rediscount)

หากพิจารณาพระราชกฤษฎีกา กำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย มาตรา 12 อนุมาตรา (7) บัญญัติว่า

"

---

(7) การให้กู้ยืมโดยมีทรัพย์สินเป็นประกัน ดังต่อไปนี้

(ก) หลักทรัพย์ของรัฐบาล หรือหลักทรัพย์ที่รัฐบาลรับประกันต้นเงินและดอกเบี้ย

23/ พระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485

(ข) ทองคำ เงิน หรือเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในทองคำหรือเงิน

(ค) ตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาใช้เงิน เท่าที่พึงซื้อหรือรับช่วงซื้อลดได้ตามอนุมาตรา (3)

(ง) ตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาใช้เงิน เท่าที่พึงซื้อหรือรับช่วงซื้อลดได้ตามอนุมาตรา (4)

(จ) ตั๋วสัญญาใช้เงินของธนาคารใด ๆ ที่ค้ำจุนด้วยเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในสิ่งของอันได้โอนให้แก่หรือจำนำไว้กับธนาคารนั้น ๆ เป็นประกันเครดิตเงินสดหรือเงินเบิกเกินบัญชี ซึ่งตกลงกันไว้เพื่อการค้า หรือพาณิชย์อันสุจริต

(ฉ) หลักทรัพย์รัฐบาลต่างประเทศ

การให้กู้ยืมเงินดังกล่าวแล้ว ต้องมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินหกเดือน เว้นแต่การให้กู้ยืมโดยมีทรัพย์สินตาม (ก) เป็นประกันนั้น ถ้ารัฐบาลเป็นผู้กู้อาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการกู้เงิน ธนาคารจะให้กู้เป็นเงินตราไทยหรือเงินปริวรรตต่างประเทศ โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินกว่าที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการกู้เงินก็ได้ และการให้กู้เงินโดยมีทรัพย์สินตาม (ง)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เป็นประกันมีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน [24]

"

จากความในมาตรา 12 อนุมาตรา (2) จะเห็นได้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถให้กู้ยืมโดยตรงโดยมีทรัพย์สินต่าง ๆ อันได้แก่ หลักทรัพย์ของรัฐบาล ทองคำ เงิน หรือเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในทองคำหรือเงิน ตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาใช้เงินเท่าที่พึงซื้อหรือรับช่วงซื้อลดได้ตามอนุมาตรา(3) และ (4) และตั๋วสัญญาใช้เงินของธนาคารใด ๆ ซึ่งค้ำจุนด้วยเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในสิ่งของซึ่งได้ให้กับธนาคารนั้น ๆ เพื่อประกันการกู้ยืมซึ่งได้ตกลงกันไว้เพื่อการพาณิชย์อันสุจริต เป็นประกัน แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่เคยให้กู้ยืมโดยมีทรัพย์สินเป็นประกัน ตามมาตรา 12 อนุมาตรา (3) เว้นแต่การให้กู้ยืมแก่ธนาคารพาณิชย์โดยมีพันธบัตรรัฐบาลและหลักทรัพย์ที่รัฐบาลค้ำประกันเงินต้นและดอกเบี้ย หากธนาคารแห่งประเทศไทย

---

[24] ความในมาตรา 12 เดิม ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2489 (ราชกิจจา เล่ม 63 ตอนที่ 31 วันที่ 10 พฤษภาคม 2489) ให้เพิ่มความในข้อ (จ) ของมาตรา 12 (6) ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2496 (ราชกฤษฎีกาฯ เล่ม 70 ตอนที่ 14 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2496) ให้เลิกความในมาตรา 12 เดิม รวมทั้งที่เพิ่มเติมทั้งหมด และให้ใช้ข้อความใหม่แทน หลังจากนั้นได้มีการแก้ไขอีก 3 ครั้ง โดยพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2510 (ราชกิจจาเล่ม 84 ตอนที่ 127 วันที่ 29 ธันวาคม 2510) พระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่5) พ.ศ. 2512 (ราชกฤษฎีกาฯ เล่ม 86 ตอนที่ 55 วันที่ 17 มิถุนายน 2512) และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 148 (ราชกิจจาฯ เล่ม 89 ตอน 82(พ) วันที่ 26 พฤษภาคม 2515) ความใหม่ได้คัดลอกเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้ ณ ที่นี้แล้ว ส่วนความเดิมนั้นดูได้จากราชกิจจาดังระบุ

จะให้กู้ยืมโดยมีทรัพย์สินอื่น ๆ ตามมาตรา 12 อนุมาตรา (3) เป็นประกันก็ย่อมได้

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความใน พ.ร.ฎ. กำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 มาตรา 12 อนุมาตรา (7) กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยให้กู้ยืมโดยมีทรัพย์สินเป็นประกันได้ แต่มาตรา 13 กลับห้ามมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทยกระทำการดังกล่าว เนื่องจากกฎหมายบัญญัติไว้ดังนี้

" มาตรา 13 ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา 12 ห้ามมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทย

(1) ประกอบการค้า หรือมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในกิจการพาณิชย์ อุตสาหกรรมหรือการธุระอย่างอื่น แต่ธนาคารอาจได้มาโดยทางใดๆ ซึ่งส่วนได้เสียในการระงับสิทธิเรียกร้องใด ๆ ของธนาคาร และบรรดาส่วนได้เสียที่ได้มานั้นต้องจำหน่ายเร็วที่สุดเท่าที่พึงทำได้

"

การที่มีบทบัญญัติมาตรา 13 ขึ้น อาจเพื่อป้องกันมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประกอบกิจการแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ดี บทบัญญัติมาตรา 13 บัญญัติขึ้นภายใต้บังคับบทบัญญัติ มาตรา 12 ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถให้กู้ยืมได้ภายใต้บังคับของบทบัญญัติมาตรา 12 และในทางปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทยก็ให้ธนาคารพาณิชย์กู้เมื่อธนาคารพาณิชย์ขาดแคลนเงินสด โดยมีพันธบัตรรัฐบาลและหลักทรัพย์ที่รัฐบาลค้ำประกันเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นหลักประกัน จะเห็นได้ว่าการให้กู้ยืมเป็นการประกอบการค้าซึ่งเป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรา 13 อนุมาตรา (1) แต่การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ธนาคารพาณิชย์กู้ยืม เป็นการช่วยเหลือด้านการเงินมากกว่าการประกอบการค้า

สิ่งที่จะกล่าวต่อไปคือ สาระสำคัญของระเบียบธนาคารแห่งประเทศ

ไทยว่าด้วยการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าขาออก

1. หลักเกณฑ์ระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก

ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ส่งออกทั้งช่วงก่อนส่งออก (Pre-Shipment) และช่วงหลังส่งออก (Post-Shipment)

ช่วงก่อนส่งออก ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความช่วยเหลือผู้ส่งออกเพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนไปซื้อสินค้าเพื่อทำการส่งออก ช่วงนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือคำสั่งซื้อสินค้าหรือสัญญาซื้อขายจากต่างประเทศ หรือใบรับสินค้าหรือเอกสารซึ่งเป็นหลักฐานแสดงว่ามีสินค้าที่จะส่งออกเก็บไว้ในสถานที่เก็บรักษาสินค้าที่ธนาคารพาณิชย์ให้ความเชื่อถือ และธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบ

ช่วงหลังการส่งออก ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งสินค้าออกในระหว่างที่ส่งสินค้าออกไปแล้วยังรอรับการชำระเงินค้าสินค้าจากผู้ซื้อต่างประเทศ วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้ผู้ส่งสินค้าออกสามารถให้เครดิตแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศได้ เพื่อจะได้แข่งกับคู่แข่งขันในต่างประเทศได้ การให้ความช่วยเหลือในช่วงนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกตามตั๋วแลกเงินซึ่งมีกำหนดเวลา และตั๋วแลกเงินนั้นจะต้องเป็นตั๋วแลกเงินที่ส่งไปเรียกเก็บจากผู้ซื้อต่างประเทศ

ตั๋วสัญญาใช้เงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดจะต้องเป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้เป็นผู้ออก และตั๋วสัญญาใช้เงินถึงกำหนดใช้เงินไม่เกินวันที่ผู้ส่งออกจะได้รับชำระค่าสินค้า แต่ต้องไม่เกิน 180 วัน นับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลด ยกเว้นตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอออก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอมีสินค้าค้างสต๊อก

มาก ทางการต้องการช่วยเหลือให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมสิ่งทอสามารถส่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอของตนออกไปจำหน่ายในต่างประเทศได้มากขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงแก้ไขระเบียบเสียใหม่ เริ่มตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2517 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2518 และต่อมาได้ขยายกำหนดเวลาออกไปจนถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2518 โดยยึดเวลาใช้เงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอออก และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นผู้ออก ให้อยู่ในระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลด แต่ไม่เกินวันที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอจะได้รับชำระค่าสินค้า ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวนี้ไม่เกินร้อยละ 90 ของจำนวนเงินตามตั๋วแลกเงิน 25/

อัตรารับช่วงซื้อลดตามระเบียบการนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดระเบียบการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากธนาคารพาณิชย์ไว้ร้อยละ 5 ต่อปี และกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ส่งออกได้ไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี โดยจะเรียกผลประโยชน์อื่นใดเพิ่มเติมไม่ได้ ซึ่งหมายความว่าผู้ส่งออกที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงินจะเสียส่วนลดตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่ธนาคารพาณิชย์เพียงร้อยละ 2 ต่อปี เท่านั้น

สำหรับจำนวนเงินในการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น ตามระเบียบได้กำหนดไว้ดังนี้

- ไม่เกินร้อยละ 80 ของจำนวนเงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิต
- ไม่เกินร้อยละ 70 ของจำนวนเงินตามสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อสินค้า
- ไม่เกินร้อยละ 80 ของมูลค่าสินค้าในใบรับฝากสินค้าตามหลักฐาน

25/ ธนาคารแห่งประเทศไทย. " เรื่องการให้ความอนุเคราะห์ในการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอออก " หนังสือที่ นว. (ว) 167/17 ถึงผู้จัดการ ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ธนาคารพาณิชย์ประเมิน และไม่เกินร้อยละ 90 ของจำนวนเงินตามตั๋วแลกเงิน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ออกตั๋วกู้ยืม

การคำนวณเงินตราต่างประเทศเทียบกับเงินบาทสำหรับออกตั๋วสัญญาใช้เงินที่กล่าวข้างต้น ขณะนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้อัตราแลกเปลี่ยน 20 บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ถ้าเป็นเงินสกุลอื่น ให้คำนวณผ่านเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ส่งออกด้วยวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการส่งออก ฉะนั้น เมื่อผู้ส่งออกออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดกับธนาคารแห่งประเทศไทยแล้วจะต้องนำเงินไปซื้อสินค้าและทำการส่งออก ในกรณีที่ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินไม่ส่งสินค้าออกหรือส่งออกไม่ถึงจำนวนตามที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดภายในกำหนดเวลาของเลตเตอร์ออฟเครดิต คำสั่งซื้อสินค้า สัญญาซื้อสินค้าหรือในกรณีใบรับฝากสินค้า ถ้าไม่ส่งออกหรือส่งออกไม่ครบภายในเวลา 180 วัน นับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลดแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยจะคิดเบี้ยปรับสำหรับส่วนที่มิได้ส่งออกในอัตราร้อยละ 2 ต่อปี ตามระยะเวลาที่ได้ขายช่วงลดตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย ยกเว้นในกรณีที่มิใช่ความผิดของผู้ส่งออก ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจจะพิจารณาผ่อนผันไม่ปรับ

ตั๋วสัญญาใช้เงินที่ผู้ส่งออกได้ขายช่วงลดไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทยนี้ หากผู้ออกตั๋วได้รับชำระเงินค่าสินค้าก่อนวันครบกำหนดชำระเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงิน ผู้ออกตั๋วจะต้องแจ้งขอชำระเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินเต็มจำนวนหรือตามสัดส่วนที่ได้รับชำระค่าสินค้ากับธนาคารพาณิชย์และธนาคารพาณิชย์จะต้องแจ้งขอชำระเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินเต็มจำนวนหรือตามสัดส่วนที่ได้รับชำระค่าสินค้ากับธนาคารพาณิชย์ และธนาคารพาณิชย์จะต้องแจ้งขอชำระเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นต่อธนาคารแห่งประเทศไทยโดยทันที

สิ่งที่จะกล่าวต่อไปคือตัวเลขแสดงการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ในปี 2514 – 2517

ตารางที่ 1

การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

(แยกตามเอกสารประกอบตั๋วเงิน)

(ล้านบาท)

	2514	2515	2516	2517	มูลค่า (+เพิ่ม −ลบ)			เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง (+เพิ่ม −ลบ)		
เลตเตอร์ออฟเครดิต	754.9	1,087.3	1,478.8	3,618.8	+332.4	+391.5	+2,140.0	+44.03	+36.01	+144.71
ตั๋วแลกเงิน	522.8	249.6	75.6	614.4	-273.2	-174.0	+ 538.8	-52.26	-69.71	+712.70
ตั๋วสัญญาใช้เงิน	94.6	280.4	442.0	915.4	+185.8	+218.2	+473.4	+196.41	+77.82	+107.10
ใบรับฝากสินค้า	370.1	1,137.6	1,107.1	2,633.1	+767.5	- 30.5	-1,526.0	+207.83	-2.68	+137.84
รวม	1,742.4	2,754.9	3,103.5	7,781.7	+1,012.5	+405.2	+4,678.2	- 58.11	+14.71	+150.74

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2

ยอดซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการซื้อสินค้าออก (คงค้าง)

ไตรมาสสิ้นสุด	ยอดรับช่วงซื้อลดคงค้าง			แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง	
	2515	2616	2517	16กับ15	17กับ16
มีนาคม	880.3	372.9	1,367.2	-507.4	+994.3
มิถุนายน	503.1	367.0	1,174.2	-136.1	+807.2
กันยายน	155.5	358.0	1,081.0	+202.5	+723.0
ธันวาคม	504.7	988.1	2,077.8	+483.4	+1,089.7

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 1 แสดงการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าขาออก แยกตามประเภทเอกสารประกอบตั๋ว จะเห็นได้ว่าการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกตามเลตเตอร์ - ออฟเครดิต มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2517 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 144.71 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2516 และสัดส่วนของการรับช่วงซื้อลด และสัดส่วนของการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิตมีเป็นจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ตามเอกสารชนิดอื่น ๆ การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจำแนกตามตั๋วแลกเงินมีแนวโน้มลดลงในปี 2515 และปี 2516 และกลับสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในปี 2517 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 712.70 การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจำแนกตามสัญญาซื้อขายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็ก-น้อย และการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจำแนกตามใบรับฝากสินค้ามีแนว-โน้มเพิ่มสูงมากในปี 2515 เมื่อเทียบกับปี 2514 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 207.38 แต่กลับลดลงในปี 2516 และเพิ่มสูงขึ้นอีกในปี 2517 สัดส่วนของการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินตามใบรับฝากสินค้ามีเป็นจำนวนมากเป็นอันดับที่สองรองจากการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินตามเลตเตอร์ออฟเครดิต การที่จำ-นวนการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิตมีมาก เป็นเพราะธนาคารพาณิชย์สนับสนุนผู้ส่งออกที่ขายลดตั๋วเงินที่ออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิต ทั้งนี้เนื่องจากการให้กู้โดยการซื้อลดตั๋วแลกเงินที่ออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดมายังธนาคารพาณิชย์เป็นค่าสินค้าที่ส่งออก เป็นสินทรัพย์ที่ไม่เสี่ยง (Non-Risk Asset) ตามประกาศกระทรวงการคลัง ออกตามความในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ฉะนั้น ธนาการพาณิชย์ไม่ต้องดำรงเงินกองทุนไว้สำหรับการให้กู้โดย

ตารางที่ 3

รับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกปี2516เทียบกับปี2515และปี2517เทียบกับปี2616

โดยธนาคารแห่งประเทศไทยแยกตามประเภทสินค้า (ล้านบาท)

ประเภทสินค้า	ปี2515	ปี2516	ปี2517	2516 กับ 2515 +เพิ่ม -ลด		2517 กับ 2516 +เพิ่ม -ลด	
				จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
ลผลิตการเกษตร	1,488.1	1,494.4	3,056.6	+ 6.3	+ 0.4	+1,562.2	+104.5
ข้าว	754.2	228.3	684.0	-525.5	-69.7	+ 455.7	+199.6
ข้าวโพด	254.6	634.9	1,370.6	+380.3	+149.4	+ 735.7	+155.9
ละหุง	8.3	2.6	15.2	- 5.7	-68.7	+ 12.6	+484.0
ปอ	124.7	199.0	171.9	+ 74.3	+ 59.6	-27.1	-13.6
ขนนก	3.5	...	9.5	- 3.5	-100.0	+ 9.5	+100.0
ยางพารา	221.2	253.2	200.7	+ 32.0	+ 14.5	-52.5	-20.7
ครั่ง	3.5	37.2	117.6	+ 33.7	+ 962.9	+ 80.4	+216.1
เมล็ดนุ่น	3.9	0.2	...	- 3.7	-94.9	- 0.2	-100.0
เมล็ดฝ้าย	3.2	0.8	...	- 2.4	-75.0	- 0.8	-100.0
ถั่วต่าง ๆ	13.9	42.2	119.3	+ 28.3	+ 203.6	+ 77.1	+ 182.7
ข้าวฟ่าง	17.1	5.9	85.5	-11.2	-65.0	+ 79.6	+1,346.2
ไม้	8.6	1.3	66.8	- 7.3	-84.9	+ 65.5	+5,038.5
อาหารทะเล	65.4	83.9	157.3	+ 18.5	+ 28.3	+ 73.4	+ 87.5
งา	0.8	3.8	17.5	+ 3.0	+375.0	+ 13.7	+360.5
นุ่น	...	1.1	40.7	+ 1.1	+ 100.0	+ 39.6	+3,600.0
ร่ำข้าว	5.2	...	...	- 5.2	-100.0	...	...
อุตสาหกรรม	1,141.5	1,520.1	4,215.1	+ 378.6	+ 33.2	+2,695.0	+ 64.0
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	61.5	264.4	455.4	+ 202.9	+ 329.9	+191.0	+ 72.2
ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก	49.1	37.3	79.2	- 11.8	- 24.0	+ 41.9	+112.3
แอลกอฮอล์	...	0.2	...	+ 0.2	+ 100.0	- 0.2	-100.0
พลาสติก	2.4	10.6	...	+ 8.2	+ 341.7	- 10.6	-100.0
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	5.4	33.2	43.5	+ 27.8	+ 514.8	+ 10.3	+ 31.0
วูลมิเนียม	0.8	11.6	29.1	+ 10.8	+1,350.0	+ 17.5	+150.9
ใบยาสูบ	49.1	80.4	216.3	+ 31.3	+ 63.8	+ 135.9	+169.0
กระจก	4.1	2.8	...	- 1.3	- 31.7	- 2.8	-100.0
น้ำตาล	620.0	152.7	1,188.2	-467.3	- 75.4	+1,035.5	+678.1
ากน้ำตาล	5.3	307.7	345.2	+ 302.4	+5,705.7	+ 37.5	+ 12.2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เรื่องช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกปี2516เทียบกับปี2515และปี2517เทียบกับปี2516

โดยธนาคารแห่งประเทศไทยแยกตามประเภทสินค้า (ล้านบาท)

ประเภทสินค้า	ปี2515	ปี2516	ปี2517	2516 กับ 2515 +เพิ่ม -ลด		2517 กับ 2516 +เพิ่ม -ลด	
				จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
กระดาษ	...	1.2	13.0	+ 1.2	+ 100.0	+ 11.8	+ 983.3
ปูนซิเมนต์	3.1	20.8	51.0	+ 17.7	+ 571.0	+ 30.2	+ 59.2
เครื่องจักสาน	...	0.7	...	+ 0.7	+ 100.0	- 0.7	-100.0
ผลิตภัณฑ์ปอและป่าน	48.1	88.8	287.3	+ 40.7	+ 84.6	+ 198.5	+ 223.5
ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่	0.5	4.7	...	+ 4.2	+ 840.0	- 4.7	-100.0
ผลไม้กระป๋องและ-อาหารกระป๋อง	14.8	63.1	184.0	+ 48.3	+ 326.4	+ 120.9	+ 191.6
ผลิตภัณฑ์ยาง	...	1.0	...	+ 1.0	+ 100.0	- 1.0	-100.0
ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	218.1	341.4	1,208.2	+123.3	+ 56.5	+ 866.8	+ 253.9
เสื้อสำเร็จรูป	55.7	87.5	...	+ 31.8	+ 57.1	- 87.5	-100.0
ยารักษาโรค	3.5	10.0	87.3	+ 6.5	+ 185.7	+ 77.3	+ 773.0
วัฒมณี	...	...	7.7	...	...	+ 7.7	+ 100.0
อาหารสัตว์	...	...	8.0	...	...	+ 8.0	+ 100.0
อุปกรณ์ไฟฟ้า	...	...	11.8	...	...	+ 11.8	+100.0
อื่น ๆ	125.3	145.6	559.0	+ 20.3	+16.2	+413.4	+284.0
แร่ดาง ๆ	76.1	99.0	434.8	+ 22.9	+30.1	+335.8	+339.2
น้ำมัน	4.6	2.9	...	- 1.7	-37.0	- 2.9	-100.0
เบ็ดเตล็ด	44.6	43.7	124.2	- 0.9	- 2.0	+ 80.5	+ 134.2
รวม	2,754.9	3,169.1	7,830.8	+ 405.2	+ 14.7	+ 4,370.7	+ 147.8

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4

ตารางแสดงการเปรียบเทียบการให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออกของธนาคารพาณิชย์กับการขายช่วงลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ในระหว่างปี 2515-2517)

(ล้านบาท)

	2515	2516	2517
การขายช่วงลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย	504.7	988.1	2,077.8
การให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออกของธนาคารพาณิชย์	3,322.5	4,887.0	6,375.1
อัตราส่วนของการขายช่วงลดตั๋วสัญญาใช้เงินแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยต่อการให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออกของธนาคารพาณิชย์ (%)	15.2	22.1	32.6

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การซื้อลดตั๋วแลกเงินค่าสินค้าออกที่ออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิต [26]

จากตารางที่ 2 แสดงยอดซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกคงค้างจากปี 2515 – 2517 ในปี 2516 การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกมีน้อยในระยะครึ่งปีแรก แต่ในระยะครึ่งปีหลังเพิ่มขึ้นมาก ดังรายละเอียดตามตารางข้างต้น ตั๋วสัญญาใช้เงินที่รับซื้อลดในปีนี้ส่วนใหญ่เป็นค่าข้าวโพด ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง กากน้ำตาล ผ้า และผลิตภัณฑ์จากผ้า ยางพารา ข้าว ปอและน้ำตาล เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2515 ตั๋วสินค้าออกที่เพิ่มขึ้นได้แก่ ข้าวโพด กากน้ำตาล ผ้า และผลิตภัณฑ์จากผ้า และผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ส่วนตั๋วสินค้าออกที่ลดลงมากได้แก่ ข้าวและน้ำตาล ดังรายละเอียดตามตารางการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกแยกตามประเภทสินค้า ในปี 2517

26/ เนื่องจากพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์ทั้งที่จดทะเบียนในประเทศไทย และสาขาของธนาคารต่างประเทศ ต้องดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Risk Assets) และกำหนดห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืม หรือให้เครดิตแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนดังนี้

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนตามมาตรา 10 (1) ตามอัตราดังต่อไปนี้

ก. ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.5 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น นับแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2513 เป็นต้นไป

ข. ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 9 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น นับแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2514 เป็นต้นไป

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2513 เป็นต้นไป [27]

27/ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 87 ตอนที่ 67 วันที่ 21 กรกฎาคม 2513

การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ในระยะครึ่งปีแรกมีระดับต่ำกว่าครึ่งปีหลัง เนื่องจากผลิตผลทางเกษตรมีช่วงฤดูกาลส่งออกมากในตอนปลายปี ตั๋วสัญญาใช้เงินที่รับช่วงซื้อลดในปีนี้ส่วนใหญ่เป็นค่าข้าวโพด ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง น้ำตาล และข้าว อย่างไรก็ตามในปีนี้สินค้าออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแทบทุกประเภท ยกเว้นสินค้าออกบางประเภทที่ลดลง เช่น ปอ และยางพารา เป็นต้น (โปรดดูรายละเอียดในตารางที่ 3 หน้า 93)

การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกมียอดคงค้างเฉพาะที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารในแต่ละไตรมาสของปี 2516 เปรียบเทียบกับปี 2515 แล้ว ปรากฏว่าลดลงในสองไตรมาสแรกและเพิ่มขึ้นในสองไตรมาสหลัง ส่วนในปี 2517 เปรียบเทียบกับปี 2516 ปรากฏว่าการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน มียอดคงค้างเพิ่มขึ้นทุก ๆ ไตรมาสดังรายละเอียดตามตารางข้างบน ส่วนรายละเอียดการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก แยกตามประเภทสินค้าโปรดดูจากตารางที่ 3 ในหน้า 93

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าเงินทุนที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ในการให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออก ในระหว่างปี 2515 – 2517 ได้จากธนาคารแห่งประเทศไทย 15.2%, 22.1% และ 32.6% ตามลำดับ (เฉลี่ย 3 ปี เป็น 23.3%) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้เงินทุนจากธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อใช้ในการส่งสินค้าออกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

2. บทบาทของธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบการนี้

ตามที่กล่าวแล้วว่าผู้ส่งออกจะขายช่วงลดตั๋วสัญญาใช้เงินตามระเบียบการนี้โดยผ่านธนาคารพาณิชย์ ฉะนั้นธนาคารพาณิชย์จึงมีบทบาทสำคัญมากในเรื่องนี้ โดยธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้พิจารณาในชั้นต้นว่าผู้ส่งออกรายนั้น ๆ เป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้หรือไม่ ถ้าธนาคารพาณิชย์พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ส่ง

ออกที่จะขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่สมควรเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ ก็มีสิทธิเต็มที่ในการบอกปฏิเสธต่อผู้ส่งออกรายนั้น ๆ ได้ แต่ถ้าธนาคารพาณิชย์พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ส่งออกนั้นสมควรที่จะเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ ก็จะส่งคำขออนุมัติมายังธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์จะต้องทำหนังสือขออนุมัติตามแบบฟอร์มที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้ดูแลจัดให้ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินทำการส่งสินค้าออกและเป็นผู้รายงานเกี่ยวกับการส่งสินค้าออกหรือไม่ส่งออกหรือส่งออกได้ไม่ครบถ้วน ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบและเป็นผู้จัดให้ผู้ออกตั๋วจัดทำคำชี้แจงสาเหตุที่ส่งสินค้าออกไม่ได้หรือส่งออกไม่กรบ เพื่อเป็นหลักฐานให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาว่าสมควรจะปรับหรือไม่ ทั้งเป็นผู้แจ้งชำระเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินก่อนวันครบกำหนดในทันทีที่ผู้ออกตั๋วได้รับค่าสินค้าจากผู้ซื้อ

เมื่อตั๋วสัญญาใช้เงินของผู้ส่งออกซึ่งได้ขายช่วงลดไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทยถึงกำหนดชำระเงิน หรือมีการชำระเงินก่อนกำหนด หรือมีการเรียกค่าปรับ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะหักบัญชีเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ผู้ส่งตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดและธนาคารพาณิชย์ก็จะไปหักบัญชีผู้ออกตั๋วอีกต่อหนึ่ง ฉะนั้นธนาคารพาณิชย์จึงทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติของผู้ส่งออกและทำหน้าที่คล้ายกับผู้ค้ำประกันด้วย

3. วิธีการและการปฏิบัติตามระเบียบของผู้ส่งสินค้าออก

วิธีปฏิบัติในการขอรับทุนอนุเคราะห์ของผู้ส่งสินค้าออกมีดังนี้

วิธีขอความอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย

ผู้ส่งออกที่มีความประสงค์จะขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยตามระเบียบการนี้ จะต้องแจ้งความประสงค์ต่อธนาคารพาณิชย์ซึ่งตนติดต่ออยู่

ธนาคารพาณิชย์จะพิจารณาว่าผู้ส่งออกรายนั้นสมควรได้รับพิจารณา

เป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้หรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็จะส่งคำขอตามแบบฟอร์มที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดยื่นต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ถ้าธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาเห็นชอบด้วยก็จะอนุมัติให้ผู้ส่งออกรายนั้นเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ ให้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดกับธนาคารแห่งประเทศไทยโดยผ่านธนาคารผู้ยื่นคำขอ ①

ผู้ส่งออกรายเดียวอาจจะขอรับอนุเคราะห์ขายช่วงลดตั๋วสัญญาใช้เงินผ่านธนาคารพาณิชย์หลายธนาคารก็ได้ เมื่อธนาคารพาณิชย์ได้รับแจ้งการอนุมัติก็จะแจ้งให้ผู้ส่งออกทราบและผู้ส่งออกก็จะออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดกับธนาคารแห่งประเทศไทย ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติ ซึ่งจะเป็นไปตามระเบียบการที่กล่าวข้างต้น ในการส่งตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดกับธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น ผู้ส่งออกจะออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายลดต่อธนาคารพาณิชย์และตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวจะต้องมีเอกสารประกอบ คือรูปถ่ายหรือสำเนาเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือคำสั่งซื้อสินค้าหรือสัญญาซื้อขาย หรือใบรับสินค้าแล้วแต่กรณี ถ้าเป็นการออกตั๋วตามใบรับฝากสินค้า ธนาคารพาณิชย์จะต้องแสดงรายการประเมินราคาสินค้า และจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ออกตั๋วกู้ยืมเงินด้วย

กรณีที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงินตามตั๋วแลกเงิน เอกสารประกอบตั๋วสัญญาใช้เงินก็คือสำเนาหรือรูปถ่ายตั๋วแลกเงิน ต้องเป็นฉบับที่ส่งไปเรียกเก็บเงิน และสำเนาหรือรูปถ่ายใบกำกับสินค้าที่ส่งไปเรียกเก็บเงิน

ธนาคารพาณิชย์จะซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินตามที่กล่าวข้างต้นในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี แล้วจึงส่งมาขายช่วงลดกับธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินไว้ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี โดยมีกำหนดเวลาชำระเงินภายในเวลาที่ผู้ออกตั๋วจะได้รับเงินค่าสินค้าแต่ไม่เกิน 180 วัน เมื่อตั๋วครบกำหนดชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะต้องหักบัญชีเงินฝากของธนาคารผู้ขายลดตั๋วสัญญาใช้เงิน และคืนตั๋วสัญญาใช้เงินไป ธนาคารพาณิชย์จะหักบัญชีผู้ออกตั๋ว

หน้าที่ของผู้ส่งออก

เมื่อผู้ส่งออกออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดกับธนาคาร จะเกิดภาระผูกพันกับธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าจะต้องส่งสินค้าออกตามเอกสารที่นำมาประกอบตั๋วสัญญาใช้เงิน หากส่งออกไม่ได้หรือส่งออกไม่ครบ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะปรับในอัตราร้อยละ 2 ต่อปี ตามสัดส่วนที่ส่งสินค้าออกไม่ได้และตามระยะเวลาที่ได้ออกตั๋วมาขายช่วงลดได้ เว้นแต่มิใช่ความผิดของผู้ส่งออกเอง

ฉะนั้น ผู้ส่งออกจึงมีหน้าที่ต้องส่งสินค้าออกตามข้อผูกพัน เมื่อทำการส่งสินค้าออกแล้ว ต้องแจ้งธนาคารพาณิชย์ให้รายงานต่อธนาคารแห่งประเทศไทย หากได้รับชำระค่าสินค้าก่อนวันครบกำหนดชำระเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินจะเป็นทั้งจำนวนหรือบางส่วนก็ตาม ผู้ส่งออกต้องแจ้งให้ธนาคารพาณิชย์ทราบและจัดการชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินที่ได้ขายลดไว้ตามสัดส่วนที่ได้รับชำระค่าสินค้าจากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะต้องรีบขอชำระเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นกับธนาคารแห่งประเทศไทยโดยทันทีเช่นกัน

ในกรณีที่ผู้ส่งออกไม่สามารถส่งสินค้าออกหรือส่งออกไม่ครบถ้วนก็จะต้องรีบส่งคำชี้แจงสาเหตุที่ส่งสินค้าออกไม่ได้หรือไม่ครบพร้อมกับส่งหลักฐานประกอบคำชี้แจงผ่านธนาคารพาณิชย์ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาโดยเร็ว หากธนาคารพิจารณาแล้วเห็นว่าการที่ส่งสินค้าออกไม่ได้หรือส่งออกไม่ครบมิใช่ความผิดของผู้ส่งออก ธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะไม่ปรับ แต่เนื่องจากธนาคารได้ให้เงินแก่ผู้ส่งออกไปซื้อสินค้าไว้แล้ว แต่ยังมิได้ส่งออก เพื่อมิให้เกิดการให้เครดิตซ้อน ธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะงดรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ส่งออกรายนั้นเฉพาะประเภทสินค้าที่ยังมีภาระผูกพันกันอยู่ จนกว่าผู้ส่งออกนั้นจะส่งสินค้าที่ส่งออกไม่ได้ออกครบถ้วนแล้ว ก็จะดำเนินการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นต่อไป

และหากผู้ส่งออกได้ทราบล่วงหน้าก่อนที่ตั๋วสัญญาใช้เงินจะครบกำหนดชำระคืนว่าจะไม่สามารถส่งสินค้าออกได้ เช่นมีการยกเลิกเลตเตอร์ออฟเครดิตหรือสัญญาซื้อขายกัน เป็นต้น จะต้องรีบชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินก่อนวันครบกำหนดในทันที

ข้อสังเกตต่าง ๆ

ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ส่งสินค้าออกที่จะส่งสินค้าทุกชนิดออก เว้นแต่สินค้าที่ทางการควบคุมการส่งออก ถ้าจะออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดจะต้องมีเอกสารแสดงว่ากระทรวงพาณิชย์อนุญาตให้ส่งออกด้วย ส่วนสินค้าที่กระทรวงพาณิชย์ห้ามส่งออก ธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะไม่ให้ความอนุเคราะห์

สำหรับวงเงินที่ผู้ส่งออกจะขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้มีการกำหนดวงเงินแต่อย่างใด หมายความว่าผู้ส่งออกสามารถจะออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้โดยไม่จำกัดจำนวนตามหลักฐานที่จะแสดงว่าจะมีการส่งสินค้าออกหรือได้ส่งสินค้าออกไปแล้ว ยกเว้นในกรณีที่ผู้ส่งออกได้รับความอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทยอื่น ๆ ร่วมกันด้วย กล่าวคือ ถ้าผู้ส่งออกได้รับความอนุเคราะห์ตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรม การให้ความอนุเคราะห์แบบนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยให้สำหรับผู้ผลิตเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้กำหนดวงเงินสำหรับแต่ละบริษัทหรือผู้ส่งออกแต่ละราย ผู้ส่งออกที่ได้รับความอนุเคราะห์ตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมมีโอกาสได้รับความอนุเคราะห์ตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกอีก

การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินของธนาคารแห่งประเทศไทยดังที่ได้อธิบายนี้ก็เพื่อเป็นการส่งเสริมการส่งสินค้าออก และเพื่อเป็นการสนับสนุนผู้ส่งออกให้ได้มีเงินทุนไปใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าสำหรับส่งไปขายยังต่างประเทศหรือในขณะที่ยังรอการชำระเงินค่าสินค้า เพื่อให้ผู้ส่งออกดำเนินการของตนไปได้โดยไม่มีเหตุชะงัก ซึ่งจะเป็นทางให้ประเทศได้รับเงินตราต่างประเทศเข้ามาอย่างสม่ำเสมอ อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเรียกเก็บต่ำมาก ในการให้ความอนุเคราะห์ ธนาคารแห่งประเทศไทยคำนึงถึงความสุจริตต่อกัน เพื่อให้ความอนุเคราะห์ของธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการไปโดยเรียบร้อยและถูกวัตถุประสงค์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้มีการติดตามผลการให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ส่งออกโดยใกล้ชิด หากทราบว่าผู้ส่งออกรายใด ดำเนินการไม่ถูกต้องตามระเบียบหรือไม่สุจริต ผิดเจตนาของระเบียบการธนาคารแห่งประเทศไทยอาจจะงดรับช่วงซื้อลดจากผู้ส่งออกรายนั้นชั่วคราว หรือถอนจากสภาพความเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ ฉะนั้นผู้ส่งออกที่ขอรับอนุเคราะห์หรือจะขอรับอนุเคราะห์จะต้องดำเนินการให้ถูกวัตถุประสงค์ของระเบียบ หากมีข้อสังสัยหรือติดขัดอย่างไรอาจจะหารือกับเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์หรือธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งออกนั้น ตั้งแต่ออกระเบียบมาจนปัจจุบันนี้ได้มีผู้ขอรับการอนุเคราะห์เพิ่มขึ้นมากมาย นับจากเริ่มออกระเบียบมีผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดเพียงไม่ถึง 200 ล้านบาท แต่ปัจจุบันได้เพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นว่าระหว่างปี 2514 – 2516 มีผู้ส่งออกส่งตั๋วมาขายช่วงลด 1.742, 2,756 และ 3.161 ล้านบาท ตามลำดับ จากตัวเลขในตารางที่ 1 และ 2 ระหว่างเดือนมกราคม – กรกฎาคม 2517 ธนาคารแห่งประเทศไทยรับซื้อตั๋วประเภทนี้ 3.799 ล้านบาท

สำหรับผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก นอกจากจะขอรับอนุเคราะห์ตามระเบียบการนี้ ยังมีโอกาสที่จะขอรับอนุเคราะห์ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการ

ประกอบกิจการอุตสาหกรรมได้อีกระเบียบหนึ่งด้วย แต่จะไม่ขอกล่าว ณ ที่นี้

นโยบายหลักของธนาคารแห่งประเทศไทย คือการควบคุมปริมาณการขยายเครดิตให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับนโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนการส่งเสริมด้านการส่งสินค้าออกเป็นนโยบายรอง เพื่อให้มีการส่งเสริมด้านการส่งสินค้าออกอย่างเต็มที่ควรจะแยกงานด้านการส่งเสริมสินค้าออกให้เป็นหน้าที่ขององค์งานใดองค์งานหนึ่งหรือไม่ ซึ่งถ้าพิจารณาอย่างผิวเผินแต่เพียงเท่านี้ก็จะเห็นได้ว่า ควรจะแยกงานทางด้านส่งเสริมการส่งสินค้าออกกับงานทางด้านการควบคุมการขยายเครดิตออกเป็นงานของแต่ละหน่วยงาน หากพิจารณาต่อไปจะเห็นได้ว่า นโยบายขององค์งานดังกล่าวขัดกัน กล่าวคือ การให้ความอนุเคราะห์ต่อผู้ส่งสินค้าออกขัดกับการควบคุมการขยายเครดิต ฉะนั้นรัฐบาลไม่ควรแยกออกเป็นงานของแต่ละองค์งาน ควรจะเรียงลำดับความสำคัญของงานด้านต่าง ๆ ว่าในสถานการณ์นั้นๆ งานด้านใดมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด อาทิเช่น ในสถานการณ์ปัจจุบันเกิดภาวะเงินเฟ้อและเกิดการชะงักงันในอุตสาหกรรมต่าง ๆ นโยบายหลักของรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาในปัจจุบันคือการควบคุมปริมาณเงิน (Supply of Money) ของประเทศ มิให้อยู่ในระดับสูงจนเกินไป และพยายามลดราคาสินค้าโดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภค รัฐบาลอาจจะใช้มาตรการต่างๆ เป็นต้นว่า เพิ่มอัตราเงินสดสำรองที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงไว้ ประกาศขึ้นอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และควบคุมราคาสินค้าโดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น ส่วนนโยบายด้านการส่งเสริมด้านเกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และอื่น ๆ เป็นนโยบายรอง กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายหลักซึ่งเป็นเสมือน Master Plan เสียก่อน และก็กำหนดนโยบายรอง (Subordinate Plan) ซึ่งจะต้องยืดหยุ่นได้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายหลัก เช่น ในกรณีที่ประเทศประสพปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ รัฐบาลจะต้องมุ่งในด้านการส่งเสริมการส่งสินค้าขาออก อาจกำหนดความเจริญทางด้านการค้ากับต่างประเทศไว้ว่า การส่งออกในแต่ละปี

จะต้องเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 การนำเข้าในแต่ละปีจะต้องลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 แต่ถ้ารัฐบาลมีทุนสำรองเพิ่มขึ้นมาก ก็อาจยกเลิกการควบคุมการนำสินค้าเข้า เป็นต้น

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นการพิจารณาในด้านของทางการ ถ้าพิจารณาทางด้านผู้ส่งสินค้าออก จะเห็นได้ว่าผู้ส่งออกส่วนใหญ่ขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ ซึ่งพอจะอนุมานได้ดังนี้

1. ผู้ส่งออกส่วนใหญ่ทราบว่าธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินโดยการรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกโดยผ่านธนาคารพาณิชย์ ซึ่งผู้ส่งออกเสียดอกเบี้ยต่ำกว่าการขายลดตั๋วเงินกับธนาคารพาณิชย์ จึงนิยมขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ธนาคารพาณิชย์ยินดีที่จะสนับสนุนให้ผู้ส่งออกได้รับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ต้นทุนของเงินทุนของผู้ส่งออกต่ำ ผู้ส่งออกจะมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานและจะมีธุรกิจกับธนาคารพาณิชย์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างธนาคารพาณิชย์กับผู้ส่งออกอีกด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ธนาคารมีนโยบายที่จะดึงลูกค้าให้ลูกค้ามีธุรกิจกับธนาคาร มิได้หวังกำไรจากการรับซื้อลดตั๋วเงินค่าสินค้าขาออกเป็นสำคัญ เพราะผลตอบแทนจากการให้กู้แบบนี้ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลตอบแทนอื่น ๆ ในการทำธุรกิจกับลูกค้า เช่น กำไรจากการปริวรรต

อุปสรรคที่ทำให้ผู้ส่งออกไม่สามารถรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แก่

1. ผู้ส่งออกที่จะขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องทำความเข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการรับ

ช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ผู้ส่งออกบางรายไม่สามารถจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องการก็ไม่อาจได้รับอนุเคราะห์ นอกจากนี้ผู้ส่งออกจะต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับพาณิชยกิจของตน เป็นต้นว่าจะต้องแสดงงบกำไรขาดทุน งบดุล วัตถุประสงค์ในการขอกู้เงิน จำนวน และระยะเวลาที่ขอกู้เงิน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้ส่งออกส่วนใหญ่มักไม่เต็มใจชี้แจงรายละเอียด ซึ่งอาจเป็นเพราะเกรงว่าจะถูกตรวจสอบการเสียภาษี เป็นต้น

2. จะเห็นได้ว่าผู้ส่งออกที่ต้องการจะขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ต้องอาศัยธนาคารพาณิชย์ กล่าวคือ ผู้ส่งออกที่ต้องการจะขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องติดต่อผ่านธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้พิจารณาว่าผู้ส่งออกรายนั้นเป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้หรือไม่ หากเห็นว่าเป็นผู้พึงเชื่อถือได้ ก็จะส่งคำขออนุเคราะห์มาให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณา ถ้าธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาเห็นชอบด้วย ก็จะอนุมัติให้ผู้ขออนุเคราะห์เป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ และให้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดกับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยผ่านธนาคารผู้ยื่นคำขอ ในทางตรงกันข้าม ถ้าธนาคารพาณิชย์เห็นว่าผู้ส่งออกที่ติดต่อขอรับอนุเคราะห์เป็นผู้ส่งออกที่ไม่น่าเชื่อถือ ก็จะไม่ส่งคำขออนุเคราะห์ของผู้ส่งออกรายนั้นมาให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณา เพราะการที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ส่งออกกู้โดยนำตั๋วสัญญาใช้เงินมาขายช่วงลดต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ได้รับผลประโยชน์เพียงร้อยละ 2 เท่านั้น และยังต้องรับภาระความเสี่ยงหากลูกค้าไม่สามารถชำระเงินตามตั๋ว แต่ผู้ส่งออกที่ติดต่อกับธนาคารพาณิชย์เพื่อขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยแล้วถูกธนาคารพาณิชย์ปฏิเสธ ก็สามารถไปติดต่อกับธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ เพื่อขอรับอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทยได้

3. ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ส่งออกในจำนวนจำกัดตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว ในเรื่องหลักเกณฑ์ของระเบียบธนาคารแห่งประเทศ

ไทยว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ถ้าจะส่งเสริมในด้านการส่งสินค้าออกจริง ๆ แล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทย ควรให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ซึ่งรับซื้อเอกสารในการส่งออกนั้น (negotiate export bills) เป็นผู้ขอกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทยตามเวลาที่ให้กู้แก่ผู้ส่งออก กล่าวคือ ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ธนาคารพาณิชย์กู้โดยตรง โดยถือตั๋วแลกเงินที่ผู้ส่งออกนำมาขายตามระยะเวลาที่ผู้ส่งออกให้เครดิตแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ และขอให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสนับสนุนทั้ง 100% และขอผ่อนผันไม่ควรถือว่า เงินที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อเอกสารหรือให้ผู้ส่งออกกู้ยืมนี้รวมอยู่ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยง (Risk Assets) กล่าวคือ ให้ธนาคารพาณิชย์ขอให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ส่งออกได้เต็มที่ โดยที่ธนาคารพาณิชย์และผู้ส่งออกได้รับความสนับสนุนจากธนาคารแห่งประเทศไทย และทางธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะผู้ควบคุมการให้เครดิต ยกเว้นไม่ถือว่าการรับซื้อเอกสารดังกล่าวเป็นการกู้ยืม

ในต่างประเทศหลายประเทศได้มีสถาบัน Export Guarantee ค้ำประกันความสูญเสียของผู้ส่งออกและธนาคารพาณิชย์ ถ้าผู้ซื้อต่างประเทศไม่สามารถจ่ายเงินได้ทางธนาคารพาณิชย์ยังเรียกเงินคืนจาก Export Guarantee ได้ ในขณะนี้สินค้าออกของประเทศไทยจะต้องแข่งขันมากขึ้นในตลาดโลก จึงควรที่จะมีการจัดตั้งสถาบัน Export Guarantee โดยธนาคารพาณิชย์หรือผู้ส่งออกเป็นผู้เสียค่าพรีเมี่ยมให้ จะทำให้ประเทศไทยสามารถขายสินค้าโดยให้เครดิตแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศเช่นเดียวกับผู้ส่งออกในประเทศอื่น และสามารถขายแข่งขันได้ทั้งในด้านราคาและระยะเวลาในการชำระเงิน

4. นอกจากสาเหตุทั้งสามประการข้างต้น ธนาคารแห่งประเทศไทยยังมีขีดจำกัดเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ให้กู้ เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ต้องรักษาปริมาณเงินในประเทศให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมตามนโยบายของรัฐบาล ในขณะที่ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินมาตรการควบคุมการขยายเครดิต การให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ส่งสินค้าขาออกย่อมอยู่ภายในขอบเขตจำกัด

3. วิเคราะห์ความสำคัญของธุรกิจด้านการส่งสินค้าออกของธนาคารพาณิชย์

ในการวิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ธุรกิจด้านการส่งสินค้าออกของธนาคารพาณิชย์

3.2 ความสำคัญของธุรกิจด้านการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับงานด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์

3.3 ความสำคัญของการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เพื่อการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับการให้กู้แก่ภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ

3.1 ธุรกิจด้านการส่งออกของธนาคารพาณิชย์

ในด้านการส่งสินค้าออก ธนาคารให้บริการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การแจ้งการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตให้แก่ผู้ส่งสินค้าออก เมื่อธนาคารในต่างประเทศได้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตมาให้ผู้รับประโยชน์ในประเทศไทยโดยผ่านธนาคาร ธนาคารจะแจ้งหรือยืนยัน (Advise or Confirm) เมื่อได้รับคำสั่งจากธนาคารผู้เปิดเครดิตไปให้ผู้รับประโยชน์ ซึ่งส่วนมากเป็นผู้ส่งสินค้าออก โดยผู้รับประโยชน์จะเป็นลูกค้าของธนาคารหรือไม่ก็ตาม

2. การรับซื้อบิลสินค้าขาออก (Export Bills) ธนาคารรับซื้อบิลที่เกิดจากการส่งสินค้าขาออก ทั้งชนิดที่มี L/C เปิดมาและไม่มี L/C เปิดมา จะเป็นบิลชนิดจ่ายเมื่อเห็น (sight bill) หรือบิลที่จ่ายตามกำหนดเวลา (usance bill) จะเป็นเงินสกุลใดก็ได้ แต่ควรจะเป็นเงินสกุลที่ยอมรับในวงการค้าของตลาดโลก โดยธนาคารจะรับซื้อในอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันและจ่ายเงินบาทให้ทันที เมื่อธนาคารได้ตรวจเอกสารการส่งออก เช่น ตั๋วแลกเงิน ใบกำกับสินค้า ใบตราส่ง ฯลฯ ว่าครบถ้วนถูกต้อง ธนาคารจะนำเงินเข้าบัญชีลูกค้าหรือจ่ายเช็คของ

ธนาคารให้

ถ้าเอกสารที่นำมาขายลดให้กับธนาคาร เป็นเอกสารที่ทำขึ้นโดยไม่มี L/C เปิดมา ธนาคารอาจให้ผู้ส่งออกทำ Letter of Guarantee (L/G) ให้ไว้กับธนาคารก่อน เพื่อเป็นหลักประกันว่า ถ้าผู้ซื้อในต่างประเทศไม่จ่ายเงินหรือจ่ายเงินช้า ธนาคารก็มีสิทธิหักเงินที่ธนาคารได้จ่ายไปให้ก่อนล่วงหน้าพร้อมทั้งดอกเบี้ย จากวันที่ธนาคารจ่ายจนถึงวันที่ธนาคารได้รับเงินคืน

3. <u>การเรียกเก็บเงินตามเช็คที่สั่งจาย ณ. ต่างประเทศ</u> เป็นบริการอย่างหนึ่งเกี่ยวกับธุรกิจต่างประเทศ ลูกค้าที่ได้รับเช็คส่วนตัวจากชาวต่างประเทศ ซึ่งสั่งจ่าย ณ. ต่างประเทศนำเช็คนั้นมาให้ธนาคารเรียกเก็บเงินให้โดยธนาคารจะรับไว้และเรียกเก็บเงินตามเช็คให้ลูกค้า โดยคิดค่าส่งไปเรียกเก็บ 15 บาท ไม่ว่าจำนวนเงินในเช็คจะเป็นเท่าใดก็ตาม เมื่อเรียกได้แล้วธนาคารจะแจ้งให้ลูกค้าทราบ ระยะเวลาในการเรียกเก็บจะเสียเวลานานที่สุดประมาณ 3 สัปดาห์ ธนาคารจะจ่ายเงินบาทให้ลูกค้าตามอัตราแลกเปลี่ยน ณ. วันที่เรียกเก็บได้

4. <u>การให้กู้เงินเพื่อซื้อสินค้าส่งออก</u> เป็นบริการการให้กู้เงินที่ธนาคารให้กู้แก่ผู้ส่งสินค้าออก เพื่อนำไปซื้อสินค้าที่จะส่งออกไปตามสัญญาซื้อขาย หรือตามเลตเตอร์ออฟเครดิตที่ได้รับผู้ส่งออกจะนำสัญญาซื้อขายพร้อมทั้งหลักทรัพย์ หรือหลักประกันอื่นที่ธนาคารเชื่อถือมาขอกู้เงินจากธนาคารได้ในวงเงิน 80% ของมูลค่าสินค้าตามเลตเตอร์ออฟเครดิตที่ได้รับ กำหนดเวลาสำหรับการให้กู้เพื่อซื้อสินค้าส่งออกมักไม่เกิน 180 วัน ธนาคารจะให้กู้โดยคิดดอกเบี้ยระหว่างร้อยละ 10.5 – 14.0 ต่อปี หรือในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทย อนุมัติให้ผู้ส่งสินค้าออกรายนั้นเป็นผู้ส่งสินค้าออกที่พึงเชื่อถือได้ ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี

5. <u>การให้กู้เงินโดยรับจำนำสินค้า</u> ผู้ส่งสินค้าออกที่ทำการส่งออกเป็นประจำ เมื่อมีความประสงค์จะขอซื้อสินค้าเก็บไว้ก่อนรับเลตเตอร์ออฟ –

เครดิตหรือก่อนทำสัญญาซื้อขาย จะทำการตกลงกับธนาคารขอกู้เงิน โดยจำนำสินค้าที่จะส่งออกกับธนาคารโดยตกลงวงเงินที่จะจำนำพร้อมทั้งทำสัญญาเงินกู้ และจำนำสินค้ากับธนาคารซึ่งจะขอกู้ โดยธนาคารจะได้นำสินค้านั้นเก็บไว้ในคลังสินค้าของธนาคารเอง หรือโรงเก็บสินค้าอื่นที่ธนาคารเชื่อถือและมีเจ้าหน้าที่ของธนาคารควบคุม ธนาคารจะให้กู้ 80% ของราคาสินค้าในท้องตลาดหรือราคาที่ขายในต่างประเทศแล้วแต่ธนาคารจะเห็นสมควร ธนาคารคิดดอกเบี้ย การให้กู้ประเภทนี้ประมาณร้อยละ 10.5 – 14.0 ต่อปี หากผู้ส่งออกได้รับอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้เป็นผู้ส่งออกที่พึงเชื่อถือได้ ธนาคารจะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี เท่านั้น การกู้เงินโดยจำนำสินค้าทำให้ผู้ส่งออกมีเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อสินค้าเพื่อส่งออกเพิ่มมากขึ้น

6. <u>การติดต่อหาตลาดและสอบถามฐานะเครดิตของบริษัทในต่างประเทศ</u> เพื่อช่วยให้ลูกค้าของธนาคารได้ทราบฐานะและชื่อเสียงของกิจการของผู้ที่จะเป็นคู่ค้ากับลูกค้าโดยสังเขป เพื่อเป็นแนวทางที่จะให้ลูกค้าของธนาคารได้ทราบว่า ผู้ที่ตนจะติดต่อด้วยมีฐานะและชื่อเสียงทั่ว ๆ ไป เป็นอย่างไร อันจะเป็นประโยชน์ในการติดต่อธุรกิจ ในกรณีที่ลูกค้าไม่เคยติดต่อกับกิจการดังกล่าวเลย ธนาคารจะช่วยสอบถาม โดยติดต่อไปยังธนาคารตัวแทนในต่างประเทศ เพื่อขอรายละเอียดดังกล่าว และหากลูกค้าประสงค์จะแสวงหาตลาดการค้าใหม่ ๆ ธนาคารก็จะรับเป็นผู้ติดต่อไปยังบริษัทผู้ทำการค้าโดยตรง หรือติดต่อผ่าน Banker ของผู้ค้ารายนั้น พร้อมกันนี้ก็จะขอให้ธนาคารตัวแทนของเราในประเทศนั้นยืนยันฐานะและชื่อเสียงของลูกค้ารายนั้นมาด้วย

3.2 <u>ความสำคัญของธุรกิจด้านการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับงานด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์</u>

ธนาคารพาณิชย์จะมีบทบาทในเศรษฐกิจของประเทศมากหรือน้อยเพียง

ใดขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมภายในประเทศว่าจะเอื้ออำนวยให้ธนาคารพาณิชย์เจริญและขยายบทบาทได้ดีเพียงใดด้วยเหมือนกัน[28] สำหรับประเทศไทยสภาวะแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญของสถาบันการธนาคารพาณิชย์ได้แก่

1. พื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศยังเป็นกสิกรรม การค้าขายกับต่างประเทศยังคงอยู่ในรูปขายพืชผลทางเกษตรเพื่อแลกกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมาใช้มากกว่าร้อยละ 80 ของสินค้าออกเป็นสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าเกษตรกรรมมีราคาต่ำทำให้ประเทศไทยต้องส่งสินค้าเกษตรกรรมออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ได้เงินตราต่างประเทศเพียงพอ สำหรับอุตสาหกรรมภายในประเทศ ธนาคารพาณิชย์จะเป็นสถาบันการเงินที่จำเป็นและมีบทบาทมากที่สุด เพราะธนาคารพาณิชย์เหมาะที่จะอำนวยบริการให้กิจการค้าขาย ประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจอย่างนี้ สถาบันการเงินอื่น ๆ นอกจากธนาคารพาณิชย์ย่อมจะยังไม่เกิด ถ้าเกิดขึ้นแล้วก็จะไม่เจริญและมีบทบาทน้อย แต่ถ้าพื้นฐานเศรษฐกิจของประเทศปรับตัว เพราะพลเมืองเพิ่ม ต้องใช้ผลิตผลทางเกษตรเลี้ยงตัวเองมากขึ้น มีเหลือส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศน้อยลงก็จำต้องพัฒนาอุตสาหกรรมขึ้นผลิตของใช้เอง ความจำเป็นที่ต้องมีสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ ที่จะอำนวยทุนเพื่อการอุตสาหกรรมก็ติดตามมา

2. ขนบธรรมเนียมประเพณีก็มีความสำคัญไม่น้อย หากประชาชนในประเทศนิยมประดับกายด้วยแก้วแหวนเงินทอง และถือเอาสิ่งเหล่านั้นเป็นเครื่องวัดฐานะความมั่งคั่ง ไม่ว่ายากดีมีจน ต่างก็สะสมทรัพย์ประเภทนี้กันเป็นส่วนใหญ่ ความเจริญของสถาบันการเงินย่อมมีได้ยาก และบทบาทก็ย่อมจะน้อย

3. การศึกษาของประชาชนก็มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและบทบาทของสถาบันการเงินมาก หากประชาชนมีระดับการศึกษาต่ำ ก็ไม่รู้ว่าสถาบันการเงินที่กล่าวถึงกันนั้นเขาทำอะไรกัน เกี่ยวข้องและมีประโยชน์กับตนอย่างไร

---

[28] บุญชู โรจนเสถียร. "เงินทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย" บทบาทของสถาบันการเงินเอกชนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

จึงมิได้คิดจะติดต่อหรือใช้สอยสถาบันนั้น สถาบันการเงินก็ย่อมจะเจริญเติบโตได้ยาก

4. ระดับความรู้ความสามารถของผู้บริหารงานในประเทศก็สำคัญมาก หากผู้บริหารไม่เข้าใจดีว่าสถาบันการเงินใดจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจแขนงไหน อุปสรรคที่ขัดขวางมิให้สถาบันการเงินเกิดหรือเติบโตนั้นคืออะไร ต้องแก้ไขอย่างไร สถาบันการเงินนั้นถึงแม้จะจำเป็นก็อาจไม่เกิดและถึงจะเกิดก็ไม่เจริญ ไม่มีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจแต่อย่างใด

ฉะนั้นในการศึกษาบทบาทของธนาคารพาณิชย์ในด้านต่าง ๆ ที่พึงมีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จะต้องพิจารณาถึงสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ดังกล่าวประกอบไปด้วย

ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีธุรกิจด้านใดบ้าง

ถึงแม้จะยอมรับกันว่า สถาบันการเงินเอกชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไม่น้อย แต่สถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในประเทศไทยคือ ธนาคารพาณิชย์ซึ่งมีบทบาทค่อนข้างสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ สถาบันการเงินอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าธนาคารพาณิชย์ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะแสดงบทบาทได้มากอย่างธนาคารพาณิชย์ โปรดดูตารางการให้เครดิตโดยสถาบันการเงิน (ตารางที่ 5)

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินชนิดแรกที่ก่อตั้งในประเทศไทย และมีบทบาทเป็นเอกในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ขณะนี้ประเทศไทยดำเนินระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ธนาคารพาณิชย์จึงเป็นแหล่งเงินระยะสั้นของธุรกิจเอกชน ในระยะเริ่มดำเนินงาน ในระยะที่ปริมาณการค้าของประเทศขยายตัว โดยเฉพาะธุรกิจการค้าที่มีกับต่างประเทศ และเมื่อสถาบันการเงินอื่น ๆ ยังมีฐานะด้อยกว่าธนาคารพาณิชย์ ๆ จึงมีบทบาทในธุรกิจ

เอกชนแขนงต่าง ๆ เพิ่มทวีขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง ขณะที่บ้านเมืองกลับเข้าสู่ภาวะปกติ การค้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ธนาคารพาณิชย์เจริญรุดหน้าตามการขยายตัวของธุรกิจ ความเจริญก้าวหน้าของกิจการธนาคารพาณิชย์มีติดต่อกันเรื่อยมาทุกปี หลายธนาคารเติบโตได้เพราะงานด้านการค้ากับต่างประเทศ จำนวนเงินให้กู้ขยายตัวในอัตราสูงเพราะเงินฝากเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันตั้งแต่ปลายปี 2516 เกิดภาวะเงินฝืด การให้กู้ของธนาคารหดตัว ทั้งนี้เพราะภาวะการเงินในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกฝืดมาก การใช้เงินทุนจากแหล่งทุนในต่างประเทศลดน้อยลง เพราะอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศสูงมาก คาดว่าในอนาคตภาวะเช่นนี้จะคลี่คลาย

เป็นที่ทราบกันว่าธนาคารพาณิชย์เป็นตลาดเงินที่ผู้มีเงินออมจะฝากเงินไว้เพื่อหาดอกเบี้ย และผู้ที่ต้องการเงินก็จะไปขอกู้เงินมาใช้ได้ การให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ย่อมทำให้เศรษฐกิจแขนงต่าง ๆ ได้รับผลจากการให้กู้นั้น นอกจากการรวบรวมเงินทุนภายในประเทศเพื่อให้เป็นกลุ่มเป็นก้อนโดยรับฝากจากประชาชนแล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังอาศัยฐานะอันมั่นคงและชื่อเสียงในการดำเนินงานดี ดึงดูดเงินทุนจากแหล่งทุนในต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศอีกด้วย การดึงเงินจากต่างประเทศมาใช้ ช่วยให้ธนาคารพาณิชย์มีกำลังเงินที่จะกระจาย สนับสนุนกิจการแขนงอื่นนอกจากพาณิชยกรรมได้มากขึ้น

แต่ว่าเงินของธนาคารพาณิชย์เป็นเงินที่เคลื่อนที่ง่าย ระยะการรับฝากเงินที่ยาวที่สุดได้ถูกกำหนดไว้เพียง 1 ปี และเงินทุนจากต่างประเทศมักเป็นเงินทุนระยะสั้น ฉะนั้นเงินของธนาคารพาณิชย์จึงเหมาะกับการลงทุนที่ใช้เงินในช่วงเวลาสั้น ๆ เช่น การค้าคนกลาง การอุตสาหกรรมก็ดี การเกษตรก็ดี จะมีทางใช้เงินกู้จากธนาคารพาณิชย์บ้างก็เมื่อเหลือจากการพาณิชย์แล้ว ซึ่งย่อมจะมีจำนวนน้อยและสุดแล้วแต่โอกาส จะเห็นได้ว่าการให้กู้เพื่อการพาณิชย์เป็นธุรกิจที่สำคัญที่สุดของการประกอบการธนาคารพาณิชย์

การให้เครดิตโดยสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์ให้เครดิตมากเป็นอันดับที่หนึ่ง ประมาณ 80% ของการให้เครดิตโดยสถาบันการเงินเป็น

การให้เครดิตโดยธนาคารพาณิชย์ (จากตัวเลขในตารางที่ 5 ถัวเฉลี่ยตัว – เลขการให้เครดิตโดยธนาคารพาณิชย์ตั้งแต่ปี 2512 – 2516 เป็น 80.2%) สถาบันการเงินที่ให้เครดิตมากเป็นอันดับต่อมาได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร บรรษัทเงินทุน โรงรับจำนำ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ออมทรัพย์ บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทประกันชีวิต ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานธนกิจอุตสาห– กรรมขนาดย่อม และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ จำกัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5

การให้เครดิตโดยสถาบันการเงิน : แสดงเป็นเปอร์เซ็นต์เปรียบเทียบกับการให้เครดิตทั้งหมด (เปอร์เซ็นต์)

	2506	2507	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515	2516
1. ธนาคารพาณิชย์							84.3	84.1	81.2	76.1	75.4
2. บรรษัทเงินทุน							1.9	(2.5)	(5.6)	(11.3)	(14.6)
3. บริษัทประกันชีวิต							1.3	1.4	1.3	1.2	(1.0)
4. สหกรณ์การเกษตร							2.0	2.0	2.1	(2.2)	(1.9)
5. สหกรณ์ออมทรัพย์							1.6	1.6	1.6	1.6	(1.3)
6. โรงรับจำนำ							1.9	1.7	1.5	1.3	(1.0)
7. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์							...	...	...	...	(0.3)
8. ธนาคารออมสิน							1.2	1.2	1.0	0.8	0.5
9. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร							3.6	3.6	3.7	3.7	2.9
10. บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย							1.4	1.2	1.4	1.4	1.0
11. ธนาคารอาคารสงเคราะห์							0.6	0.5	0.4	0.3	0.04
12. สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม							0.2	0.2	0.2	0.1	(0.1)
							100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธุรกิจของธนาคารในแต่ละภาคธุรกิจ พอจะแยกได้ดังนี้

1. ด้านพาณิชยกรรม
   1.1 การค้าภายในประเทศ
   1.2 การค้ากับต่างประเทศ
2. ด้านอุตสาหกรรม
3. ด้านเกษตรกรรม

1. ด้านพาณิชยกรรม

1.1 การค้าภายในประเทศ ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทด้านอำนวยทุนให้ผู้ประกอบการค้าทางหนึ่ง และอำนวยกำลังซื้อให้แก่ผู้ใช้สินค้าทางหนึ่ง เพื่อสนับสนุนให้การค้าภายในประเทศขยายและมีความคล่องตัวดี การอำนวยทุนให้แก่ผู้ประกอบการค้าภายในนี้มีผลช่วยให้การผลิตทางอุตสาหกรรมและทางเกษตรกรรมขยายตัว เพราะเมื่อมีทุนเข้าหนุน การค้าก็ขยายได้ง่าย ผู้ผลิตเมื่อมีทางขยายผลผลิตได้มาก ก็ย่อมจะขยายการผลิตต่อไป

ทุนที่ธนาคารพาณิชย์อำนวยให้กับการค้าภายในประเทศนี้ ส่วนมากก็เป็นทุนที่ระดมได้ภายในประเทศ และในบางโอกาสเมื่อธนาคารกลางสนับสนุนการค้าผลิตผลในประเทศ ธนาคารพาณิชย์ก็ทำหน้าที่เป็นคนกลางดึงทุนจากธนาคารกลางเข้าสู่ผู้ผลิต โดยยอมตัวเสี่ยงเข้าเป็นผู้ค้ำประกันหนี้นั้นด้วย การสลักหลังตั๋วเงินขายลดให้ธนาคารกลาง

1.2 การค้ากับต่างประเทศ ซึ่งแยกออกเป็นการส่งสินค้าออกและการนำสินค้าเข้า ทั้งสองด้านต่างอาศัยธนาคารพาณิชย์ช่วยจัดการด้านการเงินให้ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะผู้ซื้อและผู้ขายอยู่ห่างไกลกันและความเชื่อถือระหว่างกันยังมีไม่พอ ทำให้ไม่แน่ใจว่าฝ่ายหนึ่งจะส่งมอบของได้ครบถ้วนตามเงื่อนไข

หรือไม่ และอีกฝ่ายหนึ่งจะชำระเงินครบตรงตามกำหนดหรือไม่ การเข้ารับภาระจัดการด้านการเงินโดยธนาคารพาณิชย์จะเป็นไปดังนี้

ด้านการสั่งสินค้าเข้า ปกติ ธนาคารพาณิชย์จะช่วยเหลือโดยจัดให้ธนาคารในต่างประเทศชำระค่าสินค้าไปก่อน แล้วจึงมาเรียกเก็บเงินจากผู้ซื้อในภายหลัง กำหนดชำระคืนนี้บางกรณีก็ยืดออกไปได้นานเป็นปี แต่ปกติจะอยู่ระหว่าง 90 วันถึง 180 วัน ทั้งนี้สุดแต่ชนิดของสินค้าและฐานะของธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ ฉะนั้นเงินทุนที่ใช้ในการซื้อสินค้าเข้ามักจะได้มาจากต่างประเทศ โดยธนาคารพาณิชย์เป็นตัวการในการจัดให้ได้มาช่วยพ่อค้าในประเทศ ซึ่งมีผลต่อเนื่องไปสู่พ่อค้าส่งและพ่อค้าปลีก โดยช่วยให้พ่อค้าเหล่านั้นมีโอกาสซื้อสินค้าเชื่อจากผู้นำเข้าได้มากขึ้นและได้รับสินเชื่อในระยะเวลานานออกไป ทั้งนี้รวมทั้งผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมซึ่งต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ เมื่อธนาคารพาณิชย์สามารถจัดการให้ยืดเวลาชำระค่าสินค้าออกไปได้นานวัน อุตสาหกร, เกษตรกร ก็มีโอกาสซื้อเชื่อได้ง่ายขึ้น และบางครั้งก็มีโอกาสย่อนชำระได้นานเป็นปี

ส่วนทางด้านการส่งสินค้าออก ปกติผู้ส่งสินค้าออกก็ต้องการได้รับชำระเงินค่าสินค้าทันที และการขายส่วนใหญ่ของเราเป็นการขายด้วยเงินสด เนื่องจากประเทศเรายังไม่รำรวยพอที่จะยอมขายเชื่อให้กับใคร ลักษณะของสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม และอีกประการหนึ่งเป็นเพราะว่าโอกาสในการขายของประเทศเรายังคือยู่ แต่โอกาสอย่างนี้กำลังจะหมดไปเสียแล้ว เพราะประเทศอื่น ๆ ขายแข่งกับประเทศเรา เมื่อผู้ส่งสินค้าออกมอบของให้แก่บริษัทขนส่งแล้ว ผู้ส่งสินค้าออกจะนำเอกสารต่าง ๆ มาขอแลกเงินจากธนาคารพาณิชย์โดยไม่ชักช้า ธนาคารพาณิชย์จะรับแลกทันทีเมื่อผู้ขายมี L/C ที่ออกโดยธนาคารในต่างประเทศ รับรองว่าจะจ่ายเงินให้กับธนาคารที่รับแลกทันที ในกรณีนี้ธนาคารพาณิชย์ที่รับแลกจะได้รับเงินคืนจากธนาคารผู้เปิด L/C ภายในไม่กี่วัน หรืออาจจะได้ในวันรุ่งขึ้นก็ได้ถ้าใช้วิธีแจ้งให้ชำระเงินคืนทางโทรเลข หากผู้ส่งออกไม่มี L/C ผู้ส่งสินค้าออกก็จะขายเอกสารนั้น

ให้ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารพาณิชย์ก็จะดำเนินการเรียกเก็บเงินจากผู้ซื้อในต่างประเทศเอง ธนาคารพาณิชย์ก็จะคิดดอกเบี้ยจากผู้ส่งออก หรือหากผู้ส่งออกไม่ต้องการเสียดอกเบี้ยก็จะให้ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บเงินให้เมื่อตั๋วถึงกำหนด โดยยอมเสียค่าธรรมเนียมให้ธนาคาร ในการที่ธนาคารพาณิชย์รับแลกเงินตามตั๋วเงิน ธนาคารจะได้กำไรจากการปริวรรตซึ่งมีเป็นจำนวนมาก

หากผู้ขายจำเป็นต้องใช้เงินทุนในการเตรียมสินค้าก่อนการส่งมอบตามสัญญาหรือเตรียมสินค้าไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะทำสัญญาขาย เงินทุนที่ใช้ในการเตรียมสินค้านี้ ก็มักจะได้จากการกู้ธนาคาร การให้กู้ในกรณีนี้ธนาคารอาจจะยึดเลตเตอร์ออฟเครดิตเป็นประกันก็ได้ หรืออาจจะยึดเอาสินค้าที่เตรียมไว้ขายเป็นหลักประกันก็ได้ และถ้าเกิดต้องจ้างคนซื้อในต่างประเทศโดยต้องขายเงินเชื่อ ธนาคารพาณิชย์ก็จะเข้าช่วยอีก โดยออกเงินให้ผู้ขายในประเทศไปก่อน ด้วยวิธีรับซื้อตั๋วเงินค่าสินค้านั้น แล้วธนาคารพาณิชย์ก็จะถือตั๋วไว้รอจนครบกำหนดจึงจะส่งไปเรียกเก็บเงินจากผู้ซื้อ แต่เงินที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ซื้อตั๋วเงินเหล่านี้ ธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ต่อจากธนาคารแห่งประเทศไทย (โปรดดูตารางที่ ประกอบ) นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์อาจได้จากตลาดเงินต่างประเทศ โดยการนำตั๋วเงินเหล่านั้นไปขายต่อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6

การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกของประเทศไทยเปรียบเทียบกับปริมาณการส่งสินค้าออกของประเทศไทยในระหว่างปี 2515-2517

(ล้านบาท)

	2515	2516	2517
การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน	2,754.9	3,160.1	3,830.8
ปริมาณการส่งสินค้าออก	22,491.0	32,213.0	50,230.0
สัดส่วนการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินต่อปริมาณการส่งสินค้าออก (%)	12.2	9.8	15.6

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่าปริมาณการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกมีจำนวนประมาณ 12.5% ของปริมาณการส่งสินค้าออก และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อย แต่การให้ความช่วยเหลือทางการเงินในด้านการส่งสินค้าออกของธนาคารแห่งประเทศไทยยังอยู่ในสัดส่วนค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณการส่งสินค้าออกของประเทศ

จากตารางที่ 3 ในหน้า 93 และ 95 จะเห็นได้ว่าตั๋วสัญญาใช้เงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลดส่วนใหญ่เป็น ตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออกพวกผลผลิตการเกษตร รองลงมาก็คือสินค้าอุตสาหกรรม และอื่นๆ ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ในปี 2515 กับ 2516 จะเห็นได้ว่าผลผลิตที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความช่วยเหลือมากขึ้น ได้แก่ ข้าวโพด ปอ ยางพารา ครั่ง ถั่วต่างๆ อาหารทะเล งา นุ่น ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า แอลกอฮอล์ พลาสติก ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อลูมิเนียม ใบยาสูบ กากน้ำตาล กระดาษ ปูนซิเมนต์ เครื่องจักสาน ผลิตภัณฑ์ปอและป่าน ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ ผลไม้และอาหารกระป๋อง ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เสื้อผ้าสำเร็จรูป และแร่ต่าง ๆ (โปรดดูคอลัมน์ที่ 5 และ 6) สำหรับปี 2516 กับ 2515 ผลผลิตที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความช่วยเหลือมากขึ้นได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ละหุ่ง ขนนก ครั่ง ถั่วต่าง ๆ ข้าวฟ่าง ไม้ อาหารทะเล งา นุ่น ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า ผลิตภัณฑ์เหล็ก ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อลูมิเนียม ใบยาสูบ น้ำตาล กากน้ำตาล กระดาษ ปูนซิเมนต์ ผลิตภัณฑ์ปอและป่าน ผลไม้กระป๋องและอาหารกระป๋อง ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ยารักษาโรค อัญมณี อาหารสัตว์ อุปกรณ์ไฟฟ้า แร่ต่าง ๆ และสินค้าเบ็ดเตล็ด (โปรดดูคอลัมน์ที่ 7 และ 8)

ที่กล่าวมานี้เป็นบทบาทที่ธนาคารพาณิชย์มีอยู่ในวงพาณิชย์ ในวงพาณิชยกรรม จะเห็นได้ว่า ธนาคารพาณิชย์อาศัยเงินจากต่างประเทศเข้าสนับสนุนในด้านพาณิชยกรรมอยู่ไม่น้อย และก็เพราะเหตุที่ธนาคารพาณิชย์มีฐานะเป็นที่เชื่อถือของสถาบันการเงินในต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์จึงมีช่องทางดึงเงินดอกเบี้ยถูกมาใช้ในประเทศได้มาก ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีโอกาสระบายทุนที่ระดมได้ภายในประเทศเข้าสู่กิจการด้านอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรม บริการต่าง ๆ ของเอกชนและของสาธารณะ ตลอดจนการเกษตรกรรมได้ไม่น้อยเหมือนกัน

หากธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถดึงเงินจากนอกประเทศเข้ามาสนับสนุนด้านพาณิชยกรรมได้มากอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ทุนรอนที่ธนาคารพาณิชย์ระดมได้ภายในประเทศก็คงจะไม่มีเหลือพอกระจายสนับสนุนงานแขนงอื่น ๆ ได้มาก และงานแขนงเหล่านี้ก็คงจะเกิดและเติบโตไม่ได้อย่างที่เห็นกันอยู่ เพราะไม่มีสถาบันการเงินอื่นที่กิจการเหล่านี้จะพึ่งได้ดีและพึ่งได้มากเท่าธนาคารพาณิชย์

อย่างไรก็ตาม การนำเงินทุนจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศโดยอาศัยการค้าระหว่างประเทศเป็นสื่อ ธนาคารพาณิชย์จะกระทำได้ต่อเมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดต่างประเทศถูกกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศ และถ้าความแตกต่างนั้นยิ่งมาก ก็ยิ่งจูงใจให้ธนาคารพาณิชย์ใช้เงินจากต่างประเทศมากขึ้น และประโยชน์ที่วงการพาณิชยกรรมได้รับก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เพราะเมื่อดอกเบี้ยที่ต้องเสียให้แก่ทุนที่ใช้ในการค้าลดลง ต้นทุนของสินค้าก็ย่อมต่ำลงตาม

หากพิจารณาจากตัวเลขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรวบรวมขึ้นจะเห็นได้อย่างชัดแจ้งทีเดียวว่า ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (2513 – 2512) ธนาคารพาณิชย์ในประเทศสามารถแสวงหาเงินจากตลาดต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศได้เพิ่มขึ้นทุกปี ในปลายปี 2512 จำนวนที่นำเข้ามาใช้มีประมาณ 3,000.0 ล้านบาท ซึ่งนับว่ามากพอดู แต่ว่าตั้งแต่ปี 2513 ภาวะตลาดเงินในต่างประเทศเริ่มเปลี่ยนแปลงโดยดอกเบี้ยขยับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ โดย

เฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปลายปี 2516 จนถึงขณะนี้ (2517) อัตราดอกเบี้ยในตลาดต่างประเทศสูงมาก เพราะประเทศต่าง ๆ ประสบปัญหาเงินฝืด รวมทั้งมีข้อจำกัดที่ขัดขวางไม่ให้ธนาคารพาณิชย์นำเงินทุนจากต่างประเทศเข้ามาใช้ได้สะดวกเหมือนแต่ก่อน ในขณะนี้กิจการแขนงอื่น ๆ ได้รับการสนับสนุนทุนรอนจากธนาคารพาณิชย์น้อยลง เพราะธนาคารพาณิชย์จะต้องใช้เงินที่ระดมได้ในประเทศสนับสนุนการพาณิชย์มากขึ้นกว่าก่อน

2. ด้านอุตสาหกรรม

ขณะที่รัฐบาลเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยยกเว้นภาษีต่าง ๆ ให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม สถาบันการเงินอื่น ๆ ต่างยังไม่พร้อมที่จะอำนวยทุนรอนให้กับอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมได้สมบูรณ์ ธนาคารพาณิชย์จึงต้องรับหน้าที่อำนวยทุนให้อุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ เริ่มตั้งแต่อุดหนุนทุนรอนที่ใช้ในการก่อตั้ง ซึ่งโดยมากมักจะประกอบด้วยทุนที่จะใช้ซื้อเครื่องจักร ซื้อที่ดิน สร้างโรงงาน ทุนก้อนใหญ่ตอนเริ่มต้นก่อตั้งนี้นายทุนมักจะรวบรวมขึ้นโดยชักชวนเพื่อนฝูงที่พอมีเงินให้มาเข้าหุ้น แต่เนื่องจากคนที่รู้งานอุตสาหกรรมมีจำนวนน้อย ต่างก็มักจะเห็นว่าเป็นงานที่เสี่ยงมากอย่างหนึ่ง และบางครั้งก็เป็นเพราะโอกาสในการทำมาหากินด้านอื่นยังดีและแน่นอนกว่า อีกอย่างหนึ่ง การรวบรวมทุนจากเอกชนเข้ามาใช้ก่อตั้งอุตสาหกรรม จึงรวบรวมสำเร็จได้ยากมาก ผู้ที่มีความรู้ทางอุตสาหกรรมและเห็นช่องทางที่จะหากำไรจากอุตสาหกรรม แต่มีทุนรอนไม่พอที่จะเริ่มงานจึงต้องอาศัยธนาคารพาณิชย์เข้าช่วยแทบทั้งนั้น และบทบาททางด้านจัดหาทุนริเริ่มก่อตั้งอุตสาหกรรม ธนาคารพาณิชย์มักจะดำเนินการดังนี้

1. ค้ำประกันการชำระเงินค่าเครื่องจักรที่ซื้อจากต่างประเทศซึ่งปกติจะยืดเวลาผ่อนชำระไปได้นานถึง 5 ปี หรือ

2. ให้กู้เพื่อเป็นทุนซื้อเครื่องจักรหรือซ่อมโรงงาน หรือทั้งสองอย่างรวมกัน อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนริเริ่มก่อตั้งในลักษณะที่กล่าวข้างต้น ธนาคารพาณิชย์ย่อมต้องทำในขอบเขตจำกัดและต้องระมัดระวังมาก กล่าวคือ ต้องให้มีสัดส่วนเหมาะสมกับทุนที่ผู้ประกอบการลงทุนเองในอุตสาหกรรมนั้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าให้อยู่ในอัตราที่เหมาะสม ถ้าผู้ประกอบการลงทุนด้วยเงินของตนเองน้อย ผู้ให้กู้ย่อมเสี่ยงมาก ด้วยเหตุนี้ บางครั้งเมื่อเห็นว่าเป็นกิจการใหญ่ ต้องใช้ทุนก้อนโต ธนาคารพาณิชย์จึงต้องกระจายการเสี่ยงออก โดยชักจูงให้ธนาคารหลายธนาคารเข้าร่วมกันช่วย อนึ่ง การช่วยหาทุนเพื่อใช้ก่อตั้งอุตสาหกรรมโดยเข้าค้ำประกันหุ้นกู้ของบริษัทอุตสาหกรรม ก็เป็นอีกทางหนึ่งที่ธนาคารพาณิชย์เคยทำและได้ผลดีมาก

นอกจากทุนริเริ่มแล้ว ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทช่วยอำนวยทุนหมุนเวียนเพื่อการผลิตและการจำหน่ายแก่กิจการอุตสาหกรรมอย่างบริบูรณ์ เพราะธนาคารพาณิชย์มีทางจัดหาเงินมาให้ใช้ได้หลายทาง นอกเหนือจากเงินที่ธนาคารพาณิชย์ระดมได้จากประชาชน กล่าวคือ

อุดหนุนทุนรอนที่ใช้ซื้อวัตถุดิบ ถ้าเป็นวัตถุดิบที่ซื้อจากต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์ก็ดึงเงินจากต่างประเทศมาให้ โดยขายช่วงลดตั๋วเงินค่าวัตถุดิบนั้นในตลาดเงินต่างประเทศ ส่วนวัตถุดิบที่ซื้อได้ในประเทศ ธนาคารพาณิชย์ก็มีทางแบ่งภาระให้กับธนาคารกลางได้ ถ้าธนาคารกลางยอมสนับสนุนอุตสาหกรรมนั้น

อุดหนุนทุนรอนในการจำหน่าย ธนาคารพาณิชย์ก็เข้าช่วยเหลือทุนได้อีกทางหนึ่ง เพราะโดยปกติการจำหน่ายมักจะต้องกระทำด้วยเงินเชื่อไปสู่ผู้ค้าคนกลาง การขายซื้อเชื่อเช่นนี้ บางครั้งก็ต้องมีระยะเวลาชำระเงินนับเป็นเดือน การสนับสนุนการเงินตอนนี้ธนาคารพาณิชย์ช่วยด้วยวิธีให้กู้หรือไม่ก็รับซื้อตั๋วเงินค่าสินค้าที่ขายเชื่อ

จะเห็นได้ว่า บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการสนับสนุนอุตสาหกรรมอาจจะค่อนข้างหนักมาก เพราะเริ่มตั้งแต่ช่วยทุนก่อตั้งจนถึงทุนหมุนเวียน

ดำเนินการค้าผลิตภัณฑ์ แต่ที่ธนาคารพาณิชย์สามารถรับบทบาทอันหนักนี้ไว้ได้ทุกวันนี้ก็เนื่องจากธนาคารพาณิชย์หันไปใช้เงินทุนจากต่างประเทศเข้าสนับสนุนพาณิชยกรรมเสียเป็นส่วนใหญ่ ในเวลาเดียวกันธนาคารพาณิชย์ก็สามารถระดมเงินฝากประจำจากประชาชนได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในด้านการอำนวยทุนริเริ่มก่อตั้งอุตสาหกรรมนั้น ย่อมจะขยายต่อไปเรื่อยไม่ได้มาก เพราะภาระที่ต้องรับทางด้านทุนริเริ่มเป็นภาระที่มีระยะยาว ไม่เหมาะที่ธนาคารพาณิชย์จะเข้าไปสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ต้องใช้เวลาในการหากำไรมาคืนทุนนานปี

3. ด้านเกษตรกรรม

ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ยังก้าวเข้าไปอำนวยเงินทุนให้แก่เกษตรกรโดยตรงน้อยมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่าเกษตรกรอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย และส่วนมากก็ห่างไกลจากตัวเมืองซึ่งเป็นที่ตั้งของธนาคารพาณิชย์ อีกประการหนึ่งก็เป็นเพราะว่า งานเกษตรของเรามีขนาดย่อม ๆ กระทำกันเป็นงานภายในครัวเรือน ทุนที่ใช้จึงมีจำนวนเป็นก้อนเล็กก้อนน้อย การกระจายเงินไปสู่เกษตรกรจึงเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก และยิ่งเกิดการเข้าใจกันว่าเกษตรกรควรจะกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ได้ในอัตราดอกเบี้ยที่เท่าหรือต่ำกว่าที่คนในเมืองกู้ได้ก็เลยทำให้ธนาคารพาณิชย์ขยาด ไม่กล้ากระจายเงินไปสู่เกษตรกรตาม ๆ กัน เพราะถ้าไม่คิดดอกเบี้ยต่ำก็จะถูกหาว่าขูดเลือดกับคนจน เป็นผลเสียต่อการประชาสัมพันธ์ ความจริงแม้จะเรียกดอกเบี้ย 15% ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์พึงเรียกได้ ก็ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการกระจายเงินให้เกษตรกรกู้ หากไม่สามารถจัดให้กู้เป็นกลุ่มเป็นก้อนในท้องที่เดียวกันในจำนวนเงินก้อนโตพอ ส่วนตัวเกษตรกรเองหากเทียบอัตราดอกเบี้ยที่เกษตรกรต้อง

เสียให้กับพ่อค้าคนกลางหรือนายทุนในท้องที่ ซึ่งปกติก็สูงเกินกว่า 24% ต่อปีแล้ว การกู้เงินจากธนาคารโดยเสียดอกเบี้ยในอัตรา 15% นับว่าดีมาก และตัวเกษตรกรเองก็คงจะดีใจถ้ามีโอกาสได้กู้กันอย่างทั่วถึง

สาเหตุที่ขัดขวางมิให้ธนาคารพาณิชย์กระจายเงินเข้าสู่ท้องไร่ท้องนาอีกประการหนึ่งก็คือ ขาดเครื่องมือที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์สร้างหลักประกันในการให้กู้ เครื่องมือที่ว่านี้ก็มีอาทิเช่น สถาบันซึ่งเป็นที่รวมของเกษตรกรหรือสมาคมชาวนาที่มีหลักฐานพอที่ธนาคารจะเชื่อถือ ยอมให้ค้ำประกันหนี้ของเกษตรกรผู้เป็นสมาชิกได้ หรือแม้แต่เพียงฉางหรือกลังสินค้ากลางที่ธนาคารพาณิชย์จะใช้เก็บผลิตผลที่เกษตรกรจำนำไว้กับธนาคารก็ยังไม่มี เมื่อขาดเครื่องมือดังกล่าวแล้ว ธนาคารพาณิชย์ก็หมดหนทางที่จะกระจายเงินเข้าไปสู่เกษตรกรรมได้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ธนาคารที่มีกำลังที่จะหากำไรจากการอำนวยทุนให้แก่กิจการในแขนงอื่นได้มากพอ ก็ได้เริ่มอำนวยทุนให้เกษตรกรกู้โดยตรงบ้างแล้ว ที่ธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวกล้ากระจายเงินไปสู่เกษตรกรโดยตรง ทั้ง ๆที่เป็นการดำเนินงานที่เสียค่าใช้จ่ายสูง ก็เพราะมีทางเจียดกำไรจากด้านอื่นมาใช้ด้านกระจายทุนไปสู่เกษตรกร โดยถือเสมือนว่าเป็นการลงทุนที่หวังผลได้ในอนาคต กล่าวคือเมื่อเกษตรกรตั้งตัวได้ก็ย่อมจะกลับฐานะมาเป็นผู้ฝากเงินของธนาคารต่อไป แต่ว่า ธนาคารที่กำลังอำนวยทุนให้เกษตรกรโดยตรงนี้ ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้กว้าง เพราะอุปสรรคทางด้านการคมนาคม รวมทั้งความร่วมมือจากราชการ การกระจายเงินให้เกษตรกรกู้โดยตรง จึงกระทำได้แต่เพียงในวงแคบและจำกัดอาณาเขตเฉพาะในท้องที่ที่ไม่ห่างไกลจากทางหลวงนักเท่านั้น จำนวนเงินที่ระบายให้เกษตรกรกู้โดยตรงจนถึงปัจจุบันนี้ (สิ้นปี 2517) รวมได้เพียงไม่เกิน 990.5 ล้านบาท เท่ากับ 1.93% ของเงินให้กู้ทั้งหมด (Bills, loans and Overdrafts) ซึ่งนับว่าน้อยมากจนเปรียบเสมือนน้ำหยดเดียวในทะเลทราย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะอำนวยทุนสู่เกษตรกรโดยตรง แต่ก็มีส่วนช่วยเหลือเกษตรกรในทางอ้อมโดยการกระจาย

ทุนไปสู่พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม ก็มีผลช่วยทุนในการผลิตทางเกษตรไม่น้อยเหมือนกัน กล่าวคือเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเพาะปลูก รวมทั้งของกินของใช้ในระหว่างเพาะปลูก ซึ่งเกษตรกรซื้อเชื่อจากพ่อค้าคนกลาง ก็ล้วนอาศัยทุนรอนที่มาจากธนาคารพาณิชย์นั่นเอง มิฉะนั้นแล้วเกษตรกรจะไม่สามารถซื้อสิ่งของเหล่านั้นด้วยเงินเชื่อในระยะเวลานานได้อย่างที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ และในตอนเก็บเกี่ยวพืชผล ธนาคารพาณิชย์ก็ได้กระจายเงินผ่อนพ่อค้าคนกลาง โดยเฉพาะผู้ส่งสินค้าออกให้ได้เงินจากธนาคารพาณิชย์ไปซื้อพืชผล ทำให้เกษตรกรมีทางขายพืชผลเพื่อได้เงินมาจับจ่ายใช้สอยง่ายและคล่องขึ้น ถ้าปราศจากเงินจากธนาคารพาณิชย์เข้าช่วยหนุนแล้ว เกษตรกรก็คงจะขายพืชผลได้ไม่คล่องและอาจได้ราคาต่ำลงไปกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ก็ได้ ถ้าต้องอาศัยเงินจากนายทุนในท้องที่หรือทุนของพ่อค้าคนกลางเองแต่ด้านเดียว

สรุปแล้ว ถึงแม้ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ยังมีบทบาทอำนวยทุนให้เกษตรกรโดยตรงน้อย แต่ก็ได้ช่วยอยู่แล้วไม่น้อยในทางอ้อม เสียอยู่ก็ตรงที่การช่วยผ่านคนกลางไปสู่เกษตรกรในลักษณะดังกล่าว ทำให้เกษตรกรต้องรับภาระดอกเบี้ยสูงอย่างน่าใจหาย ซึ่งต้องรีบแก้ วิธีแก้คือก็ต้องช่วยให้โอกาสแก่ธนาคารพาณิชย์ในการระบายเงินให้เกษตรกรกู้โดยไม่เสี่ยงเกินไป นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงระบบการค้าภายในประเทศ ตลอดจนระบบบริหารการคลังของราชการ เพื่อให้กระแสเงินหมุนเวียนอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ ธนาคารพาณิชย์ก็จะมีโอกาสระบายเงินให้เกษตรกรกู้มากขึ้น

บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในแขนงเศรษฐกิจใหญ่ ๆ สามแขนงเท่าที่กล่าวมานี้ เป็นบทบาทภาคเอกชน ซึ่งความจริงหาได้มีแต่เพียงเท่าที่กล่าวมาแล้วไม่ ระยะที่ธนาคารพาณิชย์ขยายการประกอบการออกไปสู่ชาวบ้านโดยรับฝากเงินก้อนเล็กก้อนน้อยของชาวบ้านมากขึ้น ธนาคารพาณิชย์ได้มีบทบาทกระจายเงินสู่ชาวบ้านร้านตลาด ด้วยการให้กู้ยืมเงินรายละเล็กละน้อยกว้างขึ้น เงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้บุคคลกู้รายย่อย ๆ ขณะนี้แม้จะให้กันเพียงบางธนาคารเท่านั้น แต่จำนวนก็ขยายกว้างออกไปมาก ทำให้ชาวบ้านรวมทั้ง

พ่อค้ารายย่อย ๆ ตลอดจนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ๆ ในครัวเรือน ต่างก็มีโอกาสได้รับทุนอุดหนุนจากธนาคารเพิ่มขึ้นทุกที การกระจายเงินในลักษณะนี้มีผลทำให้ประชาชนมีโอกาสขยายการทำมาหากินออกไปได้กว้างขึ้น รวมทั้งมีผลให้ชาวบ้านมีกำลังซื้อเพิ่ม ช่วยให้การผลิตทางอุตสาหกรรมภายในประเทศสามารถขายสินค้าได้คล่องพร้อมกันไปด้วย ถ้าค้าสินค้าประเภทที่อำนวยความสะดวกสบายในบ้านก็ขยายปริมาณได้ดี ซึ่งช่วยให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนได้รับการปรับปรุงดีขึ้นพร้อมกันไป เหล่านี้เป็นบทบาทที่ธนาคารพาณิชย์ยังสามารถขยายการประกอบการของตนได้ในอัตราสูงต่อไปอีก

ส่วนในภาคมหาชน การระดมทุนของธนาคารพาณิชย์ซึ่งได้ผลดีตลอดมา ช่วยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถอำนวนทุนให้รัฐบาลกู้ โดยถือพันธบัตรและตั๋วเงินคลังของรัฐบาลเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังเก็บเงินสำรองไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทยอีกจำนวนหนึ่ง เงินก้อนนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ย่อมนำไปซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลได้ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังสามารถนำเงินสดสำรองไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ ซึ่งจะไม่ขอกล่าวถึง ณ ที่นี้

สิ่งที่จะกล่าวต่อไปคือตัวเลขแสดงการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์โปรดดูตารางในหน้าต่อไป

ในตารางที่ 7 เป็นตัวเลขแสดงการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ตั้งแต่ปี 2505 - 2511 (1962 - 1968) เป็นเวลาติดต่อกัน 7 ปี การให้กู้ประกอบด้วยการให้เงินกู้ (loans) และการให้เบิกเงินเกินบัญชี (overdrafts) ส่วนในตารางที่ 8 เป็นตัวเลขแสดงการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ตั้งแต่ปี 2512 - 2517 (1969 - 1974) เป็นเวลาติดต่อกัน 5 ปี การให้กู้นี้ประกอบด้วย การซื้อลดตั๋วเงิน (Bills Discounted) การให้เงินกู้ (loans) และการให้เบิกเงินเกินบัญชี (overdrafts)

จากตารางที่ 7 ในหน้าก่อน เงินให้กู้และเงินเบิกเกินบัญชีของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ในปี 2505 – 2511 จำแนกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ (โปรดดูตารางที่ 7 ประกอบ)

การให้กู้เพื่อการเกษตรกรรมน้อยมาก ในปี 2505 การให้กู้ด้านเกษตรกรรมของธนาคารพาณิชย์เป็น 3.9% ของเงินให้กู้ทั้งหมด และในปี 2506, 2507, 2508, 2509, 2510 และ 2511 การให้กู้(Loan & Overdrafts) ในด้านเกษตรกรรมเป็น 3.9%, 4.0%, 3.6%, 3.8%, 3.5%, และ 3.9% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ แนวโน้ม (trend) ของการให้กู้ด้านเกษตรกรรมของธนาคารพาณิชย์เปลี่ยนแปลงน้อยมาก การให้กู้โดยเฉลี่ยในช่วงเวลา 7 ปี เป็น 3.8% ธนาคารพาณิชย์ให้เกษตรกรกู้เงินโดยตรงน้อย แต่มีส่วนช่วยเหลือด้านการเงินแก่เกษตรกรในทางอ้อม โดยการให้กู้แก่พ่อค้าคนกลาง ซึ่งทำให้เกษตรกรสามารถซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ในการเพาะปลูก ตลอดจนอาหาร ด้วยเงินเชื่อ ในระยะเวลานานจากพ่อค้าคนกลาง นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังช่วยให้เกษตรกรขายพืชผลได้ในราคาดี โดยการกระจายเงินผ่านพ่อค้าคนกลางในตอนเก็บเกี่ยวพืชผล โดยเฉพาะผู้ส่งออก ให้ได้เงินจากธนาคารพาณิชย์ไปซื้อพืชผล ทำให้เกษตรกรมีทางขายพืชผลเพื่อได้เงินมาจับจ่ายใช้สอยง่ายและคล่องขึ้น ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในหน้า 124

การให้กู้เพื่อการทำเหมืองแร่มีน้อยกว่าการให้กู้เพื่อการเกษตรกรรมเสียอีก ทั้งนี้เพราะกิจการเหมืองแร่ในประเทศไทยมีไม่มากนัก การให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เพื่อการทำเหมืองแร่ตั้งแต่ปี 2505 – 2511 เป็น 2.3%, 0.9%, 0.9%, 1.8%, 1.9%, 1.3%, และ 1.3% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ การให้กู้โดยเฉลี่ยในระยะเวลา 7 ปี เป็น 1.5% ซึ่งนับว่าน้อยมาก

การให้กู้เพื่อการประกอบกิจการอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับที่สอง เมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ด้านอื่นๆ ของธนาคารพาณิชย์ โดยเฉลี่ยในช่วงระยะ

เวลา 7 ปี (2505 – 2511) ธนาคารพาณิชย์ให้กู้เพื่อการประกอบกิจการอุตสาหกรรมเป็น 16.0% ของการให้กู้ทั้งหมด ตั้งแต่ปี 2505 – 2511 การให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เพื่อการประกอบอุตสาหกรรมเป็น 15.7%, 15.4% 14.0%, 16.0%, 18.2%, 16.5% และ 15.6% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งนับว่าค่อนข้างมาก และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะธนาคารพาณิชย์มีนโยบายที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

การให้กู้เพื่อการก่อสร้างและธุรกิจจัดสรรที่ดิน (Construction and Real Estate Business) ในปี 2505 เป็น 8.3% สำหรับปีต่อ ๆ ไป (2506 – 2511) เราแยกสองรายการนี้ออกจากกัน การให้กู้เพื่อการก่อสร้างในช่วงเวลา 6 ปี (2506 – 2511) ค่อนข้างมาก และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การให้กู้เพื่อการก่อสร้างตั้งแต่ปี 2506 – 2511 เป็น 7.9%, 7.4%, 6.6%, 7.2%, 7.6% และ 8.5% ตามลำดับ ส่วนการให้กู้แก่ธุรกิจจัดสรรที่ดิน ก็กล่าวได้ว่ามีเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มขึ้น ๆ ลง ๆ เล็กน้อย การให้กู้แก่ธุรกิจจัดสรรที่ดินตั้งแต่ปี 2506 – 2511 เป็น 5.4%, 5.5%, 5.0%, 4.7%, 5.9% และ 5.7% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ

การให้กู้เพื่อการสั่งสินค้าขาเข้า ธนาคารพาณิชย์ให้กู้มากเป็นอันดับที่หนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ด้านอื่น ๆ การให้กู้เพื่อการสั่งสินค้าขาเข้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน ๆ ธนาคารพาณิชย์ให้กู้เพื่อการสั่งสินค้าเข้าโดยเฉลี่ยในช่วงเวลา 7 ปี (2505 – 2511) เป็น 19.4% ของการให้กู้ทั้งหมด ตั้งแต่ปี 2506 – 2511 การให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เพื่อการสั่งสินค้าขาเข้าเป็น 22.8%, 22.1%, 19.8%, 19.1%, 18.0%,17.7% และ 16.3% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ สาเหตุที่ธนาคารพาณิชย์ให้กู้เพื่อการสั่งสินค้าเข้าเป็นจำนวนมากเป็นเพราะประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรม จำเป็นต้องสั่งซื้อสินค้าประเภททุน (Capital Goods) จากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ธนาคารพาณิชย์จะให้ความช่วยเหลือโดยให้

กู้เงินเพื่อสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ ค้ำประกันการชำระเงินค่าสินค้าขาเข้า เป็นต้น

การให้กู้เพื่อการส่งสินค้าขาออก ธนาคารพาณิชย์ให้กู้มากเป็นอันดับที่สี่ เมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ในด้านอื่น ๆ และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน ๆ ธนาคารพาณิชย์ให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออก โดยเฉลี่ยในช่วงเวลา 7 ปี (2505 -- 2511) เป็น 12.2% ของการให้กู้ทั้งหมด ตั้งแต่ปี 2505 – 2511 การให้กู้เพื่อการส่งสินค้าขาออกของธนาคารพาณิชย์เป็น 14.4%, 12.0%, 12.3%, 14.3%, 12.4%, 11.3% และ 8.0% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ

การให้กู้ด้านการค้าส่งและการค้าปลีก ธนาคารพาณิชย์ให้กู้มากเป็นอันดับที่สาม เมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ในด้านอื่น ๆ ธนาคารพาณิชย์ให้กู้เพื่อการค้าส่งและการค้าปลีกโดยเฉลี่ยในช่วงเวลา 7 ปี (2505 – 2511) เป็น 16.0% ของการให้กู้ทั้งหมด และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ตั้งแต่ปี 2505–2511 การให้กู้เพื่อการค้าส่งและการค้าปลีกของธนาคารพาณิชย์เป็น 15.1%, 13.9%, 14.0%, 13.4%, 15.5%, 17.1%, และ 18.8% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งนับว่าธนาคารพาณิชย์ให้ความช่วยเหลือด้านการค้าและการค้าปลีกมาก โดยได้กล่าวไว้แล้วในหน้า ว่าธนาคารพาณิชย์ให้ความช่วยเหลือแก่ด้านพาณิชยกรรมมากเป็นอันดับหนึ่ง ในที่นี้อยากจะกล่าวเพิ่มเติมว่าการค้าส่งและการค้าปลีกเป็นส่วนหนึ่งของการพาณิชย์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ก็ได้ให้ความช่วยเหลือค่อนข้างมาก

การให้กู้ด้านกิจการสาธารณูปโภค ธนาคารพาณิชย์ให้ความช่วยเหลือแก่กิจการสาธารณูปโภคน้อย ทั้งนี้เพราะกิจการด้านสาธารณูปโภคเป็นหน้าที่ของทางรัฐบาล (Public Sector) การกู้เงินเพื่อกิจการสาธารณูปโภค ปกติรัฐบาลมักจะไม่กู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ การใช้จ่ายของรัฐบาลเกี่ยวกับกิจการด้านสาธารณูปโภค รัฐบาลจะจ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน หากไม่เพียงพอก็จะขอยืมจากเงินงบประมาณแผ่นดินหรือธนาคารแห่งประเทศไทย

แต่ก็อาจจะขอยืมจากธนาคารพาณิชย์บ้างเป็นครั้งคราว ตั้งแต่ปี 2505 – 2511 การให้กู้ด้านกิจการสาธารณูปโภคของธนาคารพาณิชย์เป็น 2.9%, 2.6%, 2.7%, 1.6%, 1.4%, 1.3% และ 1.3% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ การให้กู้โดยเฉลี่ยเป็น 2.0% การให้กู้เพื่อการนี้มีแนวโน้มลดลง

การให้กู้ด้านธุรกิจการธนาคารและธุรกิจการเงินอื่น ๆ ธนาคารพาณิชย์ให้กู้น้อย เนื่องจากสถาบันการเงินนอกเหนือจากธนาคารพาณิชย์ ที่ประกอบธุรกิจการธนาคารและธุรกิจการเงินอื่น ๆ มีจำนวนไม่มาก เพราะบริษัทเงินทุนของเอกชนเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อปี 2509 บริษัทเงินทุนของเอกชนแห่งแรกในประเทศไทย คือ บริษัทสินอุตสาหกรรมไทย จำกัด ส่วนธนาคารพาณิชย์มักจะไม่กู้จากธนาคารพาณิชย์ในประเทศ แต่มักจะกู้จากธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ ดังนั้นการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ในประเทศไทย แก่ธุรกิจการธนาคารและธุรกิจการเงินอื่น ๆ จึงมีไม่มาก แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี 2505 – 2511 การให้กู้แก่กิจการธนาคารและธุรกิจการเงินอื่น ๆ เป็น 0.5%, 0.8%, 0.8%, 1.6%, 1.5%, 1.5% และ 1.9% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ

การให้กู้แก่กิจการต่าง ๆ ที่ให้บริการ ธนาคารพาณิชย์ให้กู้แก่ผู้ประกอบกิจการด้านให้บริการไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะกิจการที่ให้บริการในประเทศไทยมีน้อย การให้กู้แก่กิจการต่าง ๆ ที่ให้บริการโดยธนาคารพาณิชย์โดยเฉลี่ยในช่วงเวลา 7 ปี เป็น 1.2% และตั้งแต่ปี 2505 – 2511 การให้กู้เป็น 2.7%, 5.0%, 4.3%, 4.8%, 5.2%, 5.5%, และ 6.7% ตามลำดับ

การให้กู้แก่บุคคลต่าง ๆ เพื่อการบริโภค (Personal Consumption) ส่วนใหญ่เป็นการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เพื่อการซื้อสินค้าประเภทถาวร (Durable Goods) หรือกึ่งถาวร (Semi - Durable Goods) อาทิเช่น ตู้เย็น รถยนต์ บ้าน เป็นต้น ธนาคารพาณิชย์ให้กู้เพื่อการบริโภคมากเป็นอันดับที่ห้า เมื่อเปรียบเทียบกับการ

ให้กู้ด้านอื่น ๆ ในช่วงเวลา 7 ปี (2505 – 2511) ธนาคารพาณิชย์ให้กู้เพื่อการบริโภค โดยเฉลี่ยเป็น 11.6% ของการให้กู้ทั้งหมด และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ตั้งแต่ปี 2505 – 2511 การให้กู้เพื่อารบริโภคเป็น 9.1%, 8.8%, 10.6%, 9.8%, 9.9%, 10.0% และ 12.2% ของการให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ

การให้กู้ในด้านอื่น ๆ คือการให้กู้ในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้จำแนกไว้ใน 12 ด้านข้างต้น การให้กู้ในด้านอื่น ๆ นี้มีเป็นจำนวนไม่มาก การให้กู้โดยเฉลี่ยในช่วง 7 ปี เป็น 1.2% ตั้งแต่ปี 2505 – 2511 การให้กู้ในด้านอื่น ๆ เป็น 2.4%,1.5%, 2.4%, 2.5%, 0.5%, 1.0%, และ 0.1% ของการให้กู้ทั้งหมด ตามลำดับ การให้กู้ด้านอื่น ๆ มีแนวโน้มลดลงทั้งนี้เนื่องจากการจำแนกรายการต่าง ๆ ทำได้ละเอียดละออมากขึ้น

สามารถเรียงลำดับการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ว่าธนาคารให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจใดมากน้อยเพียงใด

ลำดับการให้กู้แก่ธุรกิจต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์ในระหว่างปี 2505–2511 เรียงตามลำดับความมากน้อยของเงินให้กู้ของธนาคาร

อันดับ	กิจการ	จำนวน (เป็นเปอร์เซนต์)
1	ด้านการสั่งสินค้าเข้า	19.4
2	ด้านอุตสาหกรรม	16.0
3	ด้านการค้าส่งและการค้าปลีก	16.0
4	ด้านการส่งสินค้าออก	12.2
5	ด้านการให้กู้เพื่อการบริโภค	11.6
6	ด้านการก่อสร้าง	7.5
7	ด้านธุรกิจจัดสรรที่ดิน	5.3
8	ด้านการให้บริการต่าง ๆ	4.9

อันดับ	กิจการ	จำนวน (เป็นเปอร์เซนต์)
9	ด้านเกษตรกรรม	3.8
10	ด้านสาธารณูปโภค	2.0
11	ด้านอื่น ๆ	1.5
12	ด้านกิจการเหมืองแร่	1.5
13	ด้านธุรกิจการธนาคารและธุรกิจการเงินอื่น ๆ	1.2

จากตัวเลขในตารางที่ 7 พอจะสรุปได้ว่า การให้กู้ (loans and overdrafts) ของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ให้ความช่วยเหลือด้านการนำเข้ามากเป็นอันดับที่หนึ่ง (19.4%) ให้ความช่วยเหลือแก่กิจการอุตสาหกรรมเป็นอันดับที่สอง (16.0%) การให้ความช่วยเหลือในกิจการทั้งสองด้านนี้จะช่วยในการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ ธนาคารพาณิชย์ให้ความช่วยเหลือในด้านการค้าส่งและการค้าปลีกมากเป็นอันดับที่สาม (ประมาณ 16.0 % ของการให้กู้ทั้งหมด) ให้ความช่วยเหลือด้านการส่งสินค้าออกมากเป็นอันดับที่สี่ (ประมาณ 12.2% ของการให้กู้ทั้งหมด) และให้ความช่วยเหลือด้านการบริโภคมากเป็นอันดับที่ห้า (ประมาณ 11.6% ของการให้กู้ทั้งหมด) การให้กู้เพื่อการนำเข้าก็ดี การให้กู้ด้านการค้าส่งและการค้าปลีกก็ดี การให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออกก็ดี ซึ่งต่างก็เป็นการให้กู้ในด้านพาณิชยกรรมที่ธนาคารพาณิชย์ได้ให้กู้มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ด้านอื่น ๆ ในช่วงเวลา 7 ปี (2505 – 2511) ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ด้านพาณิชยกรรม โดยเฉลี่ย 47.5% ของการให้กู้ทั้งหมด (การให้กู้ด้านการนำเข้าโดยเฉลี่ย 19.4%) การให้กู้ด้านการค้าส่งและการค้าปลีกโดยเฉลี่ย 16.0% และการให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออกโดยเฉลี่ยเป็น 12.2% ของการให้กู้ทั้งหมด) นั่นคือการให้กู้เพื่อการพาณิชย์เป็นธุรกิจที่สำคัญที่สุดของการประกอบการธนาคารพาณิชย์

ตารางที่ 8

ตั๋วเงิน เงินให้กู้ และเบิกเงินเกินบัญชี ของธนาคารพาณิชย์แยกตามวัตถุประสงค์

	เฉลี่ย	ธันวาคม 2512		ธันวาคม 2513		ธันวาคม 2514		ธันวาคม 2515		ธันวาคม 2516		ธันวาคม 2517	
	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1. การเกษตร	2.2	660.5	2.8	637.4	2.3	742.7	2.3	771.2	2.2	990.5	1.9	1,151.0	1.8
2. การเหมืองแร่	1.3	382.6	1.6	407.6	1.4	426.7	1.3	419.4	1.2	468.1	0.9	732.2	1.1
3. การอุตสาหกรรม	16.0	3,175.0	13.6	4,351.8	15.4	5,161.1	16.3	5,686.5	15.9	8,357.8	16.3	11,497.0	17.8
4. การรับเหมาก่อสร้าง	5.7	1,620.2	6.9	1,595.7	5.7	1,770.6	5.6	2,150.8	6.0	2,608.2	5.1	3,068.2	4.8
5. ธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	5.1	1,248.9	5.3	1,717.3	6.1	1,619.5	5.1	1,848.0	5.2	2,412.3	4.7	2,813.2	4.4
6. การนำสินค้าเข้า	16.8	4,414.3	18.9	5,314.9	18.8	5,157.4	16.3	5,092.6	14.2	6,751.4	13.2	12,443.1	19.3
7. การส่งสินค้าออก	9.8	2,442.6	10.4	2,793.7	9.9	3,152.0	10.0	3,332.5	9.3	4,887.0	9.5	6,375.1	9.9
8. การค้าส่งและค้าปลีก	25.1	5,745.2	24.6	6,781.5	24.0	8,078.4	25.5	9,391.0	26.2	14,601.5	28.5	14,032.7	21.8
9. การสาธารณูปโภค	1.2	252.3	1.1	324.2	1.1	474.2	1.5	388.2	1.1	605.2	1.2	717.1	1.1
10. การธนาคารและสถาบันการเงินอื่น	3.5	306.8	1.3	619.4	2.2	812.6	2.6	1,605.6	4.5	2,802.1	5.5	3,168.1	4.9
11. การบริการ	5.3	1,199.3	5.1	1,526.9	5.4	1,968.7	6.2	2,073.8	5.8	2,318.3	4.5	3,010.4	4.7
12. การบริโภคส่วนบุคคล	8.1	1,926.7	8.2	2,152.8	7.6	2,323.0	7.3	3,086.0	8.6	4,457.5	8.7	5,374.5	8.3
13. อื่น ๆ	0.1	15.8	0.1	9.0	0.1	22.9	0.1	10.1	0.1	31.3	0.1	32.3	0.1
รวม		23,390.2	100.0	28,234.2	100.0	31,709.8	100.0	35,845.7	100.0	51,291.2	100.0	64,414.9	100.0

/ รวมธุรกรรมระหว่างธนาคารพาณิชย์

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ รายการที่ 1-13 รวมกันแล้วไม่เท่ากับ 100% เนื่องจากการปัดเศษ

จากตารางที่ 8 ในหน้า 136 การซื้อลดตั๋วเงิน (Bills Discounted) เงินให้กู้ (loans) และเงินเบิกเกินบัญชี (overdrafts) ของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ในปี 2512 - 2517 จำแนกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ (โปรดดูตารางที่ 8 ประกอบ)

การให้กู้เพื่อการเกษตรกรรมน้อยมากและมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2512-2517 การให้กู้โดยเฉลี่ยเป็น 2.20% ของเงินให้กู้ทั้งหมด

การให้กู้แก่กิจการเหมืองแร่มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2512 - 2517 การให้กู้เป็น 1.6%, 1.4%, 1.3%, 1.2%, 0.9% และ 1.1% ของเงินให้กู้ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ตามลำดับ ตลอดระยะเวลา 5 ปี เงินให้กู้โดยเฉลี่ยเป็น 1.3% ของเงินให้กู้ทั้งหมด

การให้กู้แก่กิจการอุตสาหกรรมโดยธนาคารพาณิชย์นับว่าค่อนข้างมากมากเป็นอันดับที่สามเมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี 2512 - 2517 การให้กู้ของธนาคารแก่กิจการอุตสาหกรรมเป็น 15.6%, 15.4%, 16.3%, 15.9%, 16.3%, และ 17.8% ของเงินให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ ตลอะระยะเวลา 5 ปี เงินให้กู้โดยเฉลี่ยเป็น 16.0% ของเงินให้กู้ทั้งหมด

การให้กู้แก่กิจการก่อสร้างเป็นจำนวนพอ ๆ กับการให้กู้แก่ธุรกิจจัดสรรที่ดิน การให้กู้มีแนวโน้มลดลง ในระหว่างปี 2512 - 2517 การให้กู้แก่กิจการก่อสร้างเป็น 6.9%, 5.7%, 5.6%, 6.0%, 5.1% และ 4.8% ของเงินให้กู้ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ตามลำดับ ตลอดระยะเวลา 6 ปี เงินให้กู้โดยเฉลี่ยเป็น 5.7% ของเงินให้กู้ทั้งหมด การให้กู้มีแนวโน้มลดลง

การให้กู้เพื่อการสั่งสินค้าเข้า ธนาคารพาณิชย์ให้กู้เพื่อการสั่งสินค้าเข้ามากเป็นอันดับที่สอง เมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ด้านอื่น ๆ ของธนาคาร ตั้งแต่ปี 2512 - 2514 การให้กู้ของธนาคารเพื่อการสั่งสินค้าเข้าเป็น 18.9%, 18.8%, 16.3%, 14.2%, 13.2%, และ 19.3% ของเงินให้กู้ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ ตามลำดับ เงินให้กู้เพื่อการสั่งสินค้าเข้าโดยเฉลี่ยเป็น 16.8%

ของเงินให้กู้ทั้งหมด การให้กู้ในช่วงเวลา 5 ปี (2512 – 2516) มีแนวโน้มลดลงตลอดมาและกลับเพิ่มขึ้นในปี 2517

การให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออก ธนาคารพาณิชย์ให้กู้มากเป็นอันดับที่สี่เมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ด้านอื่น ๆ ของธนาคาร ในระหว่างปี 2512–2517 การให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออกเป็น 10.4%, 9.9%, 10.0%, 9.3%, 9.5% และ 9.9% ของเงินให้กู้ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ตามลำดับ ตลอดระยะเวลา 6 ปี (2512–2517) เงินให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออกโดยเฉลี่ยเป็น 9.8% ของเงินให้กู้ทั้งหมด การให้กู้มีแนวโน้มขึ้น ๆ ลง ๆ เล็กน้อย

การให้กู้แก่กิจการค้าส่งและกิจการค้าปลีก มีมากเป็นอันดับที่หนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์ ตั้งแต่ปี 2512–2517 การให้กู้แก่กิจการค้าส่งและกิจการค้าปลีกเป็น 24.6%, 24.0%, 25.5%, 26.2%, 28.5% และ 21.8% ของเงินให้กู้ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ตามลำดับ ตลอดระยะเวลา 6 ปี เงินให้กู้แก่กิจการค้าส่งและกิจการค้าปลีกโดยเฉลี่ยเป็น 25.1% ของเงินให้กู้ทั้งหมด ในระหว่างปี 2512–2516 การให้กู้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในปี 2517 การให้กู้เริ่มลดลง

การให้กู้แก่กิจการสาธารณูปโภคมีน้อยมาก มากเป็นอันดับที่สิบสอง เมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ในด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์ ตั้งแต่ปี 2512–2516 การให้กู้ของธนาคารเป็น 1.1%, 1.1%, 1.5%, 1.1%, 1.2% และ 1.1% ของเงินให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ ตลอดระยะเวลา 5 ปี (2512–2517 เงินให้กู้โดยเฉลี่ยเป็น 1.2% ของเงินให้กู้ทั้งหมด การให้กู้มีแนวโน้มขึ้น ๆ ลง ๆ เล็กน้อย

การให้กู้ด้านธุรกิจการธนาคารและธุรกิจการเงินอื่น ๆ ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ไม่มาก ธนาคารให้กู้ด้านธุรกิจการเงินอื่น ๆ มากกว่าด้านเกษตรกรรมเล็กน้อย นับตั้งแต่ปี 2512–2517 การให้กู้ของธนาคารเป็น 1.3%, 2.2%, 2.5%, 4.5%, 5.5% และ 4.9% ของเงินให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ ตลอดระยะเวลา 6 ปี (2512–2517) เงินให้กู้โดยเฉลี่ยเป็น 3.5% ของเงินให้กู้ทั้งหมด การให้กู้มีแนวโน้มสูงขึ้น

การให้กู้แก่กิจการต่าง ๆ ที่ให้บริการ ในระหว่างปี 2512-2517 การให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เป็น 5.1%, 5.4%, 6.2%, 5.8%, 4.5% และ 4.7% ของเงินให้กู้ทั้งหมด การให้กู้มีแนวโน้มขึ้น ๆ ลง ๆ เล็กน้อย

การให้กู้แก่บุคคลต่าง ๆ เพื่อการบริโภค มีจำนวนค่อนข้างมากและมีแนวโน้มสูงขึ้น จัดได้ว่ามากเป็นอันดับที่ห้าเมื่อเปรียบเทียบกับการให้กู้ด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์นับตั้งแต่ปี 2512-2517 การให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เป็น 8.2%, 7.6%, 7.3%, 8.6%, 8.7% และ 8.3% ของเงินให้กู้ทั้งหมดตามลำดับ ตลอดระยะเวลา 6 ปี เงินให้กู้โดยเฉลี่ยเป็น 8.1% ของเงินให้กู้ทั้งหมด

ส่วนการให้กู้ด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์ในระหว่างปี 2512-2517 มีน้อยมาก ทั้งนี้เพราะการเก็บตัวเลขการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ทำได้ละเอียดละออ สามารถจำแนกว่าเป็นการให้แก่กิจการใดบ้าง นับตั้งแต่ปี 2512-2517 การให้กู้ด้านอื่น ๆ ของธนาคาร ฯ ในแต่ละปีประมาณ 0.1% ของเงินให้กู้ทั้งหมด ตามลำดับ เงินให้กู้อื่น ๆ ในช่วงระยะเวลา 6 ปีนี้ค่อนข้างคงที่

สามารถเรียงลำดับการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ว่าธนาคารให้ความช่วยเหลือในด้านใดมากเพียงใด ได้ดังนี้

ลำดับการให้กู้แก่ธุรกิจต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์ในระหว่างปี 2512-2516 เรียงตามลำดับความมากน้อยของเงินให้กู้ของธนาคาร

อันดับที่ 1	กิจการค้าส่งและกิจการค้าปลีก	25.1%
อันดับที่ 2	ด้านกิจการสั่งสินค้าเข้า	16.8%
อันดับที่ 3	ด้านอุตสาหกรรม	16.0%
อันดับที่ 4	ด้านการส่งสินค้าออก	9.8%
อันดับที่ 5	ด้านการให้กู้เพื่อการบริโภค	8.1%
อันดับที่ 6	ด้านการก่อสร้าง	5.7%
อันดับที่ 7	ด้านการให้บริการต่าง ๆ	5.3%
อันดับที่ 8	ด้านธุรกิจจัดสรรที่ดิน	5.1%
อันดับที่ 9	ด้านธุรกิจการธนาคารและธุรกิจการเงินอื่น ๆ	3.5%

อันดับที่ 10	ด้านเกษตรกรรม	2.2%
อันดับที่ 11	ด้านกิจการเหมืองแร่	1.3%
อันดับที่ 12	ด้านสาธารณูปโภค	1.2%
อันดับที่ 13	ด้านอื่น ๆ	0.1%

ตารางข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นบทบาทของธนาคารพาณิชย์ต่อธุรกิจด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการให้กู้ส่วนใหญ่ของธนาคาร เป็นการให้กู้เพื่อการพาณิชยกรรมซึ่งประกอบด้วยธุรกิจที่สำคัญ ๆ คือ ด้านการนำสินค้าเข้า ด้านการส่งสินค้าออก และด้านการค้าส่งและค้าปลีก ซึ่งธนาคารให้กู้แก่ด้านต่าง ๆ นี้ 16.8%, 9.8%, และ25.1% ของเงินให้กู้ทั้งหมด ตามลำดับ เมื่อรวมกันแล้วเท่ากับ 51.7% นั่นคือ ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ด้านพาณิชยกรรมมากกว่าครึ่งหนึ่งของเงินให้กู้ทั้งหมด

ในการศึกษาความสำคัญของธุรกิจต่างประเทศเปรียบเทียบกับงานด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ไม่สามารถจะกล่าวโดยละเอียดได้ เพราะไม่มีข้อมูลที่จำแนกธุรกิจด้านต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์โดยละเอียด ในที่นี้เราต้องการตัวเลขการให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับการให้กู้ทั้งหมด แต่ข้อมูลที่ธนาคารพาณิชย์ในประเทศต่าง ๆ แสดงเป็นหมวดใหญ่ ๆ เช่นการให้กู้ด้านการค้า ซึ่งประกอบด้วย การให้กู้เพื่อการนำสินค้าเข้า การให้กู้เพื่อการส่งสินค้าออก การให้กู้เพื่อการค้าส่ง และการให้กู้เพื่อการค้าปลีก โดยรวมรายการเหล่านี้เข้าในหมวดเดียวกัน คือการให้กู้-ด้านพาณิชยกรรม

จากข้อมูลที่ได้มาข้อจะสรุปได้ว่า ประเทศที่ระบบเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้ามาก เช่นประเทศญี่ปุ่น ธนาคารพาณิชย์จะสนับสนุนด้านอุตสาหกรรมมาก การให้กู้ด้านการอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับที่หนึ่งของการให้กู้ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ อันดับต่อมาคือการให้กู้ด้านการค้าส่งและการค้าปลีก

ส่วนประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งระบบเศรษฐกิจยังล้าหลัง ธนาคารพาณิชย์จะสนับสนุนในด้านพาณิชยกรรมเป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซีย ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ในด้านพาณิชยกรรมเป็นส่วนมาก และมีแนวโน้มที่จะให้กู้ในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น เนื่องจากรัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนามีนโยบายที่จะเร่งรัดพัฒนามีนโยบายที่จะเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ

ประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงเวลา 4 ปี (2511-2514) การให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ประมาณครึ่งหนึ่งของเงินให้กู้ทั้งหมด เป็นการให้กู้ด้านการผลิต การให้กู้ด้านการพาณิชย์โดยเฉลี่ยในระยะเวลา 4 ปีเป็น 34.8% ของเงินให้กู้ทั้งหมดของธนาคาร

ประเทศมาเลเซียในช่วงเวลา 9 ปี (2507-2513) ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ด้านพาณิชยกรรมมากเป็นอันดับที่หนึ่งของเงินให้กู้ทั้งหมด และการให้กู้ในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเป็นรองลงมา ตามลำดับ การให้กู้ด้านพาณิชยกรรมโดยเฉลี่ยในช่วงเวลา 9 ปีเป็น 28.5% ของเงินให้กู้ทั้งหมด ส่วนการให้กู้ด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมโดยเฉลี่ยในช่วงเวลา 9 ปีเป็น 28.5% ของเงินให้กู้ทั้งหมด ส่วนการให้กู้ด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมโดยเฉลี่ยในช่วงเวลา 9 ปีเป็น 28.5% ของเงินให้กู้ทั้งหมด ส่วนการให้กู้ด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมโดยเฉลี่ยในช่วงเวลา 9 ปีเป็น 17.4% และ 9.4% ของเงินให้กู้ทั้งหมด ตามลำดับ

3.3 <u>ความสำคัญของการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เพื่อการส่งเสริมสินค้าออกเปรียบเทียบกับการให้กู้แก่ภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ</u>

เนื่องจากธุรกิจด้านต่างประเทศเป็นธุรกิจที่สำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับงานด้านอื่น ๆ ของธนาคารพาณิชย์ สิ่งที่จะกล่าวต่อไปคือ ความสำคัญของการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์เพื่อการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับการให้กู้แก่ภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ

ความสำคัญของการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ

เนื่องจากการส่งสินค้าออกมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการส่งสินค้าออกจะทำให้ประเทศที่ส่งสินค้าออกมีเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถนำเงินตราต่างประเทศนี้ไปซื้อสินค้าประเภททุนเพื่อนำมาใช้สำหรับอุตสาหกรรมและการผลิตภายในประเทศ อันจะก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

สำหรับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศหรือระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความกินดีอยู่ดีของประชาชน การวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เราวัดได้จากรายได้ประชาชาติ (National Income) หรือผลผลิตรวมของชาติ (Gross National Product) หรือผลผลิตภายในประเทศ (Gross Domestic Product) ก็ได้

ในที่นี้ เราจะใช้ผลผลิตภายในประเทศ (Gross Domestic Product) หรือที่เรียกว่า GDP เป็นเครื่องวัดระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเปรียบเทียบตัวเลขการส่งสินค้าออกกับGDP GDP คือผลผลิตรวมที่เกิดขึ้นภายในประเทศเท่านั้น ไม่รวมผลผลิตที่คนภายในประเทศได้ก่อให้เกิดขึ้นในต่างประเทศและไม่รวมผลผลิตที่คนต่างประเทศได้ก่อให้เกิดขึ้นในประเทศนั้นด้วย ถ้าในการคำนวณนั้นเราเอาผลผลิตภายในประเทศ (GDP) บวกด้วยผลผลิตที่คนในประเทศไปผลิตในต่างประเทศ และหักด้วยผลผลิตที่ชาวต่างประเทศมาผลิตไว้ในประเทศนั้นออกแล้วก็เรียกว่าผลผลิตรวมของชาติ (GNP) และจากผลผลิตรวมของชาติ ถ้าหักค่าเสื่อมราคาและภาษีทางอ้อม (Indirect Taxes) ออก จะได้รายได้ประชาชาติ(National Income)

ในการคำนวณหาผลผลิตภายในประเทศ (GDP) เราจะคำนวณได้โดยใช้มูลค่ารวมในราคาตลาดของสินค้าและบริการที่เป็นผลผลิตขั้นสุดท้าย (Final Product) ทุกประเภทที่ผลิตขึ้นในประเทศเท่านั้น มูลค่าของสินค้าและบริการที่คำนวณได้นี้เรียกว่าผลผลิตภายในประเทศในราคาตลาด (GNP at markrt prices) สำหรับตัวเลขการส่งสินค้าออกจะใช้ยอดดุลสินค้าและบริการ (Goods and Services) ไม่รวม

รายการเงินโอน (Transfer Payment) เพื่อความสะดวกในการเก็บตัวเลข ทั้งนี้เพราะรายการในรายการเงินโอนมีผลตอบแทน เช่นรัฐบาลนำเงินช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกามาลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้ได้รับผลตอบแทน ตัวเลขที่ใช้จึงเป็นยอดดุลสินค้าและบริการเท่านั้น เพราะเรากำลังศึกษาด้านการส่งออก

ในการวิจัยผู้เขียนจะแบ่งประเทศต่าง ๆ ตามสภาพการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ สองกลุ่ม คือกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (Developing Countries' Group) และกลุ่มประเทศพัฒนา (Developed Countries' Group) และจากทั้งสองกลุ่มนี้ จะศึกษาสัดส่วนของการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับผลิตภายในประเทศ (GDP) ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่ม (Simple Random Sampling) ประเทศที่ถูกเลือกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง ได้แก่ ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลี จีน และสหราชอาณาจักร โปรดดูตารางที่ 9 และ 10

ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และอินเดีย ต่างเป็นประเทศกำลังพัฒนา สำหรับประเทศไทยและฟิลิปปินส์ มูลค่าการส่งออกค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของผลผลิตรวมภายในประเทศ สำหรับประเทศไทยการส่งสินค้าออกในช่วงเวลา 8 ปี เปรียบเทียบกับมูลค่าของผลผลิตรวมภายในประเทศ ประมาณ 12.83% และสำหรับประเทศฟิลิปปินส์ประมาณ 12.32% สาเหตุที่จำนวนการส่งออกค่อนข้างต่ำเป็นเพราะสินค้าออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งระดับราคาต่ำและส่วนหนึ่งของสินค้าเกษตรกรรมต้องใช้สำหรับการบริโภคภายในประเทศ ส่วนประเทศอินเดียการส่งสินค้าออกน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตภายในประเทศ ในช่วงเวลา 5 ปี (2508-2512) การส่งสินค้าออกประมาณ 3.67% ของผลผลิตภายในประเทศ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากประเทศอินเดียมีประชากรมาก สินค้าออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ใช้สำหรับการบริโภคภายในประเทศ จึงมีเหลือสำหรับการส่งออกน้อย สำหรับประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาเหมือนกัน แต่มูลค่าการส่งสินค้าออกสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ในช่วงเวลา

8 ปี การส่งออกเปรียบเทียบกับผลผลิตภายในประเทศ ประมาณ 40.77% ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก สินค้าออกของประเทศมาเลเซีย ได้แก่สินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรกรรม พวกแร่ดีบุก ยางพารา ซึ่งมีมูลค่าสูงทำให้ประเทศมาเลเซียได้รับเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

ต่อไปเป็นการแสดงตัวเลขการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับผลผลิตภายในประเทศดังรายละเอียดในตารางที่ 9 และ 10

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9

ตัวเลขการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับผลิตผลภายในประเทศ (จำนวนล้านบาท

ประเทศ ปี	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515
ประเทศไทย								
การส่งสินค้าออก	12,941	14,009	14,166	13,679	14,722	14,722	17,281	22,491
ผลิตผลภายในประเทศ	82,810	99,490	108,290	116,774	128,566	135,938	145,340	160,162
%	15.62	14.08	13.08	11.71	11.45	10.83	11.89	14.04
				(เฉลี่ย 8 ปี	12.83%)			
ประเทศฟิลิปปินส์								
การส่งสินค้าออก	2,728	3,220	3,199	3,345	3,332	6,183	7,214	7,351
ผลิตผลภายในประเทศ	23,000	25,710	27,620	30,820	34,400	41,980	50,180	56,750
%	11.86	12.52	11.58	10.85	9.69	14.73	14.38	12.95
				(เฉลี่ย 8 ปี	12.32%)			
ประเทศมาเลเซีย								
การส่งสินค้าออก	3,783	3,846	3,724	4,123	5,055	5,162	5,008	4,838
ผลิตผลภายในประเทศ	9,050	9,691	9,767	10,189	11,252	11,814	12,292	13,185
%	41.80	39.69	38.13	40.47	44.93	43.69	40.74	36.69
				(เฉลี่ย 8 ปี	40.77%)			
ประเทศอินเดีย								
การส่งสินค้าออก	8,032	9,920	12,097	13,209	13,763	15,198	15,457	18,207
ผลิตผลภายในประเทศ	240,860	277,033	325,700	331,000	368,200			
%	3.34	3.58	3.71	3.99	3.74			
				(เฉลี่ย 8 ปี	3.67%)			

ที่มา : "International Financial Statistics", Volume XXVII
Number 6, June 1974.

ตารางที่ 10

ตัวเลขการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับผลิตผลภายในประเทศ (ล้านบาท)

ปี	2508	2509	2510	2511	2512	2513	2514	2515
ประเทศญี่ปุ่น								
การส่งสินค้าออก	3,042.50	3,519.50	3,759.00	4,669.80	5,756.40	6,954.40	8,396.50	8,806.10
ผลิตผล ภายในประเทศ	30,548.00	36,656.00	43,692.00	51,827.00	60,473.00	71,167.00	79,422.00	90,677.00
%	9.96	9.60	8.66	9.01	9.52	9.77	10.57	9.71
				(เฉลี่ย 8 ปี 9.59%)				
ประเทศเกาหลี								
การส่งสินค้าออก	46.88	67.90	86.78	126.15	179.91	260.19	370.69	639.41
ผลิตผลภายในประเทศ	798.20	1,018.70	1,248.00	1,574.90	2,056.50	2,577.40	3,153.80	3,875.30
%	5.87	6.66	6.95	8.01	8.75	10.09	11.75	16.50
				(เฉลี่ย 8 ปี 9.32%)				
ประเทศจีน (ไต้หวัน)								
การส่งสินค้าออก	17,986.00	21,451.00	25,629.00	31,568.00	41,975.00	57,132.00	79,906.00	116,648.00
ผลิตผลภายในประเทศ	113,200.00	125,880.00	143,260.00	168,430.00	191,020.00	218,710.00	249,400.00	292,290.00
%	15.89	17.04	17.89	18.74	21.97	26.12	32.04	39.91
				(เฉลี่ย 8 ปี 23.70%)				
ประเทศสหราชอาณาจักร								
การส่งสินค้าออก	4,891.00	5,236.00	5,230.00	6,434.00	7,339.00	8,063.00	9,176.00	9,746.00
ผลิตผลภายในประเทศ	35,339.00	37,770.00	40,020.00	43,170.00	46,100.00	50,360.00	56,070.00	61,610.00
%	13.84	13.86	13.07	14.90	15.92	16.01	16.37	15.82
				(เฉลี่ย 8 ปี 14.97%)				
ประเทศสหรัฐอเมริกา								
การส่งสินค้าออก	26,754.00	29,494.00	31,030.00	34,063.00	37,332.00	42,659.00	43,549.00	49,219.00
ผลิตผลภายในประเทศ	641,300.00	706,500.00	789,400.00	858,880.00	923,100.00	970,800.00	1,047,500.00	1,147,300.00
%	4.17	4.17	3.93	3.97	4.04	4.39	4.16	4.29
				(เฉลี่ย 8 ปี 4.14%)				

ที่มา : "International FINANCIAL Statistics," Volume XXVII Number 6, June 1974.

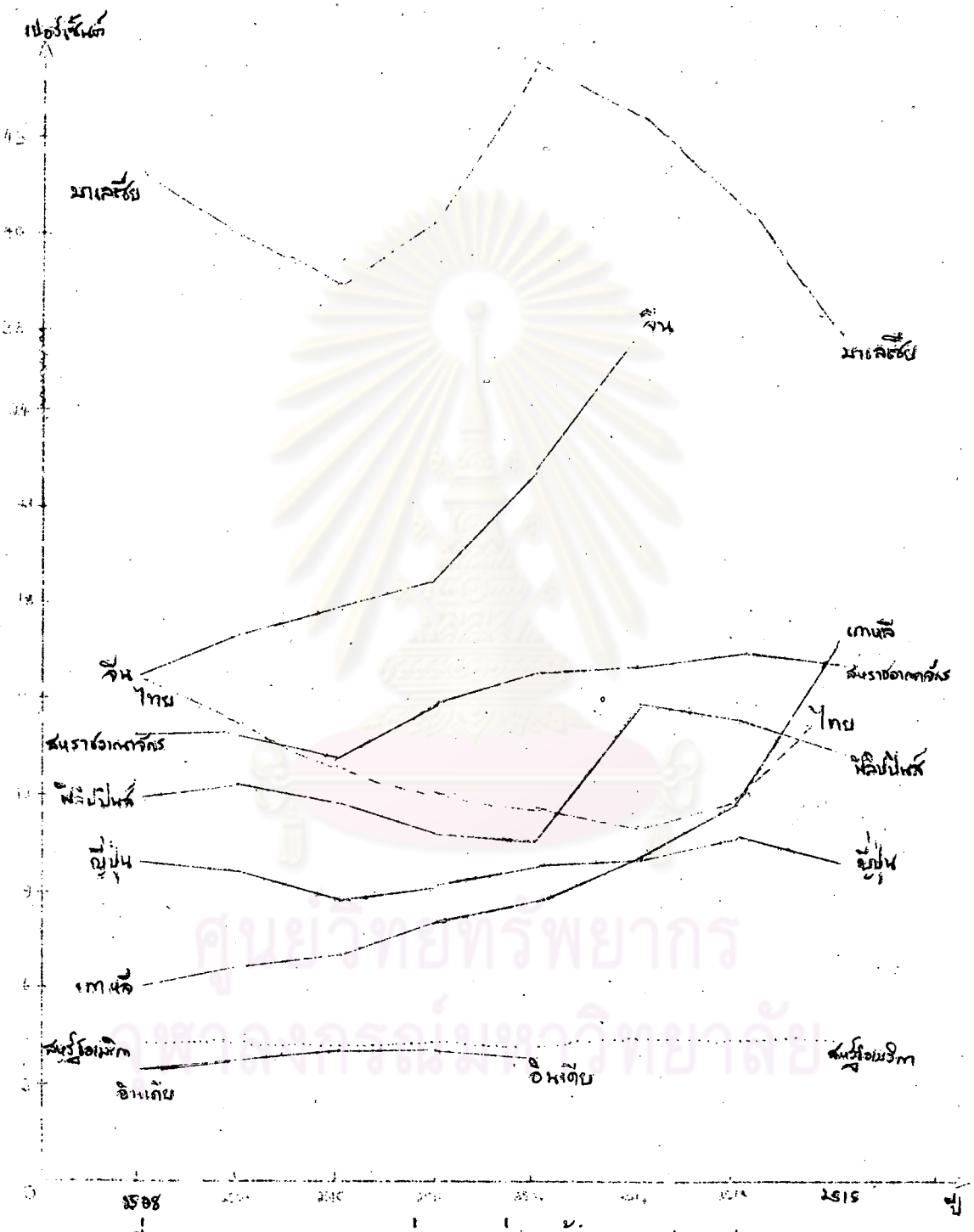

แผนภาพที่ 3 : แผนภาพแสดงสัดส่วนการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับ G.D.P.ของ - ประเทศต่าง ๆ ในช่วงเวลา 8 ปี (2508-2515) โดยใช้ตัวเลขจากตารางที่ 9 และ 10

ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี จีน สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ต่างเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Countries) ระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้สูงมากและสินค้าที่ผลิตขึ้นส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งใช้สำหรับการบริโภคภายในประเทศและส่งเป็นสินค้าออก ประเทศที่พัฒนาเหล่านี้ มีสินค้าอุตสาหกรรมเพียงพอสำหรับความต้องการภายในประเทศ และซื้อวัตถุดิบซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกสินค้าเกษตรกรรมไปใช้ สำหรับการบริโภคภายในประเทศและส่งเป็นสินค้าออก ประเทศที่พัฒนาแล้วเหล่านี้ มีสินค้าอุตสาหกรรมเพียงพอสำหรับความต้องการภายในประเทศ และซื้อวัตถุดิบซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรมไปใช้สำหรับการผลิตภายในประเทศ และส่งมาขายให้กับประเทศกำลังพัฒนาในรูปของสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าประเภททุน เป็นต้น

สำหรับประเทศญี่ปุ่นผลผลิตภายในประเทศ (GDP) สูงมาก ประชาชนของญี่ปุ่นนิยมใช้ของที่ผลิตได้ภายในประเทศ และทางการและสถาบันการเงินเอกชนของประเทศญี่ปุ่นต่างร่วมมือกันในด้านการส่งเสริมการส่งสินค้าออก สัดส่วนของการส่งสินค้าออกเทียบกับผลผลิตภายในประเทศ โดยเฉลี่ย 8 ปี เป็น 9.59% สำหรับประเทศเกาหลีซึ่งเป็นประเทศพัฒนาและอยู่ในภูมิภาคใกล้เคียงกับประเทศญี่ปุ่น ในปีแรก (Base Year) แนวโน้มของสัดส่วนการส่งสินค้าออกเทียบกับผลผลิตภายในประเทศ สัดส่วนนี้เป็นเพียง 5.87% และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในปี 2515 สัดส่วนของการส่งสินค้าออกเทียบกับผลผลิตภายในประเทศเพิ่มสูงถึง 16.50% และโดยเฉลี่ย 8 ปี (2508-2515) สัดส่วนของการส่งสินค้าออกเทียบกับผลผลิตรวมภายในประเทศเป็น 9.32% สำหรับประเทศจีน (ไต้หวัน) ผลผลิตภายในประเทศสูง และการส่งสินค้าออกมีเป็นจำนวนมาก สินค้าที่ส่งออกได้แก่ สินค้าเกษตรกรรมและสินค้าอุตสาหกรรม ในปีแรกที่เราศึกษาแนวโน้มของสัดส่วนการส่งสินค้าออกเทียบกับผลผลิตภายในประเทศ สัดส่วนนี้เป็น 15.69% ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง และสัดส่วนนี้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ปี 2512 สัดส่วนนี้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอัตราที่สูงมาก ในปี 2515 อัตราส่วนนี้สูงถึง 39.91% และโดยเฉลี่ย 8 ปี (2508-2515) สัดส่วนของการส่งสินค้าออกเทียบกับผลผลิตรวมภายในประเทศเป็น 23.70% สำหรับประเทศสหราชอาณาจักร สัดส่วนของการส่งสินค้าออกเทียบ

กับผลผลิตภายในประเทศ อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงและสัดส่วนนี้ค่อนข้างคงที่ แนวโน้ม ของการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนนี้น้อยมาก สินค้าออกส่วนใหญ่ของสหราชอาณาจักรเป็น สินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง ในปีแรกที่เราศึกษา สัดส่วนของการส่งสินค้า ออกเทียบกับผลผลิตภายในประเทศเป็น 13.84% และสัดส่วนโดยเฉลี่ย 8 ปีเป็น 14.97% สำหรับประเทศสุดท้ายที่ยกมาเป็นตัวอย่างคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีระดับความเจริญทางเศรษฐกิจสูงมาก สหรัฐอเมริกาสามารถอยู่ได้โดย มิต้องอาศัยการค้ากับต่างประเทศ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาสามารถผลิตสินค้าได้ทุกชนิด และมีทรัพยากรธรรมชาติเพียงพอสำหรับใช้ในการผลิตและการบริโภค นอกจากนี้ประเทศ สหรัฐอเมริกายังสามารถส่งสินค้าและบริการต่าง ๆ ไปช่วยเหลือต่างประเทศอีกด้วย ในปีแรกที่เราศึกษาสัดส่วนของการส่งสินค้าออกเทียบกับผลผลิตภายในประเทศเป็น4.17% และสัดส่วนนี้มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงขึ้น ๆ ลง ๆ เล็กน้อย สัดส่วนของการส่งสินค้าออก เทียบกับผลผลิตภายในประเทศโดยเฉลี่ยในระยะเวลา 8 ปี (2508-2515) เป็น 4.29% ซึ่งนับว่าน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสินค้าและบริการส่วนใหญ่ใช้สำหรับการ บริโภคภายในประเทศ จึงมีเหลือสำหรับการส่งออกน้อย นอกจากนี้ สินค้าและบริการ ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาส่งไปช่วยเหลือต่างประเทศในด้านการทหาร มิได้รวมอยู่ในยอด การส่งสินค้าออก ทำให้เห็นว่าสัดส่วนการส่งสินค้าออกเปรียบเทียบกับ ค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาอื่น ๆ

ประเทศที่มีสัดส่วนการส่งสินค้าออกต่อผลผลิตภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์สูง (โปรดดูแผนภาพที่ 3 ประกอบ) ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย จีน เกาหลี ส่วน- ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และอินเดีย ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใน สัดส่วนการส่งสินค้าออกต่อผลผลิตภายในประเทศมากนัก สำหรับประเทศฟิลิปปินส์และไทย ความผันผวนของแนวโน้มสัดส่วนการส่งสินค้าออกต่อผลผลิตภายในประเทศค่อนข้างสูงเมื่อ เปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาเช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ซึ่งการส่งออกค่อนข้างแน่นอน สินค้า ออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม ส่วนการส่งออกของประเทศฟิลิปปินส์และประเทศไทย ไม่ค่อยแน่นอน เนื่องจากสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรกรรม การผลิตไม่แน่นอนขึ้นอยู่

กับดินฟ้าอากาศ และความต้องการของตลาดโลกไม่แน่นอน ประเทศไทยจึงต้องพยายามปรับปรุงการผลิตโดยพยายามผลิตสินค้าซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลกและส่งเสริมการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ดังที่ประเทศพัฒนากระทำอยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย